

TEGEN DE KWAKZALVERIJ

REDACTIE-ADRES: Peperstraat 26, Purmerend.

Opricht 1 Januari 1881

Bestuur der Vereniging tegen de Kwakzalverij: Dr C. J. Brenkman, *Arts* te Amsterdam, voorzitter; Mr M. D. K. S. van Lier, *Oud-Vice-President van de Rechtbank* te Amsterdam, vice-voorzitter; Dr H. H. Funke, *Arts* te Amsterdam, secretaris; Mr G. van Itallie, *Rechter* te Dordrecht, penningmeester; F. C. Reijers, *Apotheker* te Purmerend, redacteur; mej. E. H. Hengeveld, *Arts* te Zwolle; Mr P. Frima, *Directeur Rijksschool voor Politie-ambtenaren* te Hilversum; Mr J. Moolenburgh, *Kantonrechter* te Middelburg; Dr N. A. Roozendaal, *Pharmaceutisch Hoofdinspecteur van de Volksgezondheid* te 's-Gravenhage; E. Mijnarends, *Tandarts* te Amsterdam; H. J. A. Ter Wee, *Apotheker* te Amsterdam

Lidmaatschap der Vereniging f 5,—
Adres voor het opgeven van leden en
abonné's: F. C. REIJERS te Purmerend.
Postgiro der Ver. 32237 te Amsterdam —
Gem. Giro K 1672

KONINKLIJKE DRUKKERIJEN
LANKHOUT-IMMIG N.V.
Den Haag — Uitgeefster

Abonnement per jaar franco per post bij
vooruitbetaling f 5,—
Administratie Maandblad:
Noorderbeekdwarsstraat 47, Den Haag
Telefoon 395049 Postgiro 4330

(Uit „De Dordtenaar” v. 10 Nov. '50)

OFFICIËEL

Dordts helderziende zag meer dan er in werkelijkheid was

DUBBELE KRACHTPROEF, DIE IN HET NADEEL VAN HET MEDIUM UITVIEL

Gevaar voor be-invloeding

In opvallende mate wordt de laatste weken onze aandacht gevraagd voor een historie, die niet alledaags is. Het gaat namelijk over een persoon (genaamd W. S.), die begaafd heet met para-normale gaven, en daarvan een veelvuldig gebruik maakt. Nu is een krantenredactie niet altijd de aangewezen instantie, om een dergelijke kost in het openbaar aan te snijden; aanvankelijk hebben we dan ook de mededelingen genegeerd, maar in de laatste dagen werd de situatie zo, dat we besloten persoonlijk een onderzoek in te stellen. Wij stellen hierbij voorop, dat het geenszins onze bedoeling is, of was, een standpunt pro of contra in te nemen; wie iets over de para-normale verschijnselen weten wil, late zich voorlichten door deskundigen als Dr W. Tenhaeff, die verscheidene boeken hierover geschreven heeft en al enkele malen in Dordt spreekbeurten vervulde over dit onderwerp. Teneinde echter de klachten over de hoofdpersoon van dit verhaal eens naar waarheid te testen, hebben we persoonlijk de stoute schoenen aangetrokken, en via een consult, gevraagd door twee leden van onze staf, de proef op de som genomen.

HET CONSULT

Op een avond zijn we met een foto van een schoonzuster naar het zaaltje getogen, met het verzoek of het medium ons iets over „haar” vertellen kon. „Kijk”, zei mijnheer S., „ik zal de zaken zuiver stellen. Ik zal proberen met haar in contact te komen, en dan zal ik U alles vertellen, wat ik van haar aanvoel. Als ik het contact gevonden heb, en ik ga verkeerd, dan moet U alleen „fout” zeggen.” „Accoord”, stemden wij toe. Na enig gewrijf over de foto, vertelde ons de heer S. zonder ook maar een momentje in trance te gaan, dat we met banden des bloeds aan deze dame waren verbonden. „Hoe bedoelt U dat?” was onze vraag. „Het is Uw vrouw”, repliceerde S.

„Fout”, zeiden we droog, ondanks het feit, dat tussen man en vrouw geen bloedverwantschap mag bestaan. „Toch voel ik bepaalde banden tussen U en haar”, vervolgde het medium hardnekkig, „want ze is Uw verloofde”. „O”, zeiden we. „Ze is niet in Dordt”. „Dat klopt”. „Ze is al vijf dagen geleden vertrokken, en ik zie ze in de richting van Den Haag gaan”. „Dat kan niet”, merkten we op. „We hebben haar deze week nog ontmoet”. „Mijnheer, weet U het zeker? Ik zie ze toch gistermorgen zeker vertrekken naar Den Haag, en straks zal ik U vertellen, waar ze precies verblijf houdt”. „Prachtig”, reageerden wij. „Ze klaagt over pijn in de benen, weet U dat?”. „Ons niets van bekend”.

De algemene vergadering van 16 December 1950 is nader bepaald op 3 Februari 1951. Zij zal gehouden worden te Amsterdam in het American Hotel, Leidseplein.

Voor de agenda zie het Maandblad van November 1950.
Dr H. H. FUNKE,
Secretaris

Nieuwjaar 1951

Bij het begin van het jaar wensen wij onze lezers veel heil en zegen. Wij verbinden daaraan gaarne de vraag om ons op de hoogte te brengen van wat zich op ons gebied afspeelt in de verschillende delen van ons land. Met mededelingen en berichten kan men ons helpen en men kan er zeker van zijn dat wij daaraan steeds alle aandacht besteden.

HET BESTUUR

Liefdesverdriet . . .

„Toch is het zo, en ze heeft ook veel verdriet. Ik zie ze nu in voorovergebogen houding zitten achter een tafel op een grote kamer. Ze heeft verdriet om U, want U gaat niet goed met haar om. U bent te opvliegerig, en het ontbreekt U aan tact. Ze liep al vijf à zes maanden met plannen rond te vertrekken en de verloving te verbreken en nu blijft ze zeker zes weken weg. Over negen dagen krijgt U een brief, waarin U veel verwijten zullen worden gemaakt, doch waaruit U ook weer tussen de regels door een grote liefde voor U kan lezen. Ze komt later bij U terug, maar niet voor goed. Wilt U de waarheid weten?” „Natuurlijk”, beaamden wij, „daar komen we voor”.

„Nu, er is een ander in het spel. Ik voel nog een derde band, en ik zal U precies de persoon beschrijven. Hij heet „Henk”, draagt een donkerblauw visgraat-costuum, is vertegenwoordiger van beroep en rijdt in een klein donkerblauw autootje, waarin zij ook wel eens in zit. Wist U dat?”

„Nee”, geven we ronduit toe.

„Ja, ik zal U nog meer vertellen”.

Wij spitsten nieuwsgierig de oren, want het verhaal begon werkelijk spannend te worden.

„Weet U, dat ze een kindje heeft?”

Met de hand op ons hart konden we beweren, dat wij dat niet wisten.

„Mijnheer”, vervolgde ons orakel, „het is zo. Het is van al enkele jaren terug, U kent ze pas 1½ jaar, maar ze heeft nog 3½ jaar verkering gehad met een zekere „Arie”, en daarenboven heeft ze nog verscheidene malen „kennis” gehad.

Onze verbazing steeg met de minuut, maar zo veel mogelijk lieten we de experimenterende gastheer aan het woord.

Medisch zoekplaatje

„Ze klaagt over moeheid in de benen, en nu voel ik scheuten in mijn heup, en een zware pijn in mijn hoofd boven de ogen, alsmede een aandoening van de maag, die opwelt van de buik, en naar boven streeft. Daarom heeft ze hoge bloeddruk”.

We hadden al gauw gehoord, dat het gehele menselijke lichaam er aan te pas kwam en daarom kozen we de middenmoot maar uit, als de plaats, waar de pijnen zich openbaren.

„Ja mijnheer, ik heb het goed gevoeld, ze krijgt steken, en dat kon wel eens van de blinde darm wezen. Voorts is ze erg nerveus, en heeft een kuchje, dat niet van niets komt.”

In het kort recapitulerend, kwam de diagnose dus neer op een totaal wrak, terwijl we de bewuste dame, in werkelijkheid kennen blakend van gezondheid.

Maar allez, het kunnen verborgen kwalen zijn, en daarom luisterden we naar de nieuwe onthullingen.

Het heette dan verder, dat wij plannen hadden naar het buitenland te gaan. „Mijnheer”, aldus het medium, „ik zie U in uniform over water gaan, naar Amerika of Australië, dat is toch zo ongeveer dezelfde route!”

„U moet van Uw voornemen afstappen mijnheer, want als ik U beschrijf, hoe ik nu terug zie, dan rollen de tranen over Uw wangen. Geen ondoordachte dingen doen, mijnheer, ook al zal dit meisje U teleurstellen”.

Toen kwam het slotexperiment. De heer S. zou ons haarfijn vertellen, waar de dame precies zat. Ze was gegaan naar Den Haag, in de Papenstraat 23, boven een winkel met antiquiteiten. Daar had ze een kamer gehuurd.

Toen wij hem tenslotte vroegen, of

hij ons geen middel kon geven, om haar kennelijk geschokte gezondheid te herstellen, zeide hij heel voorzichtig, dat hij dat wel kon, maar dat hij het niet mocht. Te Sliedrecht was hij pas geverbaliseerd, en hij voelde er weinig voor, om opnieuw te worden bekeurd. Wie weet mijnheer, zitten hier op zolder wel rechercheurs?

Als ik nu thuis zat in mijn eigen woonkamer, dan zou het wel gaan . . .

Met dit verhaal was ongeveer vijf kwartier gemoed geweest. We namen afscheid van de heer S., en beloofden terug te zullen komen, als we de dame in Den Haag gevonden hadden. We betaalden een gulden vijftig, welk bedrag bestemd was voor een of andere spiritistische vereniging, en we besloten om de volgende avond, een collega te zenden, met een andere foto van dezelfde persoon.

Heel ander verhaal

We waren toch nieuwsgierig wat hij dan te vertellen zou hebben. Een dubbele proef gaf toch meer zekerheid, maar we werden opnieuw in onze verwachtingen teleurgesteld.

De desbetreffende dame, zat nu in Tilburg en later in Maastricht. Ze was bevorderd tot verpleegster van een grote inrichting, en over drie maanden zou ze in Dordt terug zijn.

Ze zong zeer veel, en zelfs ging S. zo ver, om onze collega haar lievelingslied op het orgel voor te spelen. Ze had last van haar nieren, later van haar ingewanden. Hij verviel opnieuw in talrijke algemeenheden, zonder ook maar een ogenblik te vermoeden, dat hij een andere foto van dezelfde dame behandelde en waarvan hij de vorige avond een heel ander, hartroerend verhaal had verteld . . .

Het stond in dit geval dus wel voor ons vast, dat wij „bij de neus” waren genomen.

Fantasie . . .

Het verhaal van het medium klopte op geen enkel onderdeel met de werkelijkheid. Het bewuste meisje, was helemaal niet onze verloofde, ze klaagt nimmer over haar benen, maag, nieren, hoofd, of iets dergelijks, ze bevond zich tijdens ons eerste bezoek in het buitenland, en tijdens het tweede bezoek, vertoefde zij enkele meters van het zaaltje, waar het consult plaats had.

Voorts kunnen we vertellen, dat ze wars is van alle verkerings met Henk, Arie of Kees, en we kunnen garanderen, dat ze beslist nog geen moeder is.

Van A tot Z, berustte het gehele verhaal op fantasie. In dit geval, raakte ons het gehele verhaal over de beroemde derde niets, maar in een ander geval, zou toch een fantasie als de onderhavige verwoestende gevolgen kunnen hebben.

Een gewaarschuwd mens telt nog steeds voor twee!

HET DRAMA TE ZEVENHOVEN

Uit „De Dordtenaar” van Vrijdag 10 November 1950 het volgende:

„Er heeft zich in het kleine plaatsje „Zevenhoven een drama afgespeeld, „dat consequenties met zich brengen „moet. Een eenvoudig man stelde zich „onder behandeling van een arts ten- „einde een nieuw gebit te verkrijgen, „hetgeen dringend nodig was. De arts „paste daartoe de evipanslaap toe. Bij „die behandeling overleed de man.”

„De arts, die de behandeling toepaste „in tegenwoordigheid van een collega, „die zijn practijk had overgenomen, is „zelf verbonden aan een instituut, dat „in het bijzonder de evipanslaap toe- „past bij het verwijderen van gebits- „resten.”

Tot zover „De Dordtenaar”.

Er bestaan in ons land instituten, die zich toeleggen op wat men zou kunnen noemen „roofofbouw” op tandheelkundig gebied. Inrichtingen, die de tandpijnlijdende mensheid gaarne van het natuurlijke gebit beroven en dat vervangen door een kunstgebit.

Om klanten te winnen wordt dan een bijzonder soort narcose voorgespiegeld, die aangenamer is dan de wijze van gevoelloos maken, die de tandarts in het algemeen toepast in zijn practijk. Geen spuitjes meer, die een plaatselijke verdoving teweegbrengen en waarna men het werk van de tandarts in het volle bewustzijn kan volgen en meemaken, nee, de patiënt wordt in narcose gebracht en merkt niets van het trekken. Hij komt pas bij als alles achter de rug is.

Geen wonder dat deze instituten zich mogen verheugen in een uitgebreide klandizie!

Dat aan deze wijze van narcotiseren ook nadelen verbonden zijn, dat vindt U niet in de reclames van dat soort instituten. Dat wordt pas openbaar als er een dode valt.

Meerdere malen is, ook door ons, gewezen op deze zogenaamde „tandheelkundige inrichtingen”, die niets anders zijn dan fabrieken van kunstgebitten en wier practijken een gevaar zijn voor de volksgezondheid, meer speciaal op tandheelkundig gebied.

Het lokken van mensen, die tandheelkundige hulp nodig hebben doch uit vrees voor de spuit en de tang niet naar de tandarts gaan met een „aanlokkelijke vorm van narcotiseren, en een „bijzonder” „soort” gebit is een vorm van kwakzalverij, die naar wij hopen, spoedig onmogelijk zal zijn in ons land. **Eén dode is al te veel.**

De Vereniging tegen de Kwakzalverij werd 1 Januari 1881 opgericht en bestaat derhalve 70 jaren. Het bestuur was tien jaar geleden bezig met een plan om het 60-jarig bestaan te gedenken door een klein congres; tijdens de bezetting van ons land moest dat plan worden opgeborgen en kort daarna werd ons maandblad verboden.

Zoals de lezers bekend is, waren er bij de herverschijning van het orgaan veel moeilijkheden te overwinnen. Langzamerhand herstelde de Vereniging zich weer en men kan er zeker van zijn dat zij bezig is zich met hernieuwde

energie teweer te stellen tegen de kwakzalverij in alle vormen.

Het is niet onmogelijk dat het jaar 1951, waarin wij mogen terugzien op een verenigingsleven van 70 jaren, aanleiding zal zijn tot een bijzondere propaganda tegen het ernstige kwaad, dat in de meest geraffineerde vormen er steeds weer op uit is zich als een parasiet vast te klampen aan de bevolking en op haar kosten te leven.

De aanstaande algemene vergadering, die — zoals wij reeds meldde — nader werd vastgesteld op 3 Februari, zal de gelegenheid bieden om ook over dit punt van gedachten te wisselen.

RECHTSZAKEN

De Griffier van het Kantongerecht te Haarlem stuurde ons het volgende:

Ingevolge Uw gedaan verzoek heb ik de eer U te berichten, dat **Jan Dirk van de Graaf** en **Jacobus Johannes van de Graaf**, fabrikanten, beiden wonende te Haarlem, Houtmanpad 4, bij vonnis van het Kantongerecht te Haarlem van 25 October 1950 wegens overtreding van art. 436 Wetboek van Strafrecht juncto art. 1 der Wet regelende de uitoefening der geneeskunst van 1 Juni 1865 Stbl. 60 op tegenspraak beiden werden veroordeeld tot geldboeten van **tweehonderd en honderdenvijftig** gulden bij gebreke van betaling en verhaal te vervangen door telkens 30 dagen hechtenis, met bevel, dat de veroordeling ten aanzien van de straf van tweehonderd gulden niet zal worden ten uitvoer gelegd, tenzij de Rechter later anders mocht gelasten op grond, dat de veroordeelden zich voor het einde van een proeftijd van 2 jaar aan een strafbaar feit hebben schuldig gemaakt en voorts met vernietiging van de in beslag genomen cursussen, kruiden en zakjes op gronden aan het algemeen belang ontleend en bepaling, dat het bevel krachtens art. 14a van het Wetboek van Strafrecht zich tot deze vernietiging niet zal uitstrekken.

WIJ LAZEN....

Wij lazen in het Algemeen Handelsblad van Woensdag 13 December het volgende:

Dierenvrienden en plantenliefhebbers zijn dikwijls betere kenners van honden en van bloemen, dan van mensen. Soms moeten zij dat tot hun schade ondervinden en komen dan met Buffon tot de conclusie: Hoe meer ik de mensen leer kennen, hoe meer ik van de dieren (planten) ga houden.

Gisterochtend belde een man aan een woning op de Ceintuurbaan. Mevrouw

Uit „De Dordtenaar” van 10 November j.l.

WAARSCHUWING

De laatste tijd genieten de helderzienden, media, wonderdokters en magnetiseurs grote belangstelling in Dordt en omgeving. Ook van de politie. Te Sliedrecht werd proces-verbaal opgemaakt wegens het onbevoegd uitoefenen van de geneeskunde tegen de Dordtenaren W. S. en S. C. H. De eerste werkt in trance; de tweede is een z.g. iriskijker, die door het kijken in de ogen van de patiënt zijn diagnose stelt en de remedie tegen het ziektegeval opgeeft. Beiden zullen zich straks voor de rechter hebben te verantwoorden. Maar ook op psychisch gebied dokteren deze personen aan de volksgezondheid. Daarbij is het gevaar zeer groot, dat zij ook op dit gebied schade toebrengen aan de samenleving, omdat de mensen die onvoorwaardelijk geloven in wat de helderziende zegt, hun leven daarnaar zullen gaan inrichten. Hierdoor kunnen zij een invloed ten kwade uitoefenen. Wij achten ons verplicht daartegen te waarschuwen. Als overtuigend argument hoe voorzichtig men moet zijn met de diagnose en uitspraken van deze media publiceren wij hierbij het relaas van onze ervaringen tijdens een consult met de onlangs geverbaliseerde W. S. die te Dordrecht spreekuur houdt in een openbaar gebouw.

Zie vooral het hoofdartikel.

DE „KUNDIGE” WELDOENER

De wondergenezer, de betweter, die beweert, dat hij een onfeilbare methode heeft om zieken te genezen, wiens geneesmiddelen, naar hij zegt een betere uitwerking hebben dan die der doktoren is welbeschouwd een vreemde figuur in onze samenleving. „Hoe dat zo?”, zult ge zeggen.

Wel, als Uw horloge stuk is, brengt ge dit naar een horlogemaker. Koopt ge een nieuw costuum, dan gaat U naar de kleermaker. Uw bril laat U repareren bij de opticien en Uw schoenen bij een schoenmaker. Kortom, bij personen, die hun vak kennen, nietwaar?

Heeft een kwakzalver dan geen verstand van ziektes? Neen, dat heeft hij niet, hij is dilettant en dan nog van een vreemd soort, wat men kan nagaan als men kwakzalversgeschriften goed leest! En mocht U dan nog in twijfel verkeren, dan wordt het U duidelijk bij het doorlezen van de vragenlijsten, die zij aan de mensen sturen en die allemaal de volgende vraag bevatten: „hoe luidt de diagnose van Uw dokter?”

Vindt U het niet raar aandoen als de zo zelfverzekerde wonderman vraagt naar wat de dokter er van zegt? Hij is immers alle artsen te slim af met zijn „kunde”?

Blijf nuchter bij het horen of lezen van wondergenezingen door lieden, die zeggen, dat zij betere geneesheren zijn dan de geschoolde medici en ge zult U wel tweemaal bedenken voor ge Uw lichaam toevertrouwt aan een kruidkundige of magnetiseur-natuurgenezer.

GEEFT
DIT BLAD,
NADAT GE HET HEBT
GELEZEN, DOOR
AAN EEN ANDER

U STEUNT HIERMEDE ONZE STRIJD

deed open en vroeg wat hij beliefdde. Of mevrouw van bloemen en planten hield? Ja, welzeker, verklaarde mevrouw enigszins aarzelend: wat wilde de vent? Hij scheen geen koopman. Hoe was het dan in vredesnaam mogelijk dat mevrouw die clivia voor het venster zo kon laten verpieteren? Zij moest het haar onverwachte bezoeker niet kwalijk nemen, maar hij had de plant daar zien staan en zijn hart bloedde. Hij was namelijk tuinman van beroep en, nietwaar mevrouw, als je altijd tussen de natuur leeft om zo te zeggen, trek je je zulke dingen aan. Zou hij eens even mogen kijken wat die plant mankeert?

Mevrouw, die zelf een groot natuur-liefhebster was en in de vaste veronderstelling leefde, dat zij haar planten een

uitstekende verzorging gaf, liet de man ontsteld binnen. Hij beschouwde de fleurige clivia aandachtig, zei toen „hum” op een manier, die deed vermoeden dat hij had ontdekt wat de plant tekort kwam en sprak tot mevrouw: „Ik ben een reizend wonderdokter op plantengebied. Als u mij die clivia laat behandelen, dan zult u eens zien wat er van dat ding valt te maken.” Toen haalde hij allerlei schepjes, flesjes en schaar-tjes te voorschijn en begon toegewijd aan de plant te dokteren.

Een huisvrouw heeft 's morgens wel andere dingen te doen, dan toe te zien hoe iemand een plant bespuit. Mevrouw stond er even bij en toen begaf zij zich naar haar werkzaamheden. Na enige tijd liet de man weten dat hij klaar was.

Hij noemde een redelijke prijs voor zijn bemoeiingen, gaf mevrouw nog enkele waardevolle adviezen betreffende licht, temperatuur en water.....

En toen hij ten slotte was heengegaan en uit het gezicht verdwenen, miste mevrouw haar gouden armband-horloge, dat in de huiskamer had gelegen.

Deze hele historie doet ons denken aan de kwakzalver, die zich ook het air aanmeet van wonderdoener, zij het dan op het gebied van genezen van zieke mensen. Hij weet het vertrouwen te winnen, „behandelt” zieken op indrukwekkende wijze, is kwistig met adviezen.....

En als hij is heengegaan dan bespeurt men, dat men zijn geld kwijt is.

Inhoud van de vijf en zestigste jaargang (1950)

	nrs		nrs
Aardstralen en wichelroede voor de Radio	1	Pyramidon	2
Dr C. J. Brenkman		Pinkpillen	3
Adaline toxicodermie	6	Psychologisch adviseur, zie Rechtszaken	7
N. M. van Ahrend en mentholine F. C. Reijers	1	Raad, averechtse medische	4
Anti-fellin Dr C. J. Brenkman	1	Regeling handel in geneesmiddelen	9
Anti-histaminica	9	Rheumatiekmiddel van Leugemors	2
Auto pellets	4	Rheumedia	2
Afleveren van geneesmiddelen, zie „Vraag en Antwoord”	9	Sanalgine	2
Bacilcidi, Scheringa's F. C. Reijers	9	Saridon	2
Belangrijke vraag	10	Scheringa's bacilcidi	9
Bos, Elias Hendrik, magnetiseur 3, 4 en	5	Schrikaanjagend F. C. Reijers	5
Dr H. H. Funke		Sedantine Dr H. H. Funke	2
Bonkora	4	Slik niet te veel	7
Cresco, een „groeimiddel”	1	Suikerzieken, weest gewaarschuwd F. C. Reijers	7
Digestief Rennie	2	Takes, F. E. H., magnetiseur	5
Elias Hendrik Bos, magnetiseur 3, 4 en	5	Tarwebloem, wondermiddel was	9
Dr H. H. Funke		Tegenstellingen A. de Groot, arts	5
Gebrs v. d. Graaf te Haarlem-Overveer, zie Rechtszaken	10	Treurig verschijnsel	9
Herbesan, een wondermiddel F. C. Reijers	2, 6	Verkrijgbaar bij apothekers en erkende drogisten	2
Heumann's geneesmiddelen, zie „Is dit verantwoord”	7	Wet, de oude wet van 1865	6
F. C. Reijers		Wek-aminen	4
Iris kijker	2	Wiebes, C., magnetiseur, zie Rechtszaken	6
Kruiden tegen suikerziekte	5	Dr Windemuller †	7
Kwakzalver, De kwakzalver taalkundig gezien	6	Wonderdokter Lemmen, zie Rechtszaken	5
Leugemors 7, 10		Wondermiddel was tarwebloem	9
Leugemors en galstenen	10		
Leugemors en rheumatiek	2	RECHTSZAKEN	
Maagzuur	2	Sneker haarspecialist	1
Magnetiseur 3, 4		Kruidendokter zag mensen in de organen	2
Masseur, Politie treedt op tegen	3	Amsterdamse tandtechnici	2
Nebor-kruiden	4	Magnetiseur uit overtuiging E. H. Bos	3
Noblino-olie	4	Kwakzalver die het niet waagde	4
Optalidon	2	Wonderlijke scènes in rechtszaal (Lemmen)	5
Pro of contra F. C. Reijers	3	Filmvertoning (C. Wiebes)	6
		F. E. H. Takes	7
		Gebrs van de Graaf	10

TEGEN DE KWAKZALVERIJ

REDACTIE-ADRES: Peperstraat 26, Purmerend.

Opricht 1 Januari 1881

Bestuur van de Vereniging tegen de Kwakzalverij: Dr C. J. Brenkman, *Arts* te Amsterdam, voorzitter; Mr M. D. K. S. van Lier, *Oud-Vice-President van de Rechtbank* te Amsterdam, vice-voorzitter; Dr H. H. Funke, *Arts* te Amsterdam, 1e secretaris; Mevr. A. Burbach-v. d. Woord, Westlandgr. 129, Amsterdam, 2e secretaresse; Mr G. van Itallie, *Rechter* te Dordrecht, penningmeester; F. C. Reijers, *Apotheker* te Purmerend, redacteur; mej. E. H. Hengeveld, *Arts* te Zwolle; Mr P. Frima, *Directeur Rijksschool voor Politie-ambtenaren* te Hilversum; Mr J. Moolenburgh, *Kantonrechter* te Middelburg; E. Mijnaerends, *Tandarts* te Amsterdam; H. J. A. Ter Wee, *Apotheker* te Amsterdam; Dr H. C. Helleman, *Apotheker* te Dordrecht

Lidmaatschap van de Vereniging..... f 5,—
Adres voor het opgeven van leden en
abonné's: Mevr. A. Burbach-v. d. Woord,
Westlandgr. 129 te Amsterdam.
Postgiro van de Ver. 32237 te Amsterdam —
Gem. Giro K 1672

KONINKLIJKE DRUKKERIJEN
LANKHOUT-IMMIG N.V.
Den Haag — Uitgeefster

Abonnement per jaar franco per post bij
vooruitbetaling f 5,—
Administratie Maandblad:
Noorderbeekdwarsstraat 47, Den Haag
Telefoon 395049 Postgiro 4330

Over Magnetiseurs

Onze lezers hebben allen gehoord over de strafzaak (zie Maandblad Juni 1950, No. 6) tegen een *magnetiseur* te Rotterdam, voor het Kantongerecht aldaar. Hierbij werd zelfs een film vertoond, ter demonstratie van de resultaten van magnetiseurs (i.c. de Heer *Croiset*). De zaak schijnt thans in hoger beroep te worden behandeld.

Mr O. W. Sipkes (Schiedam) heeft deze zaak behandeld in het *Nederlands Juristenblad* van 16.9.'50. Hierbij stelt hij in uitzicht een wettelijke regeling, waardoor een magnetiseur onder bepaalde voorwaarden toegelaten zou kunnen worden tot de uitoefening der geneeskunst.

In hetzelfde orgaan, maar dan van 28.10.'50, komt een antwoord van de hand van Mr G. C. M. van Nynatten (Voorburg), dat wij geheel overnemen met toestemming van de schrijver.

De magnetiseurs

Indien ik het artikel van Mr Sipkes in dit blad van 16 September, p. 648 v. jl. goed gelezen heb, wenst hij, dat de wetgever de magnetiseur in staat stelt als geneeskundige op te treden, zonder daarbij wegens het onbevoegd uitoefenen der geneeskunde in strijd met de wet te komen. Hij wenst dan tevens dat enige waarborgen geschapen worden opdat de patiënten niet de dupe worden van misleiding en bedrog. Hij zou het dan ook waarderen indien de maatschappelijke krachten de handen in elkaar slaan om de wetgever in de door hem gewenste richting te activeren.

Aldus doende heeft de heer Sipkes echter verzuimd aan te tonen: 1. dat het z.g. dierlijk magnetisme, ook mesmerisme geheten, bestaat; 2. dat daarvan een genezende werking uitgaat; 3. dat

het verlenen van de bevoegdheid om het magnetisme als „geneesheer” uit te oefenen — bedrog en misleiding door pseudo-magnetiseurs terzijde latend — geen maatschappelijk gevaar zal opleveren. Blijkbaar zijn dit voor de heer S. geen vraagpunten geweest en neemt hij aan dat ieder ander ten aanzien van het magnetisme het zelfde standpunt als hij inneemt. Ik zal echter zo vrij zijn aan te tonen, dat zijn voorstel zwak gefundeerd is en daarom afgewezen moet worden. Ik voelde daarbij enige schroom om mij te begeven op een terrein waarop ik niet deskundig ben. De opmerking van de schrijver dat hij op medisch gebied niet deskundig is, heeft het mij echter gemakkelijk gemaakt om mijn schroom te overwinnen.

Ad. 1. Het bestaan van het dierlijk magnetisme is nog nooit overtuigend bewezen. De zenuwarts Dr I. Zeehandelaar („Inleiding tot de ontwikkeling der geestelijke geneesmethoden”, Amsterdam, 1928, pg. 38) deelt mede, dat geleerde genootschappen meermalen het onware van de leer van het magnetisme hebben aangetoond. Hij noemt het mesmerisme een *dwaalleer*. (I.c. pagina 30). Uit het artikel van Mr Sipkes maak ik op, dat thans Dr Tenhaef het bestaan van het magnetisme, dat hij als een paranormaal verschijnsel beschouwt, in de bres is gesprongen. Maar ook Dr Tenhaef schijnt niet steeds zeker van zijn zaak te zijn geweest. Immers in het „Encyclopaedisch Handboek van het Moderne Denken” (pg. 548) schreef hij nog niet zo lang geleden, nl. in 1942: „*Problematisch is tot op heden nog steeds het bestaan van de z.g. geestenvoto's, de directe stem, het directe schrift en het z.g. dierlijk-magnetische fluïde.*”

Ad. 2. Iets dat niet bestaat kan geen genezing bewerken. Erkend moet echter worden dat magnetiseurs door hun

OFFICIËEL

ALGEMENE LEDENVERGADERING

op *Zaterdag 17 Maart 1951*, in het American Hotel, Leidseplein te Amsterdam, om 3 uur n.m.

Behandeling der reeds in de ledenvergadering van 3 Februari j.l. aangenomen statutenwijziging (zie art. 10 en 11 der statuten).

Zie voor nieuwe leden pagina 3.

optreden genezingen bereikt hebben. Medici verklaren dit door aan te nemen, dat magnetiseurs gebruik maken van de methode der suggestie. Door deze methode is men in bepaalde gevallen in staat om aandoeningen van psychogene aard te genezen. De magnetiseur kan dus een genezing bereiken *ondanks* zijn onjuist uitgangspunt. Zijn succes reikt echter niet verder dan de methode der suggestie hem kan brengen. Een malaria-ziekte b.v. zal hij nooit kunnen genezen, tenzij hij de gebruikelijke therapie toepast.

Ad. 3. Iedereen die de geneeskunde onbevoegd uitoefent, is een kwakzalver. Ik wil echter aannemen, dat zij soms te goeder trouw zijn (dat zij inderdaad menen in het bezit van bepaalde gaven te zijn) en dat zij niet altijd uit eigen baat handelen. Desniettemin leveren zij door hun gebrek aan kennis een maatschappelijk gevaar op. Indien nu de wetgever aan de magnetiseur de bevoegdheid zou verlenen om de geneeskunde, zij het dan in beperkte mate, uit te oefenen dan verleent hij daarmee een *morele steun* aan de kwakzalverij. Immers het grote gevaar ontstaat dan, dat degenen die *andere* soorten van kwakzalverij uitoefenen tegenover hun

patiënten de volgende houding zullen aannemen: „De magnetiseur was tot dusver een kwakzalver. Nu heeft hij de bevoegdheid gekregen om de geneeskunde uit te oefenen. Maar ook in mijn methode kunt U vertrouwen hebben. Ook deze methode zal binnen afzienbare tijd door de Overheid als een juiste erkend worden”.

Ik vraag me af of het op de weg van ons juristen, die op eigen terrein geen beunhazerij dulden, ligt om de wetgever te bewegen op ander terrein ten aanzien van het in de praktijk brengen der wetenschap minder strenge eisen te stellen. Indien ik de hulp van een arts inroep weet ik, dat hij jaren harde studie nodig heeft gehad om zijn kunde te verwerven en dat hij zijn kunst baseert op het denken en de ervaring van vele generaties van geneesheren. Het is toch wel dwaas om aan te nemen, dat iemand die nooit op een universiteit is geweest en die nooit een laboratorium gezien heeft en die zich slechts op „paranormale” kennis beroept met een arts gelijk gesteld kan worden. Ik weet het, óók een arts kan falen. Maar dan is er een fout door een bepaalde persoon begaan, en dit laat de „officiële” geneeskunde buiten spel. Ook weet ik dat de meest kundige arts soms zijn onmacht moet bekennen. Immers ondanks alle wonderen der moderne geneeskunde, is nog niet voor elke kwaal een kruid gewassen. Het is dan te begrijpen, dat de wanhopige patiënt soms naar een kwakzalver loopt. Maar dit mag niet betekenen dat de wetgever de eisen voor het bevoegd uitoefenen der geneeskunde lager moet gaan stellen. Want dan is het hek van de dam.

De wetenschap staat niet stil en gaat door zelf-critiek tot steeds hoger vlucht. Zo kan wat heden waarheid is morgen dwaling zijn. Het ligt niet op de weg van de wetgever om te gaan decreteren wat als waarheid zal gelden. Maar hij heeft zijn burgers tegen gevaren te beschermen. En daarom kan hij slechts toestaan dat personen die voldoende scholing hebben ontvangen de theorie in praktijk gaan brengen. Immers hij mag dan aannemen, dat alleen een beproefde en algemeen aanvaarde theorie tot toepassing zal komen. Derhalve, als eens mocht blijken dat de leer van het dierlijke magnetisme juist is, dan zal toch naar mijn mening de wetgever het uitoefenen van de magnetische techniek alleen kunnen toestaan aan hen die een allround medisch inzicht hebben verworven.

Ik hoef geen overbodig voorstel te doen. Anders zou dit luiden: Laten de maatschappelijke krachten de handen in een slaan om de wetgever te activeren, dat hij de nodige maatregelen neme om te voorkomen dat zij die medische hulp nodig hebben in handen van onbevoegden vallen, waardoor zij de kans lopen van de wal in de sloot te geraken.

Wanreclames

De laatste tijd wordt weer druk reclame gemaakt voor geneesmiddelen in dagbladen en andere periodieken.

„U hebt het zelf in de hand!”, zo heet het in een ingezonden mededeling in het Handelsblad van 11 November j.l., voor een vermageringsmiddel, en dan gaat het verder:

(Ingez. med.-advertentie)

U HEBT HET ZELF IN DE HAND!

U behoeft geen last te hebben van zwaarlijvigheid. Als U iedere dag één kopje **Richter's Kruidenthee** neemt, zult U spoedig Uw vroegere slankheid herwonnen hebben. **Richter's Kruidenthee**, samengesteld uit onschadelijke, geneeskrachtige Alpenkruiden, geeft Uw lichaam nieuwe kracht en energie. Zonder enig bezwaar kunt U genieten van al die hapjes en versnaperingen, die U nu moet laten staan. Wendt U tot Uw Apotheker of Drogist! **Richter's Kruidenthee helpt! Altijd!**

Ja, ja, die vurig begeerde slanke lijn toch! Inplaats van de dokter te raadplegen slikt het goedgelovige publiek een in de courant aangeprezen middel-tje tegen corpulentie, waarbij geen nare leefregels opgevolgd behoeven te worden. Eet wat ge wilt en blijf mager of wordt mager door het drinken van kruidenthee.

„**Slaapt U slecht** door reumatiek, „spit, ischias, hoofd- en zenuwpijnen, „neemt dan **Togal** 1). Verdrijft in al die „gevallen snel en afdoende die pijnen „en U slaapt heerlijk. **Togal** baat! Zui-

„vert de nieren en is onschadelijk voor „hart en maag”, zo lezen wij in de Nieuwe Noordhollandse Courant van 13 November.

Aanhoudende hoest. Ge hebt een kou gevat, gij hoest en een scheurende pijn beklemmt Uw borst. Reinig Uw luchtwegen van het gevaarlijke en prikkelende slijm met Akker's Abdij-siroop. Aldus een advertentie in de Nieuwe Noordhollandse Courant van 15 November en veertien dagen eerder stond er zowaar: „Pas op voor Bronchitis! Bronchitis ontstaat vaak uit een „verontachtzaamde kou en ontaardt „allicht in chronische bronchitis, die „sommigen dan tot levenslange „hoesters” maakt.”

Akker's Abdijsiroop is het middel, dat als een heerlijke balsem, Uw ademhaling verruimt, Uw aangetaste luchtwegen zuivert, Uw hoest stilt en spoedig de ondragelijke kortademigheid weg neemt.

De lijders aan reumatiek, spit, ischias, hoofdpijnen en zenuwpijnen, de zware hoesters krijgen niet de raad hun huisarts te consulteren, nee, er wordt hun in de dagbladen een geneesmiddel aangewezen, dat altijd helpt. **Togal** baat! En Abdijsiroop wordt verheven tot „'s werelds beste hoest-siroop”.

Dat gaat ons inziens toch wat al te ver! Lijders aan vetzucht, die zich „slank kunnen drinken”. Mensen met

1) Tabletten met Acetyl Salicylzuur of Aspirine, Tannas Chinini, Lithiumsalicylaat en Magnesium-peroxyde.

van politoerder naar magnetiseur

Van politoerder naar magnetiseur, het is slechts een stap. Men zou dit zo oppervlakkig niet denken, maar de president van de rechtbank zag onmiddellijk de verbindingslijn tussen deze carrières: „Het is allebei strijken”, merkte hij snedig op, toen hij informeerde naar het vroeger beroep van de 48-jarige man, die in Buurt IJ-IJ de lijdende mensheid magnetiseert en deswege door de kantonrechter werd beboet met viermaal twintig gulden. *De ambtenaar van 't O.M. nam daar geen genoegen mee en ging in appèl.*

Zo defileerden thans vijf getuigen voor de rechtbank, die — op de verbalisant na natuurlijk — bevestigden, dat zij allen baat hadden gevonden bij de behandeling. De één had een darmstoornis en was volgens zijn zeggen „door de dokter verprutst”; verdachte heeft hem er af geholpen. Zijn vrouw had ischias in de linkerarm. „En kijk nou eens!” inviteert zij de rechtbank, als een molenwiek haar gezond gestreken arm zwaaiend. Een 55-jarige dame had galstenen en de dokter had haar alle hoop ontnomen. Na verdachtes behandeling heeft zij geen aanvallen meer. Haar 26-jarige schoondochter had een maagkwaal en haar haar viel uit; beide kwalen zijn weggestreken à raison van een gulden per consult. Welke dokter doet het daarvoor?

„Verdachte zet zijn ongeoorloofde praktijk nog steeds voort. Vooral daarom vind ik de straf te laag. Viermaal honderd gulden of viermaal een maand”, meende de officier. De rechtbank zal haar mening over veertien dagen kenbaar maken.

(Algem. Handelsbl. 9-1-'51)

rheumatiek, spit en ischias die hun pijnen kunnen wegslikken en hoestende patiënten die een *scheurende pijn voelen in hun beklemd borst*, die zomaar, een hoestsiroop aangewezen krijgen.

Let wel, lezer, dat het hier niet gaat om een incidenteel ongemak, om een „klein pijntje”, maar om patiënten met vetzucht, rheuma en zware, beklemmende hoest, gepaard gaand met pijn in de borst! Om afwijkingen, die de arts alleen behandelen kan en waarbij de patiënt niet zichzelf moet trachten te cureren.

Wij tekenen ernstig protest aan tegen het publiceren van dergelijke advertenties vol medische raadgevingen en het verbaast ons, dat dit soort annonces voor geneesmiddelen niet al lang uit de dagbladen wordt geweerd.

R.

Nieuwe leden

Mej. L. Drayer, apotheker, Amsterdam
K. L. Schwarzschild, apotheker, A'dam
Dr J. A. Filedt Kok, apotheker, A'dam
J. H. Innemée, apotheker, Amsterdam
C. B. Huizinga, apotheker, Amsterdam
L. E. Steenhuizen, apotheker, A'dam
Dr J. F. Pool, apotheker, Amsterdam
W. F. Janse van Mantgem, apotheker, Amsterdam
S. M. L. Kroese, apotheker, Amsterdam
E. A. Kruyse, apotheker, Amsterdam
M. Kraal, apotheker, Amsterdam
Dr H. C. Helleman, apoth., Dordrecht
Mej. Z. G. Horowitz, apotheker, Amsterdam
Mevr. M. G. de Thouars-Harmse, apotheker, Amsterdam
Mej. L. G. F. Postema, apotheker, Amsterdam
Mevr. M. G. Carasso-Lammers, apotheker, Amsterdam
Mevr. M. Brugman-Sitsen, apotheker, Amsterdam
C. Sitsen, apotheker, Amsterdam
P. Smit, Oud-ass. Resident, A'dam
J. B. Knottnerus, apotheker, A'dam
L. A. J. Goudswaard, apotheker, A'dam
W. Polak, arts, Amsterdam
M. V. Redert, apotheker, Amsterdam
J. G. Brandsma, apotheker, Amsterdam
B. J. Kliphuis, apotheker, Amsterdam
G. J. H. Hempenius, apotheker, A'dam
Mevr. E. J. Brunner-Wiegel, apotheker, Amsterdam
Mej. M. W. Penris, apotheker, A'dam
W. v. d. Baan, apotheker, Amsterdam
J. Charbon, arts, Witmarsum (Fr.)
G. Eykel, apotheker, Amsterdam-C.
W. F. Woutman, apotheker, Amsterdam-C.
K. J. C. ten Bruggencate, apotheker, Amsterdam-C.
Dr A. Wunderlich, apotheker, Amsterdam-C.
J. Cappon, apotheker, Amsterdam-C.

NOGMAALS de gebroeders van de Graaf

De reclame-pamfletten van de heren van de Graaf, de directie van het „Instituut voor Diaetiek en Biologie” te Haarlem werden in „de Prinsestad” van 2 December 1950 voor de lezers van dat blad toegelicht en besproken in een artikel „Koopt een kuurbox”.

Het is prettig te vernemen, dat in een veel gelezen weekblad strijd gevoerd wordt tegen de kwakzalverij en dat de mentaliteit van de kwakzalver (in casu de heren van de Graaf) duidelijk werd uiteengezet voor de lezers van genoemd weekblad.

Wij vinden het echter jammer, dat de schrijver van dat artikel niet op de hoogte was van hetgeen er in de loop der jaren werd gepubliceerd in ons Orgaan en dat slechts een artikel uit ons Maandblad, en dan nog gedeeltelijk, werd aangehaald.

De heren directeuren van dat kwakzalvers-instituut laten niets na om te „bewijzen” dat hun „leer” en hun „medicijnen” deugdelijk zijn en op waarheid berusten. Zij deinsden er zelfs niet voor terug om hiertoe het Maandblad onzer Vereniging te gebruiken en helaas konden zij er enkele zinnen samenrapen, die de onnadenkende lezer de indruk kunnen geven als zouden wij geen bezwaren hebben tegen de „leer” en „geneesmiddelen” van het Instituut voor Diaetiek en Biologie.

Het lijkt ons daarom nuttig met enkele publicaties uit ons Maandblad aan te tonen, dat genoemd kruideninstituut bij ons sedert lange tijd bekend is als een kwakzalverszaak in optima forma.

Wij vinden dan in het nummer van Maart 1938 een artikel „Nederlands Instituut voor Diaetiek en Biologie”, waaruit we het volgende overnemen:

Ons archief beschikt over een grote hoeveelheid reclame-materiaal van bovengenoemde instelling. Daar wij van verschillende zijden opmerkzaam gemaakt werden op prospectiezendingen, die waarschijnlijk over het gehele land hun weg vonden, achten wij het wel weer eens nodig het een en ander daarover te zeggen.

Het Instituut beschikt, volgens de opgaven in de verschillende brochures, over „een plantenschat van 262 verschillende samenstellingen, plantenpoeders en elixers voor 262 kwalen en symptomen.” Deze 262 worden in een grote lijst opgesomd. Wij noemen daaruit o.a.: amoeben-dysenterie, baarmoederkanker, bacillaire-dysenterie, Basedowse ziekte, beroerte, blindedarm-onsteking, buik-

typhus, darmtuberculose, gewrichts-tuberculose, kraamvrouwenkoorts, kiespijn, morfinisme, onvruchtbaarheid, ouderdomszwakte, verlies van schoonheid, vallende ziekte, syphilis, stinkneus, etc. etc.

Dit is een willekeurige greep uit deze lijst. Men ziet, er staat heel wat in en men kan zich voorstellen, dat na doorlezing van alles, voor iedereen, die maar ook nóg zo weinig last heeft van het een of ander, wel iets in deze lijst zal te vinden zijn waarvoor hij of zij minstens angstig gemaakt werd, gebeurde dit laatste niet reeds eerder dan zal het zeker na kennisname van de inhoud der brochures wel het geval zijn.

Maar dat zal ook wel de bedoeling zijn van de meneer, die boven de lijst afgebeeld, U zo nadrukkelijk met opgeheven vinger aankijkt. Men zou erdoor „gebiologeerd” kunnen worden. Daar hebben we dan meteen de juiste betekenis, welke men hechten moet aan het in de naam van het instituut genoemde woord „biologie”, waaraan de heren van der Graaf op misleidende wijze in dezen de gedachte van „Levensleer” wensden te zien toegekend.

In het Augustus-nummer van 1938 lezen we:

In het Maart-nummer van dit maandblad werd een beschrijving gegeven van de manier waarop het Nederlandse Instituut voor Diaetiek en Biologie te Overveen zijn „afzet”gebied tracht te vergroten. Er werd daar b.v. gesproken van: Het Instituut bezit het monopolierecht voor de verkoop van de subtropische Oerelixers en Krachtmiddelen, benevens het alleenrecht van uitgave van de adviesbrieven der diaetische biologische geneesmethode voor Nederland en Koloniën, België en de Duits sprekende landen.”

Of ze nu al behandelen kunnen of mogen, daar schijnen de heren van der Graaf zich al zeer weinig van aan te trekken. In ieder geval nemen ze het air aan van dat alles zeer zeker te kunnen en te mogen. Daarin zit dan ook de grootste overredingskracht van hun geschriften. Geen sterveling zal eraan denken, dat deze bombastreclame geschreven is door een firma, die in geen enkel opzicht het recht en het vermogen bezit om genezende hulp op welke wijze dan ook te verstrekken.

Maar als dat alles dan waar is wat er hier nu over gezegd wordt, zal

men vragen, hoe is het dan toch mogelijk, dat zulke mensen daar dan maar openlijk reclame voor kunnen maken zonder dat dit verboden wordt?

Wel, dat is heel eenvoudig. Deze lieden weten precies wat wèl en wat niet mag. Zij zorgen er wel voor niet in conflict te komen met de wet, die onbevoegd uitoefenen van de geneeskunst op een zeer bepaalde en volkomen onvoldoende beschreven wijze verbiedt.

En in het Juli-nummer van 1939 schrijft Dr C. J. Brenkman:

De Medische Trust

Jaar in, jaar uit pogen de gebroeders v. d. Graaf wantrouwen te zaaien onder het daarvoor zo vatbare publiek tegen de geneeskundigen. Circulaires met een gemaskerde Mephisto worden huis aan huis bezorgd; boven des duivels kop staat:

De Medische Trust.

En dan begint het:

„Het masker van opoffering en Christenliefde afgerukt!! Moet de sleutel van het vreselijke geheim en het geweldig succes van de Antichrist worden gezocht in geheimmoord door medicijnvergift en injectiespuit? Is de *injectiespuit* een geneesinstrument of een verdelgingswapen? Hoeveel medische spionnen heeft de Antichrist in alle landen opgesteld...”

Onze ruimte laat niet toe meer over te nemen dan enkele regels van dit uitvoerige pamflet, dat weliswaar geen ondertekening draagt, doch duidelijk moet worden toegeschreven aan de bekende gebroeders v. d. Graaf, die — zoals wij verder lezen — in 1933 een Open Brief van 63 bladzijden uitgaven getiteld: *Wij beschuldigen de Medische Trust*. Volgens de circulaire bleef de „Open Brief” niet zonder uitwerking.

„Van hooggeplaatste autoriteiten werden brieven ontvangen, die van instemming en medeleven getuigden.”

Hierdoor zou dan bewezen zijn, dat de *Allopathie* felle tegenstanders heeft „bij Regering en Pers”. De circulaire gaat verder met termen als „Medische geheimmoorden”, aanhalingen uit het jaar 1489 (waar halen ze de wijsheid vandaan?) toen een „wijdvertakte organisatie van samenzweerders op de Balkan” o.a. aanried: „Laat uw kinderen geneesheren en apothekers worden, opdat zij het leven aan de Christenen kunnen ontnemen”.

Dan vindt men vet gedrukte woorden als: „*de moderne Arts zonder geweten*, kan door middel van de in-

jectiespuit zijn patiënt met de beminlijkste glimlach plotseling of zeer langzaam het levenslicht uitblazen, zonder dat de verdenking op hem zal vallen”. „Medische doofpot”, „eigen rechtbank”, „vivisectoren” doen de rest; men haalt er zelfs Duitsland en Rusland bij.

De circulaire geeft dan nog een griezelig plaatje met als motto: „de injectiespuit, gevaarlijker dan 42 cm kanonnen!”

Alles is een z.g. propaganda voor een leerstoel aan een universiteit in „Biologische Volksgeneeswijze”.

Zolang de mogelijkheid blijft bestaan om op deze en soortgelijke wijzen het volk te vergiftigen is er iets in onze maatschappij niet in orde. Het publiek behoort in een goed geordende staat tegen dergelijke viezigheid te worden beschermd. Het gaat niet aan te zeggen, dat een verstandig mens dergelijke dingen zelfs niet doorleest. Er zijn zoveel onverstandige mensen, die deze soort lectuur gaarne in zich opnemen en er hun gemoedsrust en moraliteit mee bederven. En dan dat woord „Antichrist”; is het niet heel bar?

De Vereniging tegen de Kwakzalverij is er nog lang niet. De actie dier organisatie zal op heel wat krachtiger wijze moeten worden gevoerd en daartoe is het dringend nodig, dat de geleerden worden versterkt en dat de bestrijding der kwakzalverij iets meer gaat betekenen voor artsen en apothekers. Zij behoren te begrijpen, dat zij, samen met de andere intellectuelen, het volk dienen te behoeden tegen schijngeleerdheid en zwendel. *In deze taak behoort de Regering krachtdadige steun te verlenen.*

Gelukkig is hiervoor geen geldelijke steun nodig, daarvoor zorgen de particulieren wel, maar een krachtig woord en een kloeke daad van de Regering zouden de bevolking veel onnodig leed besparen!

Dat na de oorlog het Instituut voor Diaetetik en Biologie zich mocht verheugen in onze warme belangstelling moge blijken uit een bespreking in het Mei-nummer van 1949, waarin een artikel „de staalsterke man, hij lacht om ziekte” en het is voor ons een rede tot dankbaarheid, dat de heren van de Graaf, *mede op klachte van de Vereniging*, gerechtelijk werden vervolgd en veroordeeld door de kantonrechter.

Bedriegen de tekenen niet, dan heeft dit vonnis grote invloed op de waarde van dat kruidenhuis, dat voor een *zacht prijsje* per advertentie werd aangeboden.

Dat lijkt ons wel de beste straf voor deze kwakzalvers! Red.

Onze Medestrijders

In het Tijdschrift van de Nederlandse Vereniging ter behartiging der belangen van suikerzieken troffen wij aan, onder de rubriek „Strijd tegen de kwakzalverij”, twee waarschuwingen, één tegen het Nederlandsch Instituut voor Diaetetik en Biologie van de ons welbekende gebrs v. d. Graaf te Haarlem en een waarschuwing voor lijders aan suikerziekte tegen ongecontroleerde zogenaamde „suikervrije artikelen”.

Deze luiden als volgt:

Strijd tegen de Kwakzalverij

Regelmatig bereiken ons vragen of de door het Nederlandsch Instituut voor Diaetetik en Biologie, Directie Venn. v. d. Graaf & Co., Oud Overveen, Laan van Schoonoord, in de handel gebrachte kruiden tegen suikerziekte ook werkelijk tegen suikerziekte helpen.

Blijkens van de Directeur van het Rijks-Instituut voor Pharmaco-Therapeutisch Onderzoek, te Leiden, Prof. Dr E. H. Vogelzang, ontvangen inlichtingen is van het gebruik van bovengenoemde kruiden geen enkel gunstig resultaat bij suikerzieken te verwachten.

Waarschuwing!

Het komt voor, dat in winkels, waar suikervrije artikelen met het contrôlemerk van de N.V.S. worden verkocht, ook gebak, koekjes enz. als „suikervrij” worden aanbevolen.

Hieruit moge blijken, dat het dus dringend nodig is, dat wij U nogmaals waarschuwen tegen het gebruik van z.g. „suikervrije artikelen”, die niet voorzien zijn van het contrôlemerk der N.V.S., ten bewijze dat zij ook inderdaad geschikt geacht kunnen worden voor een beperkt gebruik door suikerzieken.

De gebrs v. d. Graaf zijn gestraft, zie onder Rechtszaken in ons vorige Maandblad van Januari 1951. Wij spreken de hoop uit, dat verkopers van ongecontroleerde „suikervrije” artikelen aan diabetici op de duur hun practijken niet ongestraft kunnen uitoefenen! (Red.)

TEGEN DE KWAKZALVERIJ

REDACTIE-ADRES: Peperstraat 26, Purmerend.

Opgericht 1 Januari 1881

Bestuur van de Vereniging tegen de Kwakzalverij: Dr C. J. Brenkman, *Arts* te Amsterdam, voorzitter; Mr M. D. K. S. van Lier, *Oud-Vice-President van de Rechtbank* te Amsterdam, vice-voorzitter; Dr H. H. Funke, *Arts* te Amsterdam, 1e secretaris; Mevr. A. Burbach-v. d. Woord, *Westlandgr. 129, Amsterdam*, 2e secretaresse; Mr G. van Itallie, *Rechter* te Dordrecht, penningmeester; F. C. Reijers, *Apotheker* te Purmerend, redacteur; mej. E. H. Hengeveld, *Arts* te Zwolle; Mr P. Frima, *Directeur Rijkschool voor Politie-ambtenaren* te Hilversum; Mr J. Moolenburgh, *Kantonrechter* te Middelburg; E. Mijnaerends, *Tandarts* te Amsterdam; H. J. A. Ter Wee, *Apotheker* te Amsterdam; Dr H. C. Helleman, *Apotheker* te Dordrecht

Lidmaatschap van de Vereniging..... f 5,—
Adres voor het opgeven van leden en
abonné's: Mevr. A. Burbach-v. d. Woord,
Westlandgr. 129 te Amsterdam.
Postgiro van de Ver. 32237 te Amsterdam —
Gem. Giro K 1672

KONINKLIJKE DRUKKERIJEN
LANKHOUT-IMMIG N.V.
Den Haag — Uitgeefster

Abonnement per jaar franco per post bij
vooruitbetaling f 5,—
Administratie Maandblad:
Noorderbeekdwarsstraat 47, Den Haag
Telefoon 395049 Postgiro 4330

De Kwakzalverij in de Tandheelkunde

Bij de uitdrukking Kwakzalverij, wordt in het algemeen gedacht aan onbevoegde uitoefening der genees- en tandheelkunde. Alhoewel in het algemeen de onbevoegde beoefening van de medische beroepen als Kwakzalverij aan te merken is, komt ook Kwakzalverij voor, bedreven door bevoegden.

Het is bij de beoordeling van de uitwassen op Tandheelkundig gebied noodzakelijk dit voor ogen te houden, daar juist na Mei 1945 een differentiatie is opgetreden, die voor 1940 niet of slechts uiterst zelden te bemerken was.

Een ieder zal bekend zijn, dat met het ontstaan van de medische wetenschap de Kwakzalverij zijn intrede op de wereld heeft gedaan. Onder vele bevolkingslagen is sedert de geschiedenis der mensheid de angst voor deskundigheid aanwezig en handige lieden wisten en weten deze angst handig uit te buiten ten gerieve van zich zelf (Vgl. o.a. apotheker-drogist, notaris-zaakwaarnemer). Uiteraard speelt ook de gedachte een rol, dat de hulp, verleend door een niet bevoegde, minder financiële offers zal vergen. De uit de praktijk van het leven bekende feiten spreken hierover echter een totaal andere taal.

Ten einde een duidelijk overzicht te krijgen over de verschillende uitingen van de Kwakzalverij in de tandheelkunde, zal het nuttig zijn de verhouding tandarts - hulpkracht in het kort uiteen te zetten.

De eerste tandartsen maakten allen zelf de apparaten en vaak ook de materialen, die nodig waren voor de hulp aan de patiënten.

De ontwikkeling, die de tandheelkunde omstreeks de eeuwwisseling toonde, maakte het noodzakelijk, dat de

tandarts meer tijd voor de patiëntenbehandling vrij kreeg. Hij ging een hulpkracht opleiden in de technische werkzaamheden. De tandtechnicus deed zijn intrede en de samenwerking ontplooidde zich als een zeer nuttige.

De tandarts bepaalt op tandheelkundige, medische en biologische gronden het behandelingsplan en verricht al de ingrepen bij de patiënt, noodzakelijk voor het bereiken van het gestelde doel. De technicus verricht de technische tussenwerkzaamheden, die door de tandarts, al of niet bij de patiënt, worden gecontroleerd. Ten slotte zal bij volindiging van de technische werkzaamheden de tandarts het werkstuk als slot van het behandelingsplan bij de patiënt plaatsen en wederom controleren of de relatie tot de mondslijmvliezen de juiste is en de onderlinge stand van de kaken geen verandering heeft ondergaan. Dit laatste zou namelijk zeer ten nadele zijn van kaakgewricht en de spieren en zenuwen van het betrokken schedelgedeelte.

Eventuele ziekelijke afwijkingen en seniele beenveranderingen zullen door de tandarts tijdig herkend kunnen worden en slechts die behandelingen zullen geschieden, die geen lichamelijk- en/of psychisch letsel bij de patiënt veroorzaken.

Juist het terrein van de prothese is een dankbaar gebied geworden voor de niet-bevoegden om hun werkzaamheden te beginnen. Is eenmaal de grens van de mondopening gepasseerd, dan blijkt niets meer een verdere uitbreiding van de zelf aangemeten bevoegdheden tegen te houden. Welke schaden aan de patiënten kunnen worden toegebracht zal een ieder duidelijk zijn. De gebits-elementen zijn nu eenmaal geen stukjes

OFFICIËEL*Nieuwe leden*

Mevr. J. C. Hertstein-de Leeuw, apoth., Amsterdam.

M. A. de Ruiter, arts, Beverwijk.

Mej. A. Fehmers, apoth., Roermond.

* * *

De penningmeester onzer vereniging verzoekt opname van het volgende:

Contributieheffing en abonnementsgelden over 1950:

Door betreuenswaardige omstandigheden, waarvoor het bestuur zijn verontschuldigen aanbiedt, is eerst dezer dagen gedisponeerd over de over het jaar 1950 nog openstaande bedragen. De penningmeester verzoekt leden en abonnées hun medewerking wel te willen verlenen.

1951:

Tot 1 September 1951 bestaat gelegenheid contributies en abonnementsgelden te storten of over te schrijven op postgirorekening 32237 ten name van het Bestuur der Ver. tegen de Kwakzalverij te Dordrecht, dan wel op girorekening K 1672 ten name der vereniging van de gemeente-giro te Amsterdam. Ná 1 September 1951 zal over de nog niet betaalde contributies en abonnementsgelden per postkwitantie worden gedisponeerd.

In herinnering wordt gebracht, dat de minimum contributie en het minimum abonnementsgeld thans f 5,— bedragen.

De penningmeester,

Mr G. van Itallie.

steen, waarop zonder gevolgen ieder medicament kan worden toegepast, terwijl ook de injectiespuit in handen van mensen, die geen idee hebben van steriliteit, uiterst gevaarlijk genoemd moet worden.

Ten allen tijde zullen er lieden zijn, die zich vergrijpen aan de wettelijke bevoegdheden van anderen en zij zullen er steeds rekening mee moeten houden hiervoor in aanraking te komen met de rechterlijke macht; op het gebied van de genees- en tandheelkunst wegens overtreding van art. 436 wetboek van strafrecht.

De conjunctuur was de onbevoegden in 1945 gunstig gezind. In 1944 en de eerste helft van 1945 was de praktijkuitoefening voor vele tandartsen onmogelijk, ten dele door het ontbreken van elektrische stroom en de nodige materialen en ten dele door de noodzakelijkheid het vege lijf te redden door onderduiking. Een groot aantal patiënten wachtte dus op behandeling en nauwelijks had het gewone leven zijn tamelijk normale gang hervat of als paddestoelen op een vochtige bosgrond schoten allerlei „tandheelkundige instituten” te voorschijn. Met de mooiste beloften en voorspiegelingen werd het publiek zand in de ogen gestrooid en ontstond een toestand, die een groot gevaar voor de volksgezondheid dreigde te worden.

Enigszins corrigerend kon gewerkt worden door het ingrijpen van het Ministerie van Economische Zaken. Zonder een vergunning volgens de Vestigingswet Kleinbedrijf 1941, mocht er n.l. geen nieuw bedrijf worden opgericht. Daar echter de Kamers van Koophandel en het genoemde Ministerie alleen de credietwaardigheid van de aanvragers controleerden en met een summere opgave van de bekwaamheden genoeg namen, konden velen in het bezit komen van een vergunning tot het openen van een „Reparatieinrichting voor Kunstgebitten”.

Al zeer spoedig kwam aan het licht, dat de vergunningen als een dekmantel werden gebruikt en de onbevoegde uitoefening hiermede een officieel tintje werd gegeven. De uitgifte werd dan ook gestaakt, alhoewel de eenmaal uitgereikte vergunningen niet konden worden ingetrokken. Vele bezitters echter kwamen met de rechter in aanraking en hoorden hechtenisstraffen tegen zich uitspreken, terwijl ook tot in beslagname van het instrumentarium werd overgegaan.

Nog ernstiger wordt het wanneer bevoegden zich lenen onder doorgaans aantrekkelijke financiële voorwaarden, de werkzaamheden van een onbevoegde te dekken. Reeds vóór 1940 kwam dit euvel voor, doch de desbetreffende artsen en tandartsen werden veelal door de Medische Tuchtcolleges op hun foutieve handeling gewezen en veroordeeld.

Na de bevrijding namen handige

zakenlieden de heersende verwarde toestand te baat en stichtten „Instituten”. In dienst werden genomen afgedwaalde artsen en tandartsen, merendeels ex-politieke delinquenten, terwijl zowel onbevoegd werkende technici als administratieve krachten het personeel voltallig maakten.

De doelstelling van deze instituten is niet het belang van de patiënt te dienen, doch het maken van veel winst in een zo kort mogelijke tijd. *Van een behoorlijke tandheelkundige behandeling kan hierbij geen sprake zijn en vele gebitten worden geofferd aan de eisen van de bears van de exploitant.*

Door middel van colportage en advertenties wordt het publiek naar de instellingen getrokken. De advertenties overtreffen alles wat op dit gebied ooit werd getoond. De grofste onwaarheden en de bedriegelijkste voorspiegelingen achtte men niet te erg om patiënten te trekken.

Speciaal in deze instituten viert de Kwakzalverij hoogtij. „Trekken onder Evipan-narcose! Vederlicht Amerikaans Plastic-kunstgebit (17 gram). In één dag klaar” enz.

Tijdrovende en noodzakelijke behandelingen op conserverend gebied komen niet in aanmerking en praktisch ieder slachtoffer wordt verteld, dat het grootste gedeelte van de tanden en kiezen abscessen heeft en het kunstgebit wordt als het alleen-zaligmakende aanbevolen.

Met recht sprak een woordvoerder van de Hoofdinspectie van de Volksgezondheid over de „Tandrooikunde”, die daar bedreven wordt.

Reeds hadden zich enkele zeer ernstige complicaties tijdens de „Behandelingen” voorgedaan, doch eerst was er een dodelijke afloop nodig om het publiek duidelijk te maken, dat de waarschuwingen niet voor niets zijn gegeven.

Zal zelfs dit nu helpen?

Een grote slag kregen de gewraakte instituten, toen de georganiseerde persorganen besloten de advertenties niet meer op te nemen.

Zolang de wet echter niet aan de nieuwe misstanden is aangepast, zal het steeds zeer moeilijk blijken doortastend hertegen op te treden.

Ook in andere landen heeft men met dezelfde problemen te maken. In het Kanton Zürich in Zwitserland heeft men een wettelijke regeling getroffen, waarbij iedere samenwerking met niet-bevoegden is verboden. Tevens is adverteren verboden, terwijl het niet-bevoegden, die verdacht worden van overtreding van de wet, verboden kan worden voorwerpen en materialen voorhanden te hebben, die voor patiëntenbehandeling kunnen dienen.

Indien de wetgever in ons land hieraan een voorbeeld zou willen nemen, zou aan de volksgezondheid een grote dienst bewezen worden.

R. d. M.

OXIDIKOR-RHEUMATIEK penningen

Deze penningen, die men slechts in de zak behoeft te dragen om „rheumatiek, ischias, spit en stijve pijnlijke ledematen te laten verdwijnen als sneeuw voor de zon” zijn een voorbeeld van een van de vele wondermiddelen, die het misleidende stempel dragen van „wettig gedeponereerd” of „gedeponeerd handelsmerk”, waarmee de totaal verkeerde indruk gewekt kan worden dat de verkoop van het middel wettig zou zijn. Niets is echter minder waar.

„Wettig gedeponereerd” of „gedeponeerd handelsmerk” wil uitsluitend zeggen dat het eerste gebruik van de naam (in dit geval Oxidikor-rheumatiekpenningen) voor het beoogde doel door de wet beschermd is en alleen door een handelaar gebezigt mag worden.

Het middel bestaat, volgens het supplement op „De kwakzalversmiddelen, hun inhoud en gevaren die bij het gebruik dreigen” uit een viertal ronde metalen plaatjes van 4 cm doorsnee door een ringetje verbonden. Zij zijn respectievelijk samengesteld uit koper, zink, een legering van nikkel met koper en de vierde weer van zink.

Van het gebruik van dat bundeltje penningen is geen genezing of voorkoming van ziekten te verwachten.

De voorlaatste bladzijde

„Kijk naar mij!” riep de kwakzalver, die een nieuw, wonderbaarlijk geneesmiddel trachtte te verkopen. „Ik ben driehonderd jaar geworden alleen door elke dag drie lepels van deze vloeistof te gebruiken.”

„Is hij werkelijk zo oud?” vroeg een dame aan de jonge assistent van de kwakzalver.

„Dat zult u aan een ander moeten vragen, mevrouw”, antwoordde de jongen slagvaardig, „ik werk pas honderd jaar voor hem”.

(Uit „Panorama”, 23-2-'51)

HUISHOUDELIJK REGLEMENT

Vereniging
tegen de
Kwakzalverij

Artikel 1.

Het verenigingsjaar loopt van 1 Januari tot 31 December.

De contributie wordt in de eerste drie maanden geïnd.

Zij die na 30 Juni van het verenigingsjaar als lid toetreden betalen de halve contributie voor het lopende jaar.

Wie voor het lidmaatschap wenst te bedanken, geeft daarvan vóór 1 December aan de Secretaris kennis. Bij kennisgeving na die datum betaalt men ook contributie voor het volgend jaar.

Artikel 2.

Het Algemeen Bestuur bestaat uit ten minste 12 en ten hoogste 15 leden, waarvan 2 leden in Amsterdam hun woonplaats moeten hebben of aldaar geregeld blijven tot uitoefening van hun dagelijkse werkzaamheden.

Deze beide laatste leden zijn bij voorkeur Voorzitter en Secretaris.

De overige leden worden uit de verschillende provinciën gekozen.

De leden worden gekozen door de Algemene Vergadering.

Het Dagelijks Bestuur stelt hiertoe voor elke vacature een candidaat, gehoord de leden van het Algemeen Bestuur.

Hieraan kunnen door de leden van de Vereniging kandidaten worden toegevoegd, mits deze candidaatstelling door ten minste 10 leden ondertekend wordt. In dit geval dient het voorstel ten minste drie dagen vóór de Algemene Vergadering bij de Secretaris ingediend te worden.

Van de leden treedt elk jaar een vierde gedeelte volgens een op te maken rooster af, de aftredenden zijn terstond herkiesbaar.

Artikel 3.

Het Algemeen Bestuur heeft de algemene leiding van de Vereniging; het is belast met de handhaving en toepassing van de statuten.

Het regelt de uitgaven van de door de Vereniging uit te geven geschriften en beslist over maatregelen die tot kosten van meer dan Honderd Gulden leiden.

Het houdt toezicht op het Dagelijks Bestuur.

Het Algemeen Bestuur kan aan de Vereniging verbinden:

een rechtsgeleerde, die zorg draagt voor aangifte bij het Openbaar Ministerie van overtredingen van wettelijke bepalingen en die toeziet, dat aan die aangiften gevolg wordt gegeven, een gewezen politie-rechercheur, die belast wordt met het op- en nasporen van overtredingen, een propagandist, onder meer tot werking van leden,

en eventueel nog andere personen, die voor het doel van de Vereniging van nut kunnen zijn.

Artikel 4.

Het Algemeen Bestuur vergadert minstens eenmaal per jaar en alsdan op de dag van de en vóór de algemene vergadering, terwijl het Dagelijks Bestuur het recht heeft, wanneer het dit noodzakelijk acht, een vergadering van het Algemeen Bestuur uit te schrijven.

Artikel 5.

Het Dagelijks Bestuur bestaat uit ten minste 3 en ten hoogste 5 leden, waaronder de Voorzitter en de Secretaris van het Algemeen Bestuur, allen uit en door dat Bestuur gekozen op de Vergadering in artikel 8 lid 1 genoemd.

Het Dagelijks Bestuur is belast met de dagelijkse leiding der zaken.

Artikel 6.

Het vertegenwoordigt de Vereniging in en buiten rechten, doch mag geen procedures aangaan zonder machtiging van het Algemeen Bestuur.

Het mag over de kasmiddelen van de Vereniging beschikken voor zover het bedragen geldt beneden f 100,—. Het is verantwoording verschuldigd aan het Algemeen Bestuur.

Artikel 7.

De leden van het Algemeen Bestuur genieten een vergoeding voor reis- en verblijfkosten voor het bijwonen van vergaderingen.

Artikel 8.

Jaarlijks wordt in het najaar een algemene vergadering gehouden op een door het Dagelijks Bestuur te bepalen tijd en plaats.

Dit bestuur kan, zo nodig, een buitengewone Algemene Vergadering bijeenroepen en is hiertoe verplicht wanneer ten minste 20 leden van de Vereniging schriftelijk zulk een vergadering aanvragen.

De in vorig lid bedoelde vergadering dient binnen 8 weken gehouden te worden. Indien het Bestuur in gebreke blijft, zijn de aanvragers voor deze vergadering gerechtigd de vergadering zelf uit te schrijven.

Artikel 9.

Tot de vaste werkzaamheden op de Algemene Vergadering behoren:

1. het vaststellen van het verslag van de vorige Algemene Vergadering en van het jaarverslag van de Vereniging over het vorige verenigingsjaar;
2. het benoemen van een commissie van drie leden tot het nazien van de rekening over het lopende jaar;
3. het beslissen over het rapport van de commissie, belast met het nazien van

de rekening over het vorige verenigingsjaar;

4. het voorzien in de vacatures, ontstaan door de periodieke aftreding van bestuursleden;
5. het bespreken van de middelen, die tot het bereiken van het doel van de Vereniging kunnen bijdragen.

Artikel 10.

De leden worden tot elke algemene vergadering ten minste 8 dagen vooraf bijeen geroepen, met opgave van de te behandelen punten.

Artikel 11.

In plaatsen waar ten minste twintig leden zich daartoe verenigen, kunnen zich afdelingen vormen.

Deze afdelingen moeten hetzelfde doel als de Vereniging beogen en dit vooral in engere kring trachten te bevorderen.

Zij handelen in overeenstemming met het Algemeen Bestuur van de Vereniging, terwijl hun reglementen de goedkeuring van dit bestuur behoeven.

Een deel van de inkomsten van de Vereniging kan door het Algemeen Bestuur aan de afdelingen worden uitgekeerd en moet door de betrokken afdelingen aan het Bestuur worden verantwoord.

Artikel 12.

Alle besluiten van de vergaderingen worden over zaken genomen bij volstrekke meerderheid van stemmen behoudens het in de statuten bij art. 10 en 11 bepaalde.

Over zaken wordt mondeling gestemd.

Staken de stemmen hierover, dan is het voorstel verworpen.

De stemming over personen geschiedt schriftelijk.

Is bij de eerste stemming de volstrekke meerderheid niet verkregen, dan volgt een tweede vrije stemming. Wordt ook nu de volstrekke meerderheid niet verkregen, dan wordt herstemd over tweemaal zoveel personen als gekozen moeten worden en die bij de laatste vrije stemming de meeste stemmen hebben verkregen; bij deze herstemming is eenvoudige meerderheid van stemmen beslissend.

Indien hierbij de stemmen staken, beslist het lot.

Aldus vastgesteld in de Algemene Vergadering van 3 Februari 1951 te Amsterdam.

Voor het Bestuur van de Vereniging,

Dr C. J. Brenkman te Amsterdam,

Voorzitter.

Dr H. H. Funke te Amsterdam,

Secretaris.

Kort verslag

van de

Algemene ledenvergadering

gehouden op 3 Februari 1951 te 3 uur n.m.
in American Hotel te Amsterdam.

De Voorzitter, Dr C. J. Brenkman, opent de vergadering met de herdenking van Dr Windemuller, die van zoveel betekenis is geweest voor de vereniging.

Hij spreekt daarna de volgende ope-ningsrede uit:

„Bij de aanvang dezer jaarvergadering lijkt het mij wenselijk een ogenblik stil te staan bij de vraag *hoe het staat met de bestrijding van de kwakzalverij* en met onze Vereniging.

De tweede vraag heeft voor deze vergadering de voorkeur en dan moet ik beginnen er op te wijzen, dat de Vereniging een zeer diepe inzinking heeft ondervonden, waar zij nu zo langzamerhand zich van tracht te herstellen. Dit herstel gaat met horten en stoten, onder meer ten gevolge van de vele wisselingen, die zich in het Bestuur hebben voorgedaan. Het is U bekend, dat verschillende pogingen worden ondernomen het aantal leden van de Vereniging weer op peil te brengen. Het is van harte te hopen, dat een volgend jaar van deze plaats optimistischer geluiden zullen kunnen worden gehoord.

Het Maandblad begint in het spoor te komen en vooral de regelmatige verschijning, omstreeks midden in de maand, begint zich te herstellen. Daar-tegenover staat, dat onze redacteur niet in staat is alleen dat werk uit te voeren, zodat maatregelen zullen moeten worden getroffen om hieraan tegemoet te komen.

Onze strijd zelf is helaas veel te weinig georganiseerd; een groot arbeidsveld ligt braak, over het algemeen is het een moeilijke en ondankbare taak. Het is te hopen, dat onze Vereniging hiertoe de nodige kracht zal weten op te brengen.

De lauwheid onder de deskundigen, om niet te zeggen: de tegenwerking, is zeer groot en behoort tot de grootste hinderpalen, die overwonnen moeten worden. Ook de Overheid staat niet van harte achter het streven van de Vereniging, gezien o.a. het Request omtrent een goed toezicht op de aanprijzing van geneesmiddelen en geneeswijzen, dat tot nu toe zelfs nog onbeantwoord bleef. Wij weten daarenboven, dat zeer ernstige vormen van de kwakzalverij zich steeds *ongestraft* uitbreiden. Medische behandeling door onbevoegden (behandeling per brief, de kruidenhuizen, de

magnetiseurs, de z.g. laboratoria) wordt in Nederland heel gewoon gevonden en wordt door weinigen als strafbaar beschouwd; dat hier *misdriven* plaatsvinden tegen het hele volk is slechts de overtuiging van zeer weinigen.

Gelukkig zijn er soms verschijnselen, die er op wijzen, dat het ook anderen al te bar wordt, zoals onlangs nog bleek uit een artikel in het Ned. Juristenblad.

Doch zolang er autoriteiten gevonden worden, die menen, dat de kwakzalver meer goed dan kwaad verricht, zolang zal op onze Vereniging dezelfde zware taak rusten als 70 jaren geleden, ten tijde van haar oprichting door de Gebrs. Bruinsma.

De toetreding van *nieuwe leden*, de toevoer van nieuwe krachten aan ons Bestuur, de actieve hulp van de Geneeskundige Inspecteur van het Staatstoezicht op de Volksgezondheid in dit gewest, zijn gelukkig enige belangrijke lichtpunten in onze strijd.

Ik spreek de wens uit, dat de Vereniging er in mag slagen van nu af aan te tonen, dat de strijd tegen de kwakzalverij in haar midden nog grote belangstelling heeft en dat de tegenwoordige en nog komende bestuurswisselingen niet anders dan voordeel zullen opleveren.

Mijn eigen tijd als Voorzitter van de Vereniging loopt ten einde, het is U bekend, dat ik in dit jaar zal aftreden en ik verzoek mijn medebestuurders daarmee reeds thans rekening te willen houden.

Met deze inleidende woorden verklaar ik de Algemene Vergadering geopend."

De Secretaris leest de notulen van de laatste algemene vergadering van 26 Nov. 1949 voor, welke worden goedgekeurd.

Het Jaarverslag 1949 wordt zonder op- of aanmerkingen goedgekeurd.

Van het verslag van de Commissie tot het nazien van de rekening over 1949 wordt nota genomen.

Voor de Commissie tot nazien van de rekening over 1950 worden benoemd: Dr. Neurdenburg, arts en de apothekers M. Ph. Sitsen en Dr. Birza.

Bij de Bestuursverkiezing worden de aftredende bestuursleden Dr. Funke en

de Hr. Reijers herkozen. In de bestaande 2 vacatures worden gekozen: Dr. H. C. Helleman en Mevrouw A. Burbach-van der Woord, waarvan de laatste als 2de secretaresse zal fungeren.

Het *Ontwerp Statuten Wijziging*, zoals dit is afgedrukt in het orgaan van de Vereniging van November 1950, wordt met enkele kleine veranderingen aangenomen, te weten:

art. 4. 1ste lid moet worden gelezen als: Leden van de Vereniging kunnen zijn personen, commissies en rechts-persoonlijkheid bezittende lichamen; de leden hebben stemrecht en betalen een jaarlijkse contributie.

art. 4. 3de lid „haar doel" moet worden „zijn doel".

art. 9. 1ste lid moet eindigen na het woord „gekozen met"; en moet dan verder gaan met „het kan buitendien adviserende bestuursleden aan zich verbinden".

art. 9. 3de lid wordt op advies van Mr van Lier: De Vereniging wordt in en buiten rechte vertegenwoordigd door ten minste 2 leden van het Dagelijks Bestuur.

art. 10. Hierin komt tweemaal voor het woord „minstens", hetgeen, daar het een germanisme is, dient te worden vervangen door „ten minste". De laatste zin in dit artikel begint met „Zijn deze niet aanwezig" hetgeen veranderd moet worden in „Zijn zoveel leden niet aanwezig".

art. 11. Het woord „minstens" moet worden vervangen door „ten minste".

Enkele wijzigingen in het *Huishoudelijk Reglement* worden met algemene stemmen goedgekeurd. Besloten wordt, dat bij het drukken van het Huishoudelijk Reglement dit in de thans geldende spelling zal worden overgebracht. Het Huishoudelijk Reglement wordt in zijn geheel in het Maandblad afgedrukt.

De Voorzitter wijst erop, dat nog een tweede algemene ledenvergadering dient te worden uitgeschreven voor het definitief goedkeuren van de nieuwe statuten, daar op deze vergadering te weinig leden aanwezig zijn. Deze vergadering zal plaats vinden op 17 Maart a.s.

Vervolgens deelt de voorzitter mede, dat de redacteur, de heer Reijers van zijn functie ontheven wenst te worden. Er zal dus naar een deskundig opvolger uitgezien moeten worden.

Tenslotte wijst de voorzitter nog op het feit dat, de Vereniging thans 70 jaar bestaat, hij vraagt zich af of dit feestelijk herdacht dient te worden.

De heer Smit, die als propagandist sinds half Januari de ledenwerfactie ter hand heeft genomen, deelt mede dat hij in ruim veertien dagen reeds 31 nieuwe leden kon aanbrenghen.

de Secretaris,
Dr H. H. FUNKE.

TEGEN DE KWAKZALVERIJ

REDACTIE-ADRES: Peperstraat 26, Purmerend.

Opgericht 1 Januari 1881

Bestuur van de Vereniging tegen de Kwakzalverij: Mr M. D. K. S. van Lier, *Oud-Vice-President van de Rechtbank* te Amsterdam, vice-voorzitter; Dr H. H. Funke, *Arts* te Amsterdam, 1e secretaris; Mevr. A. Burbach-v. d. Woord, Westlandgr. 129, Amsterdam, 2e secretaresse; Mr G. van Itallie, *Rechter* te Dordrecht, penningmeester; F. C. Reijers, *Apotheker* te Purmerend, redacteur; mej. E. H. Hengeveld, *Arts* te Zwolle; Mr P. Frima, *Directeur Rijksschool voor Politieambtenaren* te Hilversum; Mr J. Moolenburgh, *Kantonrechter* te Middelburg; E. Mijnaerends, *Tandarts* te Amsterdam; H. J. A. Ter Wee, *Apotheker* te Amsterdam; Dr H. C. Helleman, *Apotheker* te Dordrecht

Lidmaatschap van de Vereniging..... f 5,—
Adres voor het opgeven van leden en abonne's: Mevr. A. Burbach-v. d. Woord, Westlandgr. 129 te Amsterdam.
Postgiro van de Ver. 32237 te Amsterdam — Gem. Giro K 1672

KONINKLIJKE DRUKKERIJEN
LANKHOUT-IMMIG N.V.
Den Haag — Uitgeefster

Abonnement per jaar franco per post bij vooruitbetaling f 5,—
Administratie Maandblad:
Noorderbeekdwarsstraat 47, Den Haag
Telefoon 395049 Postgiro 4330

IN MEMORIAM

dr C. J. BRENKMAN

Geboren 3-6-1881 Overleden 25-3-1951

Mijn vriend Brenkman is niet meer! Alleen mijn vriend? Neen, ook Uw vriend, leden van de Vereniging tegen de Kwakzalverij, hij toch streed zijn strijd samen met U en voor U; sterker nog, ons aller vriend, Gij Nederlanders. Immers steeds stond hij op de bres als het ging om de gezondheid van zijn medemensen, om het voorkomen van ziekte, om het gezond houden van de individu en vooral van de Nederlandse bevolking in zijn geheel. Is zo iemand niet ons aller vriend?

Dr Brenkman werd in 1881 te Kampen geboren, verkreeg zijn artsdiploma in 1911 en promoveerde een jaar later bij zijn beroemde leermeester Prof. Treub.

Aanvankelijk vestigde hij zich als huisarts te Langweer in Friesland, daarna te Wormerveer, maar alras bleek hoezeer zijn belangstelling ging in de richting van de sociale geneeskunde, immers reeds in 1919 werd hij tot gemeente-arts in algemene dienst benoemd bij de Gemeentelijke Geneeskundige en Gezondheidsdienst te Amsterdam. In 1937, toen hij bij die dienst als onder-directeur werkzaam was, ging hij over naar De Centrale Onderlinge te 's-Gravenhage, waar hij als medisch adviseur was aangesteld. In de oorlogsjaren, toen hij niet accoord kon gaan met het daar gevoerde beheer, trok hij zich terug, om direct na het beëindigen van de oorlog zijn taak bij die Bedrijfsvereniging weer op zich te nemen. In 1946 werd hij wegens het bereiken van de 65-jarige leeftijd gepensioneerd, bleef echter om zijn grote verdiensten nog aan als algemeen adviseur.

Eerst nu kreeg hij de handen vrij om zich geheel aan de Sociale Geneeskunde te wijden. Wat hij voor ons land door zijn sociaal geneeskundige arbeid heeft

betekend is moeilijk te taxeren, meer dan 25 jaren was hij redacteur van het „Tijdschrift voor Sociale Geneeskunde”, welk tijdschrift onder zijn stuwkracht tot grote bloei geraakte. Het is dan ook waarlijk geen wonder, dat het 25-jarig bestaan van dit tijdschrift reden werd tot een grootse huldiging van deze bijzondere persoon. Hij werd benoemd tot ere-lid van de Algemene Nederlandse Vereniging voor Sociale Geneeskunde en werd toen ook benoemd tot Officier in de orde van Oranje Nassau.

Van de talloze andere functies, die hij heeft bekleed moge ik nog noemen zijn lidmaatschap van de Gezondheidsraad, terwijl uit het feit, dat hij ook ere-

lid is van de afdeling Amsterdam van het Witte Kruis wel blijkt hoeveel hij ook op het gebied van het Kruiswerk heeft gepresteerd.

Wat nu de Vereniging tegen de Kwakzalverij betreft het volgende: Reeds vier jaar na zijn afstuderen, dus in 1915 wordt hij lid van onze vereniging, reeds dan blijkt dus al zijn belangstelling voor sociaal geneeskundige instellingen. In de vergadering van November 1932 wordt hij lid van het Algemeen Bestuur en tevens lid van het Dagelijks Bestuur en in de vergadering van Februari 1933 verklaart hij zich bereid het praesidium van de Vereniging op zich te nemen. Als hij in 1936 naar Den Haag zal verhuizen en volgens het Huishoudelijk Reglement, dus moeilijk voorzitter kan blijven, immers het is volgens dit reglement gewenst, dat voorzitter en secretaris in Amsterdam woonachtig zijn, verzoekt het Bestuur hem desalniettemin toch als voorzitter wel te willen aanblijven.

In 1937 neemt hij met goedvinden van zijn medebestuurleden het op zich als medisch adviseur van de „Commissie van toezicht op de aanprijzing van geneesmiddelen in de dagbladpers” op te zullen treden. Het werk in deze commissie ligt hem, overtuigd strijder tegen kwakzalverij als hij is, niet best. De voor deze functie noozakelijke plooibaarheid ontbreekt hem, het werk strookt allerminst met zijn opvattingen en reeds twee jaar later bedankt hij dan ook voor deze taak.

Na de oorlog moet onze Vereniging dan nieuw leven door hem worden ingeblazen, het ledental is sterk achteruit gelopen, het orgaan van de Vereniging verschijnt niet meer. Wederom zet hij zijn schouders eronder, brengt zijn enthousiasme over op zijn medebestuurleden en de reorganisatie vindt plaats. Intussen zijn de nieuwe statuten gereedgekomen, zij wachten nog slechts op de Koninklijke Goedkeuring, terwijl in het Huishoudelijk Reglement de nodige verbeteringen zijn aangebracht.

Dan komt de algemene bestuursvergadering van 3 Februari l.l. waarin hij mededeelt, dat dit jaar zijn bestuursperiode zal aflopen en waarbij hij verklaart, dat hij zich dit jaar niet opnieuw herkiesbaar zal stellen, zodat dus het Bestuur intijds zich zal dienen te beraden over een opvolger. Helaas, die ledenvergadering, waarin Brenkman dacht afscheid te zullen

kunnen nemen van zijn taak als voorzitter, mocht hij niet meer beleven, een ziekbed van slechts enkele weken bracht een onverwacht vroeg einde.

Zonder de andere bestuursleden tekort te doen mag ik hier wel verklaren *Brenkman was ongetwijfeld de grote stuwkracht van onze Vereniging.*

Naast zijn taak als bestuurslid had Brenkman, zoals zich laat denken een grote belangstelling voor ons Maandblad, waarlangs immers de Vereniging de strijd tegen de kwakzalverij tot de mensen moest brengen. Na de oorlog verscheen het eerste nummer in Juli 1948 en als we dan de hoofdartikelen nagaan sindsdien en tot 1 Januari 1951, dan blijkt, dat er 16 door hem zijn geschreven tegen 44 door alle anderen tezamen. En wie zal ons zeggen hoeveel bladzijden er bovendien zijn gevuld met zijn critiek op allerlei kwakzalversmiddelen en tot hoeveel artikelen van anderen hij de stoot gaf? Nog kort voor zijn overlijden zond hij een beschouwing in, welke beschouwing als laatste artikel van zijn hand in dit nummer is afgedrukt.

Tenslotte nog een enkel woord over de persoon van Dr Brenkman. Zij, die hem persoonlijk leerden kennen zullen aanvankelijk vóór alles in hem hebben leren waarderen zijn absolute eerlijkheid, zijn scherp critische geest, vervolgens zijn grote stuwkracht, die telkenmale aan de dag komt en waardoor hij wel eens wat dictatoriaal in zijn optreden lijkt. Zij, die hem beter leerden kennen zullen weten, dat hij een goed en warm hart had, hoezeer hij zijn grote waardering kon uitspreken voor het werk van anderen, maar vooral ook zullen weten hoe groot en hecht zijn vriendschap was als hij die eenmaal schonk.

Het is een groot voorrecht hem te hebben gekend, het is een groter voorrecht met hem te hebben mogen samenwerken, het is een bijzonder voorrecht te weten tot zijn vrienden te hebben behoord.

Onze Vereniging, ja geheel Nederland verliest in hem een medicus van zo bijzondere qualiteiten en van een zodanig formaat, dat er naar mijn mening, zo geen tweede in ons land is.

F.

OVER HET DOEL VAN ONZE VERENIGING

Onze vereniging heeft als doel de kwakzalverij op geneeskundig, pharmaceutisch en aanverwant gebied te bestrijden in de *ruimste zin* van het woord, dat wil zeggen: tegen *elke* vorm van kwakzalverij.

Het ligt dus geenszins in de bedoeling, dat bepaalde vormen van kwakzalverij worden bestreden en alleen tegen de ergste uitwassen in ons Orgaan wordt gewaarschuwd, integendeel, het is onze taak de strijd aan te binden tegen de kwakzalverij in haar volle omvang.

En die omvang wordt steeds groter! Ook de kwakzalverij gaat met haar tijd mee. Er ontstaan nieuwe vormen, die

men vroeger niet kende en het gebeurt ook, dat oude vormen van kwakzalverij weer de kop opsteken.

Dikwijls is het moeilijk uit te maken of een kwakzalvers-methode als nieuw bestempeld moet worden dan wel dat zij een oude methode is in een nieuwe (lees: moderne) vorm. Doch dat is niet erg belangrijk. Belangrijk is dat kwakzalverij als zodanig herkend wordt.

Waren het in het verleden nogal eens marktschreeuwers, kruidenboertjes en dito dames, piskijkers, wondergenezers en dergelijke die onze aandacht hadden, in deze tijd treden ook andere soorten

kwakzalvers op. Wij noemen U fabrikanten van bepaalde geneesmiddelen, magnetiseurs, toekomst - voorspellers, psychologische adviseurs, self-made homoeopathen, natuurgeneeskundigen, helderziende dames en heren, veeninenters. Niet te vergeten de instituten voor tandrookkunde, de kruidenhuizen en de geneesmiddelen-reclames in allerlei vormen.

Het terrein van de kwakzalverij wordt steeds uitgebreider en daarmee hebben wij rekening te houden.

Helpt ons een handje mee, geeft ons inlichtingen en stuur materiaal in de vorm van mededelingen, reclame-papieren, kranten, tijdschriften enz.

Met de medewerking van velen kunnen wij ons doel bereiken: de strijd tegen *alle* vormen van kwakzalverij.

Kort voor zijn overlijden, schreef onze voorzitter nog een artikel, dat als zoveel andere van zijn hand, duidelijk blijkt geeft van zijn nooit aflatende critiek en van zijn krachtig streven om ons volk te beschermen tegen het heilloos adverteren van geneesmiddelen in de dagbladen en andere periodieken en van het klakkeloos slikken van vele onnodige en vaak dure middelen zonder het advies te hebben ingewonnen van de huisarts.

Met veel gevoelens van piëteit bieden wij onze lezers dit laatste artikel van Dr Brenkman aan:

Het verslag spreekt van belangrijke vooruitgang die heeft plaats gehad bij het werk van de Raad en roemt de resultaten „welke langs ambtelijke weg nauwelijks zouden zijn bereikt”. Herhaaldelijk werd bezwaar gemaakt tegen het gebruik van sterk werkende stoffen in een te groot quantum, welke bezwaren gunstige gevolgen hadden en waardoor de fabrikant de samenstelling wijzigde.

Het belangrijkste was het tot stand komen van een *Bindend Besluit*, waardoor de leden van de Ned. Nieuwsbladers de aanwijzingen van de keuringsraad hebben op te volgen. Het verslag zegt dat er thans *paal en perk gesteld is aan de ergste uitwassen op het gebied der reclame*.

Hoopvol klinkt dit nog niet, maar men schijnt toch te vertrouwen dat in 1950 een einde komt aan de misstanden.

Omtrent het werk wordt verteld, dat besloten werd dat door de Keuringsraad goedgekeurde middelen geen phenoltaleïne mogen bevatten, ook geen belladonna of hyoscyamus. Dit in verband met de *laxeer- of vermageringsmiddelen*. Voor *slaapmiddelen* mag geen reclame in de Pers meer worden gemaakt; het woord „slapeloosheid” moet ook uit het verpakkingsmateriaal worden verwijderd.

Het verslag geeft overigens nog meer punten, die belangrijk zijn om te lezen, zo o.a. de samenwerking met de Pharmaceutische Handelsconventie.

Het aantal aangeboden nieuwe geneesmiddelen bedroeg 88 tegen 55 in 1948; *afgekeurd* werd de reclame voor 27 geneesmiddelen.

De Raad stempelde 616 verschillende advertenties tegen 563 in 1948.

Het is jammer dat al dit werk, dat de Keuringsraad verricht, ons niet beschermt tegen allerlei reclame, ook in de dagbladen, die de Vereniging tegen de kwakzalverij, desgevraagd, zou afkeuren.

Laat ik maar eens een enkel voorbeeld noemen: de reclame voor Abdijsiroop van Akker, dat „als een heerlijke balsem, uw ademhaling verruimt, uw aangetaste luchtwegen zuivert, uw hoest stilt en spoedig die ondragelijke kortademigheid wegneemt”.

De Raad is er op uit dergelijke advertenties rustig van stijl te maken en er woordjes in te veranderen; zo zou het misschien mogelijk zijn „ondragelijke kortademigheid” te wijzigen.

Maar dat alles verhindert de firma die „s Werelds beste Hoestsiroop” in de handel brengt niet om het publiek te doen geloven, dat af en toe een lepel Abdijsiroop beschermt tegen *bronchitis* en dat zonder Abdijsiroop men de kans loopt een *levenslange hoester* te worden.

Vroeger jaren was het de Abdij van Sankta-Paulo te Carthage, waar het beroemde recept vandaan was gekomen; dat schijnt geen indruk meer te maken, of is niet meer nodig. Alleen de naam *Abdij* herinnert nog aan die vervlogen tijd.

Thans staat op het verpakkingsmateriaal: „bereid met toepassing van moderne wetenschappelijke vindingen waardoor snellere en versterkte werking”. En met miniatuur-lettertjes staat er iets over de *samenstelling* op het karton. Het is vrijwel onleesbaar en heeft in deze vorm slechts de waarde, dat de schijn gewekt wordt alsof deze samenstelling zeer belangrijk zou zijn.

In verband met wat ik boven reeds uit het verslag meedeelde is het wel merkwaardig, dat de firma Akker als één der bestanddelen van Abdijsiroop opgeeft: *Belladonna*, hetgeen sedert minstens een jaar niet meer voor mag komen in de door de Raad goedgekeurde middelen.

Is het daarenboven wel juist om te spreken van: „door de Raad goedgekeurde middelen”, of moet het zijn „goedgekeurde advertenties”?

Deze abdijsiroop-advertentie was maar één voorbeeld. Er zijn een groot aantal van deze voorbeelden te noemen en dat betreft dan alleen nog maar de advertenties in de pers. De uitstalkasten van de drogisten en, helaas, ook van sommige apothekers zijn een andere vorm van reclame, die geenszins voldoende beheerst wordt door de tegenwoordige Keuringsraad.

De mening van de Ver. tegen de Kwakzalverij is nog steeds, dat een grondige herziening der samenstelling van de Keuringsraad — onder verantwoordelijkheid van de Regering — noodzakelijk is. Anders blijft het half werk.

† Dr C. J. BRENKMAN

Nieuwe leden

- N.V. Ver. Ap. v. d. Plaats & Polak, Amsterdam-C.
Dr N. J. A. Groen, apotheek, Amsterdam-C.
Kamperfoelie Apoth. (Ie Djing Liong), Amsterdam-N.
J. M. A. Elsenburg, apotheker, Amsterdam-N.
H. Wagenaar (Staring Apotheek), Amsterdam-W.
R. J. Sanders, apotheker, Haarlem
Dr J. J. L. Zwikker, apotheker, Haarlem
W. C. Keizer, apotheker, Haarlem
H. Cohen, apotheker, Haarlem
Dr J. J. Hoff, apotheker, Haarlem
F. G. de Wilde, apotheker, Santpoort (Dorp)
Mej. A. C. Hoos, apoth., Den Haag
Mej. I. Westerhof, apoth. A'dam-N.
B. Noorman, Hilversum
Verg. voor Slechthorenden p/a W. de Vries, Utrecht
A. J. van Leusen, arts, Velsen

KORT VERSLAG

van de algemene ledenvergadering gehouden op 17 Maart 1951 in American Hotel te Amsterdam om 3 uur n.m.

De vice-voorzitter Mr van Lier opent de vergadering, stelt de voorgestelde statutenwijziging aan de orde, ingevolge welke de statuten in hun geheel opnieuw worden vastgesteld en wel ingevolge het op 3 Februari 1951 voorgestelde en aangenomen amendement op het tevoren ter kennis der leden gebrachte ontwerp. Hij constateert, dat ook ditmaal alle door de statuten voorgeschreven formaliteiten zijn vervuld.

De voorgestelde statutenwijziging wordt daarop met algemene stemmen aangenomen.

De vergadering wordt om 3.35 uur gesloten.

De secretaris:

Dr H. H. FUNKE

GEEFT
DIT BLAD,
NADAT GE HET HEBT
GELEZEN, DOOR
AAN EEN ANDER
★

U STEUNT HIERMEDE ONZE STRIJD

AMORELE LECTUUR

Eén van de meest geraffineerde methodes, ontsproten in het brein van lieden met een dubbele moraal of zonder moraal, is het rondsturen van blaadjes met één of andere fraaie titel, waarin allerlei medische raad wordt verkon- digd.

Zo op het eerste gezicht meent men al gauw te doen te hebben met een on- schuldig blad. De titel geeft generlei aanleiding tot de gedachte, dat hier een soort lectuur verspreid wordt die een funeste invloed kan hebben op onze geestelijke en lichamelijke volksgezond- heid, doet niet bepaald kwakzalverig aan, integendeel, we kunnen aannemen, dat dergelijke maandbladen door het publiek eerder vertrouwd dan gewan- trouwd worden.

Voor mij ligt het Maartnummer van „Gezin en Gezondheid”, maandblad gewijd aan de belangen van het gezin, tellende 12 pagina's druk. Volgens de titel is dit maandblad gewijd aan de zorg voor het gezin. Direct viel het mij op, dat op de derde bladzijde een dokter „spreekuur” houdt, dat wil zeggen: brieven beantwoordt van lezeressen, die voor zichzelf of voor een familielid of kennis raad vragen aan een medicus. Men kan dus de klachten zwart op wit zetten en deze doorsturen naar de red- actie van dat blad, waarop het ant- woord volgt in de rubriek „Spreekuur van de huisdokter”.

Op zichzelf is dit al vreemd. Waar- om genezing per brief te zoeken inplaats van naar de arts te gaan of deze aan huis te ontbieden?

Doch er is meer! In datzelfde maand- blaadje staat een groot aantal adverten- ties voor geneesmiddelen, zelfs één voor een vermageringsmiddel.

Lezen we wat de arts schrijft aan een patiënt, die gaarne wat magerder wil worden, dan staat er:

„Mevr. de la F. wil vermageren en „heeft allerhande middeltes gepro- „beerd, zelfs azijn! Mevrouw, het „succes ligt niet in wat U neemt, „maar wat U laat! „Wilt U een „wreed recept, dat U één maand „moet volhouden? Geen zout, weinig „vocht, 4 sneedjes volkorenbrood per „dag, geen aardappelen, erwten, bo- „nen en suiker. Groente, fruit, vlees, „vis, boter naar believen. Let wel: „geen suiker en weinig vocht, dat be- „tekent geen kopjes thee of koffie, „geen soep, pap, gebak, koek, pud- „ding, jam en chocolade. Voorts per „dag één uur ferm wandelen, d.w.z. „geen étalages kijken. „Succes is ge- „garandeerd!”

Bladeren we terug, dan zien we een advertentie voor de zogenaamde Mar- sil-vermagerings-bonbons.

Wat heeft het toch in vredesnaam voor zin, een medische raad die lang niet gemakkelijk op te volgen is, te plaatsen in een blad, dat een dergelijke advertentie bevat!

Een paar bladzijden verder lezen we het volgende:

Met hoeveel zorg

„omgeeft men een zieke. Hij wordt zo „langzaam het middelpunt van het „gezin. En dat kan niet anders. Een zieke „in huis is het tastbare bewijs voor de „anderen wat gezondheid in werkelijk- „heid betekent en hoe groot het gemis „daarvan is.

„Als de dag komt dat de dokter zegt: „„nu gaat het beter” — dan komt de „zon weer in huis en naast een traan die „moeder stillekens van vreugde weg- „pinkt, ziet men weer een glimlach stra- „len op het gezicht van de andere huis- „genoten.

„Maar voor het zover is! Hoe vaak „valt de naam van de zieke niet in een „gesprek? Wat wordt er niet gepekerd „over mogelijkheden die men nog niet te „hulp riep en wat men al niet nóg zou „kunnen doen om toch maar zo spoedig „mogelijk het zorgkind van allen thuis „weer geheel gezond zoals voorheen te „krijgen.

„Wij van onze kant zouden U op het volgende willen attent maken: *Houdt U *) vooral stipt aan de voorschriften van Uw dokter. Ga niet op eigen houtje dokter spelen — daar is een veel te groot risico aan verbonden.*

„Maar weet daarbij ook dat van de „physieke weerstand van de zieke ont- „zettend veel wordt gevraagd. Laat niets „na wat deze weerstand kan versterken. „Wij bedoelen hiermede dat het uw „voortdurende zorg moet uitmaken uw „zieke in zijn moeilijke dagen een flinke „dosis kracht en energie te geven. Wat „hij steeds en altijd nodig heeft zijn wer- „kelijk bloedvormende stoffen die men in „de juiste dosering in de bekende „„Pleegzuster Bloedwijn” aantreft.

„„Pleegzuster Bloedwijn” is niet al- „leen en uitsluitend een heerlijke wijn — „wijn op zichzelf versterkt reeds — „maar „Pleegzuster Bloedwijn” bevat „tevens de voor het lichaam zo brood- „nodige opbouwstoffen.”

*) Cursivering van ons. — Red.

„Ga niet op eigen houtje doktertje spelen” — maar schaf wel een fles Pleegzuster bloedwijn aan.

Daarvoor heeft U de dokter niet nodig! Nee, die medische raad haalt U uit een maandblaadje, rondgestuurd door een drogist, die denkt aan zijn omzet.

En verder zien we:

„Voor U of voor de kinderen”, zo luidt een advertentie, „tegen hoest, tegen griep Pulmo Bailly”.

Ga niet op eigen houtje doktertje spelen — loop Uw dokter niet voorbij,

dat is riskant, Mevrouw! Doch..... koopt U eens een fles Pulmo Bailly.

„Antirheuma-druppels”, zo kan men lezen, „merk Herkone, de bevrijder van Uw rheumatische kwellingen”.

En ook nog: „Ook voor U! Unileci- thine-complex. Tonicum in kleine cap- sules!”

Aan de ene kant de rubriek, waar de dokter aan het woord is en de raad „speel niet zelf dokter”, aan de andere kant reclames voor geneesmiddelen.

Wat zullen de meesten doen, die een dergelijk blad in handen krijgen? Naar de dokter gaan? Waarom staan die ad- vertenties er dan in?

Wat zullen vele ziekenfondspatiënten, die gratis deskundige hulp kunnen in- roepen, gaan doen? Zeer zeker zullen vele ziekenfondspatiënten het eerst gaan proberen — pardon, zelf dokteren (ris- kant!), onnodig geld uitgeven (on-eco- nomisch!).

De invloed van dergelijke lectuur, die door jan en alleman maar wat graag ge- loofd wordt, die maandelijks verspreid wordt onder de bevolking, die ternau- wernood in staat is op te merken dat hier op geraffineerde wijze reclame ge- maakt wordt voor geneesmiddelen, kan op de duur niet uitblijven.

Jammerlijk is het als een arts zijn medewerking verleent tot het plaatsen van een rubriek „spreekuur van de huis- dokter” in een maandblad, dat zich voordoet één heer te dienen doch in feite er twee dient, dus een ervan ver- acht!

Stelt U zich voor, dat de drogist tegen zijn klant zegt: „gaat naar Uw dokter en laat U onderzoeken” met een fles bloedwijn in de hand of in zijn etalage.

De dokter van die „fraaie rubriek” weet heel goed, dat geen enkele drogist zijn klant naar de dokter zal verwijzen als hem gevraagd wordt om een fles bloedwijn.

Zijn medewerking kan hoogstens de reclame-campagne beter doen slagen. Daartoe werd zijn medewerking slechts ingeroepen!

Deze lectuur, gebaseerd op de dub- bele moraal van het twee-heren-dienen achten wij funest voor de volksgezond- heid.

Het is in- en intreurig, dat dergelijke bladen, — bedoeld om de omzet in ge- neesmiddelen te vergroten — de brutali- teit hebben de medewerking van een medicus te vragen en net te doen alsof zij de medewerker zijn van de dokter, doch tegelijkertijd, de hele medische stand aan hun laars lappende, de bevol- king er toe aansporen op eigen houtje, dus buiten de dokter om, geneesmidde- len voor allerlei ziekten en kwalen te kopen!

R.

ORGAAN VAN DE VERENIGING

TEGEN DE KWAKZALVERIJ

REDACTIE-ADRES: Peperstraat 26, Purmerend.

Opgericht 1 Januari 1881

Bestuur van de Vereniging tegen Kwakzalverij: Dr H. H. Funke, *Arts* te Amsterdam, *voorzitter*; Mr M. D. K. S. van Lier, *Oud-Vice-President van de Rechtbank* te Amsterdam, *Vice-voorzitter*; Mevr. A. Burbach-v. d. Woord, *Westlandgr. 129, Amsterdam*, *secretaresse*; Mr G. van Itallie, *Rechter* te Dordrecht, *penningmeester*; F. C. Reijers, *Apotheker* te Purmerend, *redacteur*; mej. E. H. Hengeveld, *Arts* te Zwolle; Mr P. Frima, *Directeur Rijksschool voor Politie-ambtenaren* te Hilversum; Mr J. Moolenburgh, *Kantonrechter* te Middelburg; E. Mijnaerends, *Tandarts* te Amsterdam; H. J. A. Ter Wee, *Apotheker* te Amsterdam; Dr H. C. Helleman, *Apotheker* te Dordrecht

Lidmaatschap van de Vereniging ... f 5,—,
voor studenten en verpleegsters f 2,50
Adres voor het opgeven van leden en
abonné's: Mevr. A. Burbach-v. d. Woord,
Westlandgr. 129 te Amsterdam.
Postgiro van de Ver. 32237 te Amsterdam —
Gem. Giro K 1672

KONINKLIJKE DRUKKERIJEN
LANKHOUT-IMMIG N.V.
Den Haag — Uitgeefster

Abonnement per jaar franco per post bij
vooruitbetaling f 5.—, voor studenten en
verpleegsters f 2,50
Administratie Maandblad:
Mevr. A. Burbach-v. d. Woord,
Westlandgracht 129 — Amsterdam-W.

Doel: bestrijding der Kwakzalverij in al zijn uitingen op geneeskundig,
pharmaceutisch en aanverwant gebied!

PENICILLINE in de veterinaire praktijk**EEN ZEGEN OF EEN VLOEK ?**

Een zekere S. Hondjes te Alkmaar drijft handel in Penicilline-zalf voor veterinair gebruik. Bij de tubes Penicilline-zalf levert hij een gebruiksaanwijzing, waarin het volgende staat afgedrukt:

„Het zieke kwartier wordt goed leeg-
„gemolken en dan wordt een tube peni-
„cilline in dit zieke kwartier gespoten.
„Door zacht wrijven wordt de penicilline
„naar boven in de richting van de uier-
„klier gewreven.

„Bij een ernstige uierontsteking kan
„men het beste 50.000 eenheden penicil-
„line geven. Deze blijven ongeveer 12
„uur in het kwartier en worden dan uit-
„gemolken. Daarna wordt verder nor-
„maal gemolken. Nu wacht men af, hoe
„de ziekte verloopt. Komt er geen ver-
„betering, dan geeft men na 24 of 48
„uur nogmaals een tube penicilline.

„Slaat de penicilline aan, dan ziet men
„zeer spoedig herstel. De koorts ver-
„dwijnt, de koe wordt levendiger, de
„melk uit het zieke kwartier wordt weer
„helder en de opzwellings van het kwar-
„tier verdwijnt.

„In lichte gevallen en bij een klein
„kwartier kan worden volstaan met
„25.000 eenheden. Bij ernstiger geval-
„len en vooral als het kwartier groot is,
„is het beter om 50.000 eenheden te ge-
„bruiken.”

Ziezo, het is toch eens zo ver geko-
men in ons land, dat Penicilline in de
vrije handel wordt gebracht en dat de
boer aan uierontstekingen zelf kan gaan
prutsen met een middel, dat uitsluitend
toegepast mag worden door deskun-
digen of onder hun supervisie. Genoem-
de handelaar Hondjes te Alkmaar is
niet de enige, die in Penicilline handelt.
In Heiloo (N.H.) is een veterinaire-
pharmaceutische groothandel opgericht
door een zekere de Graaf, die prijscou-
ranten stuurt aan drogisten, van welke
de inhoud ons de haren te berge doet
rijzen.

Want die prijscourant bevat ruim
anderhalve pagina druk over Penicilline
en Penicilline-zalf, natuurlijk met uitge-
breide gebruiksaanwijzing en een groot
aantal indicaties. Het schijnt, dat zo'n
zaakje inderdaad lonend is, anders was
het al geruime tijd van de aardbodem
verdwenen.

Wij zijn dus al zover „gevorderd”,
dat Penicilline een volksgeneesmiddel is
tegen ziekten van het vee en wij vragen
ons af hoe kort het nog zal duren dat
het tevens een volksgeneesmiddel is
voor de mens.

Tussen haakjes zij nog er op gewezen,
dat in de prijscourant ook nog genoemd
worden: sera, vaccins en injectie-vloeis-
toffen en zelfs sulfa-preparaten en dat
de boer aldus losgelaten wordt op zijn

veestapel. Voorlopig kan men dus zijn
gang gaan, zij het dan ook op zieke
dieren.

Maar keren we terug naar het Peni-
cilline en laten wij eens de Dierenarts
aan het woord om te vertellen over de
gevaaren die dreigen bij onoordeelkundig
gebruik van Penicilline.

Ten eerste kan de dosering te laag
zijn in een bepaald geval. Het helpt dan
onvoldoende terwijl de bacterie-stam in
het lichaam van de koe resistent wordt
tegen het Penicilline. Met als gevolg,
dat Penicilline minder effectief wordt
tegen de ziekte-verwekkende bacterie-
soort.

Ten tweede: door veelvuldig gebruik
treedt gewenning op tegen Penicilline
door alle bacterie-stammen. Deze resis-
tente stammen kunnen andere dieren
infecteren en wordt een dier ziek, dan
zal een behandeling met Penicilline wei-
nig resultaat opleveren, omdat de
ziekteverwekker tegen deze stof allang
gehard is.

OFFICIËEL

J. H. Aarts, Groningen
Dr A. J. H. Ebes, Amsterdam, (Kaak-
chirurg)
Mej. M. E. Plaatzter v. d. Hull, apoth.,
Haarlem
N. H. A. J. Schulte, arts, Bentveld
Dr E. H. Cohen, apoth., Haarlem
Bosch-Vaart apotheek, Haarlem
F. O. Nielsen, apoth., Amsterdam
Dr Herman Vos, dir. Volkssan. te Hel-
lendoor
J. M. de Haas, tandarts, Heemstede.

Ten derde: het Penicilline komt terecht in de melk. Die melk kan gebruikt worden voor de bereiding van kaas.

Bacterie-stammen, die bij de vorming van de kaas een rol spelen, worden gedood door Penicilline en van de kaasbereiding komt niets terecht. Maar de coli-bacteriën groeien wel, want daarop heeft het Penicilline weinig of geen vat. Ergo: de nuttige bacteriën gaan dood, de schadelijke coli lacht om Penicilline.

Menige dagproductie van kaas op melkfabrieken kon men weggooien omdat de melk niet meer deugde voor de kaasbereiding.

De dierenarts werd daarom verplicht aangifte te doen van behandeling met Penicilline om te voorkomen, dat Penicilline-bevattende melk terecht komt bij Penicilline-vrije melk voor de kaasbereiding.

Op de boer rust natuurlijk deze verplichting niet en U kunt de gevolgen wel raden.

Rest ons nog te vertellen, dat de „vrije” Penicilline uit het buitenland wordt betrokken, dan kunnen wij overgaan tot het opmaken van een soort balans, die wij warm willen aanbevelen in de aandacht van onze Overheid:

In ons land bestaat een zeer goede fabriek van Antibiotica, die ons voor een redelijke prijs onder andere Penicilline levert en die deze stof op verantwoorde wijze in de handel brengt. Treft men onverhoopt Nederlandse Penicilline aan in de vrije handel, dan moet de schuld niet gezocht worden bij de fabrikant!

Toch wordt nog Penicilline geïmporteerd uit het buitenland en deze verdwijnt voor een deel in de zogenaamde vrije handel, getuige de prijscourant van de Graaf en de gedrukte medische raad van de heer Hondjes.

De gevolgen van het in vrije verkoop brengen van Penicilline (import!) zijn hierboven beschreven: geringere werkzaamheid, infectiegevaar en financiële consequenties bij de kaas-industrie.

Geld wegsnijten aan een buitenlands product met dergelijke resultaten kan alleen gebeuren in een land, waar de wet op de uitoefening van de geneeskundige beroepen hopeloze leemtes toont en waar geen controle van overheidswege bestaat op de bereiding van en handel in geneesmiddelen, voorzover hij maar niet bedreven wordt door een apotheker in een apotheek.

Hebben de artsen, tandartsen, dierenartsen en apothekers dan alleen maar plichten?

Hoe kunnen genoemde deskundigen met een dergelijke kreupele wetgeving het volk beschermen tegen wanpraktijken van onbevoegden, die altijd door de mazen van het net kunnen ontkomen aan de hand van de gerechtigheid?

Nog een korte tijd en het Penicilline, dat zo veel zegen heeft gebracht wordt tot een vloek!

* * * * * Vraag en Antwoord * * * * *

INGEZONDEN

Mijnheer Redacteur,

Met belangstelling nam ik kennis van het Februari-nummer van Uw maandblad, waarin U op pagina 4 betoogt dat de Veren. tegen de Kwakzalverij op nog veel krachtiger wijze actie zal moeten voeren. Artsen en Apothekers, zo zegt U verder, behoren te begrijpen dat zij, samen met andere intellectuelen, het volk dienen te behoeden tegen schijngeleerdheid.

Hetzelfde nummer bevat een respectabele lijst van nieuwe leden, allemaal apothekers.

„Nu is er een ding dat me al lang „dwars zit als ik uw blad lees. Kom ik in „een apotheek, hetzij in mijn woonplaats „of elders, dan gapen me van alle kanten schreeuwende reclames toe van „middeltjes tegen alles en nog wat. „Stilt alle pijnen”; „Rheumatiek wordt „gezezen door.....”; „Voor borst-aandoeningen, neemt.....”. Hele kasten vol.

„Het publiek wordt er krachtig toe „opgewekt om de geneesheer maar voor „bij te lopen en zelf te dokteren. Is dat „niet een zuivere vorm van kwakzalverij, „terwille van een ongetwijfeld aantrekkelijke provisie?

„Waarmede ik maar wil zeggen dat „de apothekers zelf voorgaan in het „passen van de dokter zolang ze „gaan met het aanbieden van confectie- „geneesmiddelen voor alle kwalen.

„Het zal me genoeg doen, als abso- „luut onbelanghebbende in de genees- „middelenhandel, te vernemen in hoe- „verre mijn gedachtengang juist of on- „juist is.”

V.

'k Hoop dat U mijn vragen, die al lang bij me zijn opgekomen, zult willen beantwoorden.

ANTWOORD

(Pharm. Weekbl. 14 April '51)

Reclame voor geneesmiddelen in apotheken

De redactie van het *Maandblad van de Vereeniging tegen de Kwakzalverij* ontving een brief, waarin de aandacht gevestigd wordt op het feit dat „schreeuwende reclames van middeltjes tegen alles en nog wat” steeds meer in de uitstalkasten van apotheken verschijnen. De brievenvragende vraagt zich

af of een dergelijke handelwijze te rijmen is met de strijd tegen de kwakzalverij waaraan elke apotheker toch gedacht moet worden deel te nemen.

De schrijver legt hier de vinger op een uitermate wonde plek in de hedendaagse uitoefening der artseneerbereidkunst n.l. de reclame voor het geneesmiddel door de apotheker. Hoewel wij zeer goed weten dat deze o.i. ernstige en onvergeeflijke inbreuk op de beroepsethiek niet door alle apothekers gemaakt wordt en dus een veroordeling van de apotheker niet door de feiten gerechtvaardigd wordt, menen wij toch er op te moeten wijzen dat de schade door een dergelijke handelwijze aan het vertrouwen in de apotheker toegebracht nimmer gecompenseerd kan worden door materiële resultaten.

Ter verdediging van het etaleren enz. wordt dikwijls aangevoerd het argument dat het publiek zich ook buiten de apotheken in het bezit kan stellen van de gewenste middelen. In het in dit opzicht wetteloze tijdperk is dit inderdaad mogelijk, doch dit is geen reden voor de apotheker om met zijn deskundigheid de verkoop ook en vooral door de drogisten van die vele waardelose en gevaarlijke middelen te stimuleren. Men hoort immers vaak, zowel van leken- als zelfs van artsenzijde: „.....wordt blijkbaar ook door de apothekers aanbevolen (dw.z. geëtaleerd), het zal dus wel goed zijn”.

De apotheker is geen handelaar in de gebruikelijke zin van het woord, het ligt niet op zijn weg bepaalde middelen aan te prijzen door etaleren of anderszins. Hij heeft er slechts voor te zorgen dat de op verzoek van arts of patiënt afgeleverde geneesmiddelen goed en deugdelijk zijn. Het ten verkoop aanbieden van geneesmiddelen, dus het bevorderen van onnodig en dikwijls schadelijk gebruik van deze middelen is in flagrante strijd met de bevordering der volksgezondheid en volstrekt onvereenbaar met de bereidheid tot dienen welke elk lid der gemeenschap aan zichzelf en aan het door hem gekozen beroep verplicht is na te streven.

Wij zijn van mening dat, nu de indiening van een geneesmiddelenwet is aangekondigd, het juiste ogenblik is gekomen voor de K.N.M.P. om door een duidelijke uitspraak tegen het etaleren te demonstreren, dat het de apothekers ernst is met de strijd tegen de kwakzalverij en met het zuiver houden van het apothekersberoep.

E. H. Vogelenzang.

ANTWOORD

op reclame van een inrichting voor TANDHEELKUNDE

De reclame lokt U met de volgende woorden:

„In Nederland zijn velen, die met „slechte tanden rondlopen, en de „oorzaak is meestal angst om de tanden te laten trekken, en vooral angst „voor injecties in de mond. — Ook is „het voor velen een groot bezwaar „om 3 maanden zonder tanden te „lopen.

„Tegenwoordig kan men zich geheel „pijnloos, onder de bekende *Evipan-slaap*, de tanden laten trekken, en „wel alle slechte elementen in één behandeling. — Deze behandeling „wordt verricht door arts en tandarts „en is zeer prettig te ondergaan.

„Deze ideale methode van tanden- „trekken is heden, na ruim 3 jaar toepassing in Nederland bij meer dan „15.000 patiënten, zeer populair en „algemeen gebruikelijk.

„Om U over deze methode volledig in te lichten, en U uit te leggen „hoe het mogelijk is dat U dezelfde „dag van trekken een goed passend „Amerikaans plastic kunstgebit in de „mond wordt geplaatst, komen enkele „medewerkers van het Rotterdamse „Instituut naar uw woonplaats.

Hoogachtend,
De Directie der Rotterdamse
Inrichting voor Tandheelkunde
Claes de Vrieselaan 21b,
Tel. 37519, - Rotterdam.”

Het antwoord kunt U opmaken uit het volgende artikel overgenomen uit de „Ziekenfondsgids” No. 1, Januari 1951, van de hand van de heer Aldus:

EEN DODE KLAAGT AAN

Ontroerd, ja ontzet, heeft men uit de krant kunnen kennis nemen van het tragisch gebeuren in de gemeente Zevenhoven. Hier kwam een jonge man van 27 jaar, een vrouw en twee kleine kinderen nalatend, geheel onvoorzien aan het einde van zijn leven door een tandheelkundige behandeling, die, indien met andere middelen of met zeer veel zorg gedaan, waarschijnlijk dit ongunstig verloop niet had behoeven te hebben.

Volgen we de weergave in „De Volkskrant” van Zaterdag 18 Nov. j.l.:

„De tandarts L. uit Rotterdam is een eerste verhoor afgenomen in verband met het feit, dat begin

dezer maand de 27-jarige A. K. te Zevenhoven is overleden in een „evipanslaap”.

De arts die hem assisteerde en de narcose gaf, werkte bij een Amerikaans tandheelkundig Instituut te Rotterdam. Hier past men regelmatig de evipan-verdoving toe, in het verloop waarvan alle tanden en kiezen kunnen worden getrokken. Op een avond zou hij deze werkwijze ook eens te Zevenhoven, waar hij vroeger een praktijk had, voor zijn opvolger demonstren, waarbij K. de te behandelen patiënt zou zijn. K. ontwaakte echter niet meer uit zijn verdoving.”

Hieruit blijkt dus, dat de patiënt om alle tanden en kiezen te laten verwijderen in verband met een volledig kunstgebit, niet de gewone weg gevolgd heeft, zoals die algemeen in de praktijk wordt toegepast namelijk de weg van de plaatselijke verdoving, doch die van de narcose.

Deze ingreep, die bij uitzondering wordt toegepast, vormt een waardevolle aanvulling voor de bestaande methode; echter, en hier draait het om: *uitsluitend na medische indicatie en door bevoegde en ervaren krachten verricht.*

Er kunnen motieven aanwezig zijn, dat de arts aan deze vorm van verdoving de voorkeur geeft, zoals bij een lichamelijke toestand, die toediening van het normale verdovingsmiddel niet toelaat, of bij een debiele patiënt. De arts zal dan echter steeds van twee kwaden de minst gevaarlijke kiezen en dit niet dan na rijp overwegen. Dat deze gevallen slechts uiterst sporadisch voorkomen, is gelukkig.

Dan moet men bedenken, dat een plaatselijke verdoving altijd een beperkter ingreep is, dan een algemene narcose, zoals de evipan geeft. Bij dit laatste spelen hart en longen een geheel andere rol, zodat een nauwkeurig onderzoek van deze organen stellig op haar plaats is. Tevens zal men aannemen, dat het toedienen van een verantwoorde narcose werk is van een ervaren narcotiseur, een arts, die zich op dit terrein speciaal beweegt.

Doet zich dus in de praktijk van de tandarts een dergelijk geval voor, waar de evipan-verdoving op medische gronden aangewezen is, dan zal deze zich ongetwijfeld met een ervaren narcotiseur in verbinding stellen en men zal de behandeling ge-

zamenlijk verrichten, waarbij de tandarts het tandheelkundig gedeelte en de ander de verdoving voor zijn rekening zal nemen; alleen in geval van samenwerking van twee, ieder op eigen terrein deskundigen, mag men goede resultaten verwachten en heeft men alle voorzorgen genomen, die vereist zijn.

Als dan ook „De Volkskrant” verderop vraagt:

„.....of deze tandarts, indien blijkt, dat deze dood werkelijk aan onvoorzichtigheid te danken is, zijn praktijk kan voortzetten aan het Rotterdams-Amerikaanse instituut, waar de ene patiënt na de andere wordt behandeld.”

kunnen we niet anders, dan met de meeste nadruk en klem waarschuwen tegen een inrichting, waar een regelmatig gebruik wordt gemaakt van een methode, die slechts met de uiterste zorg gebruikt mag worden.

Terwijl de heer Spoorenberg van de hoofdinspectie der Volksgezondheid, blijkens een overgenomen artikel in onze Maandkroniek (Januari 1950) van deze inrichtingen spreekt als „leugenachtig, misleidend en misdadig. Een groot gevaar voor de volksgezondheid..... vele mensen lopen ook grote kans ernstig in hun gezondheid geschaad te worden.”, heb ik ook reeds in „de Ziekenfondsgids” van December 1949 een artikel gewijd aan de misleidende reclame van deze instituten naar aanleiding van het optreden van de studenten bij gelegenheid van de „gratis-inlichtingen spreekuren, ook voor ziekenfondsleden”, waarbij ik, behalve op het feit, dat men voor meer geld dan gewoonlijk, een gebit krijgt van het normale materiaal, dat de eigen tandarts ook verwerkt, terwijl „haast” zelden goede resultaten geeft, ook nadrukkelijk heb gewezen op het gevaar, dat van een zorg vereisende medische behandeling een routine-verrichting wordt gemaakt.

Inderdaad mag men zich afvragen, of dit gevaar voor de volksgezondheid zonder meer moet blijven bestaan. Bezit de Overheid de macht de bevoegdheid in gevallen van zorgeloosheid in te trekken, dan aarzel zij niet; zo dit niet het geval is, hapert er iets aan de wetgeving. Laat echter het publiek zich zelve beschermen, zolang er geen andere maatregelen zijn getroffen. Men late zich door het tragisch gebeuren in Zevenhoven tot nadenken brengen en bedenke zich vele, vele malen alvorens zich toe te vertrouwen aan handen, die niet de uiterste zorg besteden aan onderzoek en uitvoering van een ingrijpende behandeling, die een narcose betekent.

(Vervolg pag. 4)

De Heer Zegering Hadders zegt onder meer het volgende:

„Betreffende hetgeen is opgemerkt „over het verzoekschrift van de vereniging tegen de kwakzalverij van „Februari 1949 — dat een herhaling „was van het nooit beantwoorde verzoekschrift van 1937 —, antwoordt „de Minister, dat maatregelen gevraagd werden ter zake van aanprijzing van geneesmiddelen en niet van „geheimmiddelen. Het wil mij echter „voorkomen, dat dit in de praktijk „hetzelfde is, daar al die aangeprezen „middelen de samenstelling niet vermelden of deze camoufleren.”

Herhaaldelijk werd door of namens onze Vereniging aangedrongen op een regeling van Overheidswege inzake aanprijzing van geneesmiddelen en geneesmethoden.

Hoewel het werk van de „Keuringsraad” aanspraak mag maken op een zekere waardering is het toch in de praktijk gebleken, dat een strengere controle op annonces voor geneesmiddelen noodzakelijk blijft.

Steeds weer verschijnen advertenties en ingezonden mededelingen in organen van de pers, die de toets der critiek niet kunnen doorstaan om maar te zwijgen van de reclame-pamfletten, vensterreclames, reclame-borden en etalages, reclames in bioscopen en dergelijke. Het ondeskundige publiek komt maar al te gemakkelijk onder de invloed van reclame voor allerlei geneesmiddelen, hetgeen door de praktijk meer dan voldoende wordt bewezen.

Waar de Overheid al het mogelijke wil doen om de volksgezondheid op een hoger plan te brengen is het *irrationeel* dat maagpatiënten, asthmapatiënten, mensen met bloedarmoede of zware hoest zelf een geneesmiddel kunnen kopen buiten de arts om en dat allerlei

(Vervolg van pag. 3)

De eenvoudigste weg is de beste: n.l. Uw eigen tandarts kent U, hier bent U geen nummer!

Naschrift

Reeds in ons nummer van Januari '51 maakten wij onze lezers attent op dit droevige geval, waar een instituut voor *tandrooikunde* een slachtoffer heeft gemaakt.

Wij hopen, dat deze instituten binnen zeer afzienbare tijd tot de historie zullen behoren. Dit kan, als de Overheid ingrijpt. Dat moet gebeuren, want het is een *volksbelang!*

(Red.)

middelen hiervoor bij elke willekeurige handelaar te koop worden aangeboden en in reclames worden aangeprezen. Niet minder irrationeel is het, dat Penicilline-zalf voor veterinair gebruik te kust en te keur wordt aangeboden door volkomen onbevoegden, die aan een ieder, die er om vraagt, dit geneesmiddel afleveren en dat slaapmiddelen openlijk in etalages worden tentoongesteld.

Hieraan dient zo spoedig mogelijk een eind te worden gemaakt. De enig afdoende maatregel is, dat *alle reclame voor geneesmiddelen en geneeswijzen aan strenge bepalingen onderworpen wordt en bij de wet geregeld.*

Waar de Minister opmerkt, dat maatregelen gevraagd werden ter zake van geneesmiddelen en niet van geheimmiddelen tekenen wij nog hierbij aan, dat in verschillende landen *de eis gesteld wordt, dat op ieder middel, dienende ter voorkoming of genezing van ziekten of kwalen, de samenstelling duidelijk en volledig op de verpakking vermeld moet zijn* en dat geen middel in de handel mag worden gebracht zonder aan bovengenoemde eis te voldoen.

Het wordt tijd, dat aan *deze hopeloos achterlijke toestand*, dat geheimmiddelen in ons land verkocht worden, ten spoedigste *een eind wordt gemaakt.*

(Redactie)

De Heer Zegering Hadders spreekt de hoop uit, dat de Minister zeer krachtig zal optreden tegen de kwakzalverij, met de volgende woorden:

„De vraag, in het Voorlopig Verzoekschrift „slag gesteld over het toezicht op „laboratoria”, werd niet beantwoord. „Toch krijg ik de indruk uit de Memorie van Antwoord, dat de Minister wel iets wil weten van regelingen. **Ik hoop, dat Zijne Excellentie „zeer krachtig zal optreden tegen de „kwakzalverij. Mijns inziens is hier „maar één mogelijkheid, n.l. door „deze strafbaar te stellen.**

„In de Memorie van Antwoord „zegt de Minister, dat hij ook inderdaad het voornemen heeft met „kracht hiertegen op te treden, doch „hij vermeldt niet hoe hij dat denkt „te doen. Gaarne zal ik van de Minister of van de Staatssecretaris „vernemen, wat hier staat te gebeuren.”

Het verheugt ons zeer, dat een kamerlid deze woorden gezegd heeft, waaruit duidelijk blijkt, dat hij het ernstig meent met de gezondheid van ons Volk.

Onze Vereniging zal gaarne de Minister of de Staatssecretaris van advies dienen en hem op alle mogelijke manieren bijstaan om de kwakzalverij te helpen bestrijden!

(Red.)

Strijd tegen de Kwakzalverij HIMALAYA-HOUT.

Een patiënt uit Brits-Indië bracht een stukje hout mede, waarvan, naar hij zeide, het aftreksel kon helpen tegen suikerziekte. Het hout werd opgestuurd naar het Rijks-Instituut van Pharmacotherapeutisch Onderzoek, te Leiden, waar men de volgende analyse opstelde:

„Het door U ingezonden hout werd geïdentificeerd als afkomstig van een Pterocarpussoort. In de ons ten dienste staande literatuur wordt het gebruik van het hout van een Pterocarpussoort als middel tegen diabetes niet vermeld.

Oude pharmaceutische producten als „Kino”, „drakenbloed” en ook Lignum Santali zijn afkomstig van Pterocarpussoorten. Over de bestanddelen zijn alleen oude onderzoekingen bekend, die vermelden dat P.-soorten looistof en kleurstof bevatten. Dat een waterig aftreksel fluoresceert komt volgens Möller bij vele P.-soorten voor.”

Het is wel uitgesloten dat dit middel ook maar enige gunstige werking zou kunnen hebben bij suikerziekte, hoewel wij ook nog een dergelijke aanbeveling kregen van de Mazdaznan-beweging. Ondanks deze aanbevelingen lijkt ons dit hout toch waardeloos, zolang niet bewezen is dat het enige gunstige werking bij suikerziekte uitoefent.

ZONNEGOUDE-KRUIDEN.

Wij ontvingen een monster Zonnegoudkruiden voor suikerziekten, welk kruidenmengsel werd opgezonden naar het Rijks-Instituut voor Pharmacotherapeutisch Onderzoek.

Van Prof. Dr A. J. Steenhauer kregen wij bericht dat deze kruiden de volgende samenstelling hebben:

Folia Myrtilli, Herba Polygoni avicularis, Herba Brunellae, Herba Alchemillae en Herba Solidaginis.

Wij kunnen ons niet voorstellen, dat deze kruiden ook maar enigszins werkzaam zijn bij de suikerziekte.

GEEFT
DIT BLAD,
NADAT GE HET HEBT
GELEZEN, DOOR
AAN EEN ANDER

U STEUNT HIERMEDE ONZE STRIJD

TEGEN DE KWAKZALVERIJ

REDACTIE-ADRES: Peperstraat 26, Purmerend.

Opgericht 1 Januari 1881

Bestuur van de Vereniging tegen Kwakzalverij: Dr H. H. Funke, *Arts* te Amsterdam, *voorzitter*; Mr M. D. K. S. van Lier, *Oud-Vice-President van de Rechtbank* te Amsterdam, *Vice-voorzitter*; Mevr. A. Burbach-v. d. Woord, Westlandgr. 129, Amsterdam, *secretaresse*; Mr G. van Itallie, *Rechter* te Dordrecht, *penningmeester*; F. C. Reijers, *Apotheker* te Purmerend, *redacteur*; mej. E. H. Hengeveld, *Arts* te Zwolle; Mr P. Frima, *Directeur Rijksschool voor Politie-ambtenaren* te Hilversum; Mr J. Moolenburgh, *Kantonrechter* te Middelburg; E. Mijnaerends, *Tandarts* te Amsterdam; H. J. A. Ter Wee, *Apotheker* te Amsterdam; Dr H. C. Helleman, *Apotheker* te Dordrecht

Lidmaatschap van de Vereniging ... f 5,—,
voor studenten en verpleegsters f 2,50
Adres voor het opgeven van leden en
abonné's: Mevr. A. Burbach-v. d. Woord,
Westlandgr. 129 te Amsterdam.
Postgiro van de Ver. 32237 te Amsterdam —
Gem. Giro K 1672

KONINKLIJKE DRUKKERIJEN
LANKHOUT-IMMIG N.V.
Den Haag — Uitgeefster

Abonnement per jaar franco per post bij
vooruitbetaling f 5.—, voor studenten en
verpleegsters f 2,50
Administratie Maandblad:
Mevr. A. Burbach-v. d. Woord,
Westlandgracht 129 — Amsterdam-W.

Doel: bestrijding der Kwakzalverij in al zijn uitingen op geneeskundig,
pharmaceutisch en aanverwant gebied!

Enige juridische aspecten

van de bestrijding der kwakzalverij

De bestrijding van de kwakzalverij d.i. de onbevoegde uitoefening van het medisch beroep heeft in de loop der eeuwen meermalen juristen beziggehouden. Wanneer wij de situatie in grove lijnen schetsen, mogen wij zeggen, dat er aanvankelijk geen bepalingen hebben bestaan, die de uitoefening van deze kunst aan een bepaalde toelating hebben gebonden. De ars medica was b.v. in Rome in elk geval tot keizer Augustus een volkomen vrij beroep en aan de Romeinse jurist was slechts een taak toebedeeld, wanneer de kwakzalver zich zo onbekwaam gedroeg, dat hij slachtoffers maakte (b.v. de lex Cornelia de sicariis et venificiis, bij vergiftiging van de patiënt) dan wel zijn patiënten oplichtte. Men bestreed dus slechts de excessen, voorzover deze naar buiten bekend werden, met het wapen van het commune strafrecht. Ook in ons land is, voorzover wij zien, aanvankelijk slechts de onbekwaamheid en de oplichterij, waarmee de kwakzalverij altijd hand in hand gaat, bestreden, totdat de stedelijke overheden meestal langs de weg van de *gildeverordeningen* voor de uitoefening van genees- en artsenijbereidkunst, die ook in gildeverband plachten te worden uitgeoefend, bepaalde vereisten gingen stellen. Behalve deze verordeningen, die zich slechts beperkten tot het stedelijk areaal,

bestonden er nog gewestelijke regelingen, b.v. in Utrecht. Van enige landelijke regeling is mij tot de tijd van de Franse revolutie niets bekend. De Bataafse Republiek, die in navolging van het Franse voorbeeld practisch alle beroepen van de gildebau verlostte, heeft begrepen, dat het medisch beroep onmogelijk vrij gegeven kon worden en zo zijn bij de Publicatie 20 Maart 1804 de eerste landelijke bepalingen met betrekking tot de uitoefening van de geneeskunst ingevoerd. Deze bepalingen, die nog rudimenten bevatten van de vroegere toestand, zijn voor een groot gedeelte overgenomen in de medische wet van 12 Maart 1818, nadat wij nog een ogenblik de Franse regeling hebben gekend. De wet van 1818, die in België tot nu toe steeds als basiswet is blijven gelden, heeft het in ons land uitgehouden tot 1865, toen wij dank zij Thorbecke de Wet op de uitoefening van de Geneeskunst (S 60) hebben gekregen. Een grote verbetering, die deze wet bracht was, dat zij brak met het stelsel van de talloze graden in bevoegdheid der medici en slechts de arts volledig bevoegd heeft gemaakt. Alleen ten aanzien van de tandarts is men daarvan al vrij spoedig weer teruggekomen (in 1878). Van 1865 tot 1878 moest de tandarts evenals thans de oogarts eerst zijn artsenbul halen. De Wet

OFFICIËEL

De penningmeester onzer vereniging verzoekt opname van het volgende:

Het is mij gebleken, dat vele leden en abonné's bij het gireren van, dan wel bij het voldoen der kwitanties voor, contributie of abonnementsgeld in de mening verkeerden te betalen over het jaar 1951, terwijl hun contributie of abonnement over 1950 nog niet was voldaan en de kwitantie betrekking had over 1950, zoals daarop was aangegeven.

Ik ben zo vrij geweest het gegireerde, dan wel betaalde, bedrag in die gevallen te doen strekken over het jaar 1950, zodat de betreffende leden en abonné's de contributie en abonnementsgelden over 1951 nog schuldig zijn gebleven.

Zoals in het Maart-nummer van het Maandblad is vermeld, bestaat tot 1 September a.s. nog gelegenheid contributies en abonnementsgelden over 1951 te gireren of op de giro te storten; na die datum zal over de nog niet betaalde contributies en abonnementsgelden per postkwitantie worden beschikt.

In herinnering wordt gebracht, dat de minimum contributie en het minimum abonnementsgeld f 5,— bedragen, met uitzondering voor verpleegsters en studenten, voor wie een minimum van f 2,50 is vastgesteld (ten aanzien van studenten vanaf 17 Maart 1951).

De penningmeester,
Mr G. VAN ITALLIE.

op de uitoefening der geneeskunst is in de loop der tijden enkele malen gewijzigd, doch het voor ons zo belangrijke beginsel vervat in art. 1 bleef behouden: „Uitoefening der geneeskunst, waaronder de wet het verlenen van genees-, heel- of verloskundige raad of bijstand als bedrijf verstaat is alleen geoorloofd aan degenen, aan wie de bevoegdheid daartoe volgens de wet is toegekend”.

Een grote vraag, die zich vanaf de aanvang der berechting tot nu toe gedurig heeft voorgedaan, doch door de Hoge Raad van meetaf positief is beantwoord, is: Moet onder deze hulp alleen de zij het dan vaak verkeerde en verdraaide toepassing der medische wetenschap, zoals deze aan de Universiteit wordt onderwezen, de z.g. orthodoxe geneesmethode worden verstaan of vallen hier ook manipulaties onder, die wel een medische strekking hebben, doch overigens ver af staan van hetgeen toepassingen der medische wetenschap mogen heten? Het spreekt van zelf, dat de berechting van de kwakzalver duizendmaal meer bemoeilijkt zou worden, wanneer het eerste het geval zou zijn. Zo zou het O.M. in een strafproces hebben te bewijzen, dat b.v. een optreden door een onbevoegde als magnetiseren betiteld, een onder psychiaters bekende, doch wetenschappelijk anders verantwoorde toepassing der medische wetenschap zou zijn. Behalve dit praktisch bezwaar verzet zich evenwel ook de historische interpretatie tegen deze beperking.

Kan men, dank zij deze interpretatie dus alle mogelijke geneesmethoden, hoe vreemd en raar ook, onder de wet brengen, anderzijds is er een *grens*. Niet ieder die beroepsmatig een zieke opbeurend toespreekt en geestelijke bijstand verleent, b.v. een dominee, behoort de kans te lopen zich in de armen van de strafwet te verstrikken. Behalve dat het (ogenschijnlijke) doel van de behandeling gericht moet zijn op genezing, dient ook de handeling zelf althans enigszins een medisch karakter te bezitten. Dit subjectief en objectief element vat men samen in het begrip strekking. Deze strekking moet een medische zijn, de behandeling moet zijn een *acte medical*. Dit houdt in, dat niet alle daden, hoezeer zij ook soms patiënten op het critieke ogenblik de hulp van een arts doen verzuimen en deswege moreel zeer te verwerpen zijn, onder de strafwet zijn te brengen. Wij denken hier aan christian science en gezondbidderij. De vrijheid van geweten eist hier, dat de strafrechter zich onthoudt, ook al zijn deze uitingen, ontdaan van de religieuze kleur, op het oog precies dezelfde als die van de wel strafbare pseudo-psychiater. De grenslijn, die hier getrokken wordt, is van de hand van prof. Pompe te Utrecht. Afgezien van de juridische en praktische argumenten, die voor deze

grens aan te voeren zijn, heeft zij dit voordeel, dat zij samenvalt met die, welke in het maatschappelijk verkeer getrokken wordt tussen christendom en occultisme. Zo gauw nl. de krachten vanuit de mens althans via de mens (ook al worden zij uiteindelijk aan goddelijke oorsprong toegeschreven) regelrecht op de patiënt (heten) in (te) werken is er uitoefening van geneeskunst. Bij bidden daarentegen wordt de mens zelf als krachtstation of doorlaatstation van krachten uitgeschakeld en wordt de genezing geheel aan God's welbehagen overgelaten. Hier schuilt natuurlijk een gevaar van zich christelijk voordoende aarts-kwakzalvers en de politie zal de „geestelijke verzorger” ook bijzonder in het oog dienen te houden. Bedacht moet worden, dat deze lieden doorgaans geen middelen voorschrijven, zodat het gevaar grotendeels beperkt blijft tot het door de patiënt verzuimen van het „geschikte moment”.

Een ander probleem doet zich voor in het grensgebied van geneeskunst en artsenijbereidkunst, te weten het aanbevelen (en daarna afleveren) van geneesmiddelen, zoals dit vaak in de krant, doch ook wel in circulaires e.d. geschiedt. Uit de geschiedenis van de wet blijkt zonneklaar, dat men dit niet heeft willen verbieden. In de oorspronkelijke redactie was wel een bepaling in die geest opgenomen, doch de Kamer wilde hier niet aan. Wel wordt strafbaar geacht als het geven van medische raad en bijstand, het *aanraden* en in aansluiting daarop afleveren van geneesmiddelen of wat daarvoor doorgaat. Waar ligt hier de grens? Zij wordt gevonden daar, waar de kwakzalver de wil van de patiënt b.v. door persoonlijk contact of briefwisseling zozeer beïnvloedt, dat de keuze van het middel niet meer bij de patiënt, doch bij de kwakzalvers moet geacht worden te berusten. Ook hier dus weer mogelijkheden van twijfel. Soms zal de Wet op de artsenijbereidkunst redding kunnen brengen, maar wanneer het b.v. kruiden betreft moet men het van de Wet op de geneeskunst hebben.

Moet de onzekerheid op het grensgebied van godsdienst en geneeskunst m.i. aanvaard worden, in het laatste geval had de wetgever, zoals in dit blad meermalen is betoogd, al lang maatregelen moeten treffen. Hij had in elk

geval het maar raak adverteren met medische preparaten in kranten aan banden moeten leggen, afgezien van verder ingrijpen.

Een ander punt, dat lang onzeker was, is thans in de wet wel geregeld. Het was nl. jaren lang onduidelijk of bepaalde handelingen wel strafbaar waren, omdat het malheur dat ze wilden opheffen of verbeteren, niet met zekerheid als een ziekelijke aandoening kon worden beschouwd en anderzijds het ingrijpen ook weer niet zo ver ging, dat het alleen al daarom als „medisch” moest worden beschouwd. Zo het oogonderzoek door opticiens met behulp van een refractometer en het in aansluiting daarop afleveren van een bril. Is het hebben van minder goede ogen een ziekte? Toen ook de Hoge Raad in zijn arrest van 9 Nov. 1931 in dit opzicht twijfel had laten doorschemeren, voegde de wetgever in 1938 aan art. 1 een tweede en derde lid toe, waarbij ook het behandelen van deze grensgevallen onder uitoefening van geneeskunst werd begrepen met dien verstande, dat heilgymnastiek en massage op advies en controle van een arts er buiten werd gehouden benevens het verstrekken van brillen en glazen op advies van een arts of uitsluitend met behulp van letterproef en brillendoos.

Met deze uiteraard enigszins lapidaire en met opzet eenvoudig gehouden opmerkingen zij hier volstaan. De bedoeling was de niet-jurist enig inzicht te geven in de problemen, die zich bij de berechting van kwakzalvers voordoen. Ik hoop, dat hij hieruit niet de conclusie zal trekken, dat onze medische wetgeving in het geheel niet deugt. Zij moge inderdaad in sommige opzichten te kort schieten, doch moeilijke grensgevallen zullen er ook bij de beste medische wet blijven. Het strafrecht bestrijkt nu eenmaal slechts de uiterlijk waarneembare met de wet en het door haar beschermde doel strijdende gedragingen en dat brengt onvermijdelijk mee, dat er een zekere spanning ontstaat, doordat sommige gevallen net niet en andere, niet zo heel veel daarvan verschillend, er juist wel onder vallen. Een spanning, die op de duur soms tot een wetsverfijning mag leiden, maar in een rechtsstaat toch nooit volledig opgeheven kan worden.

Dordrecht.

Mr J. Rummelink.

★ ★ ★ HERBESAN ★ ★ ★

„Een onfeilbaar kruidenmengsel”

Zeven pagina's vol reclame moeten er toe dienen, ons Volk wijs te maken, dat Herbesan *het middel* is tegen verstopping, maagpijn, huidziekten, reumatiek, pijn in de nieren, bloedziekten,

leverziekten, migraine, zwaarlijvigheid en nog andere afwijkingen.

Met zo'n pak Herbesan in huis, waarin het „kleinste gemene veelvoud” van de geneeskruiden is verwerkt kan men practisch elke ziekte bestrijden, en met succès! Als men tenminste geloof hecht

aan wat in de brochure staat geschreven.

Na een algemene inleiding over genezing door middel van planten en de historie, hoe Herbesan werd ontdekt, volgt een reeks *medische raadgevingen* en deze worden *huis aan huis* verspreid. Bovendien nog vindt men reclame's in etalages in de vorm van platen, waarop staat afgebeeld, hoe twee handen het „heilzame sap” uit een bundel kruiden wringen.

Enkele medische raadgevingen uit de brochure laat ik hier volgen:

maagpijn

★

„De echte en vermeende maag-, lijders zijn talrijk. Inderdaad menen „sommige mensen een ongesteldheid „te mogen toeschrijven aan een „slechte maagfunctie, terwijl in wer- „kelijkheid een ander orgaan aange- „tast is: b.v. de darmen, of de lever. „Het komt er slechts op aan, dat deze „mensen lijden aan loomheid, kram- „pen, gebrek aan eetlust, misselijk- „heid.

„HERBESAN zuivert de darmen, „activeert de lever: 2 maal per dag „een kopje aftreksel.

pijn in de nieren

★

„Het behoeft verder geen betoog, „dat een HERBESAN-kuur gunstig „en krachtig inwerkt op de nier- „functies, als men bedenkt dat door „deze kuur de afvalproducten uit het „lichaam worden verwijderd, veel „giftstoffen worden uitgescheiden, „de spijsverteringsorganen worden

„verlicht en de bloedsomloop gere- „geld. HERBESAN vergemakke- „lijkt inderdaad het werk van de nie- „ren, bevordert de activiteit van deze „organen en beschermt ze tevens „tegen de noodlottige gevolgen van „onwerkzaamheid.”

migraine

★

„Migraine is een hardnekkige, ver- „velende en pijnlijke kwaal. Aanvan- „kelijk wordt men een zekere loom- „heid gewaar, die echter spoedig er- „ger wordt en gepaard gaat met „stoornissen van het gezicht en oor- „suizingen. Het bloed van migraine- „lijders bevat te veel urinezuur; het „gaat er dus om deze stof te verwij- „deren: de HERBESAN-behande- „ling zal dit euvel op waarlijk opzien- „barende wijze verhelpen.”

leverziekten

★

„Behalve een passend diëet (geen „alcohol, geen eieren, geen vlees, „geen vetstoffen) zal men 's morgens „en 's avonds een kopje HERBE- „SAN innemen. Inderdaad zal HER- „BESAN de werking van de lever „opwekken en verlichten.”

Behalve deze medische raad kan men nog ontdekken, dat Herbesan is samengesteld uit 14 plantensoorten „alle uit Indië” afkomstig. Bij nadere beschouwing blijkt, dat deze planten in Indië *import* zijn en *veel dichter bij huis* worden *gevonden*. De planten-namen staan in het Frans en niet in het Nederlands vermeld, misschien om de lezer duidelijk te maken, dat op eigen territorium de

componenten van de kruiden-mixtuur „Herbesan” niet worden gevonden en dat Herbesan „geen alledaags kruidenmengseltje” is.

Om aan de reclame wat kracht bij te zetten staat aan het einde van het sprookje, dat door het grote publiek moet worden gelezen en geloofd om de omzet te vergroten, dat het middel verkrijgbaar is bij apothekers en goede drogisten, een reclame-slagzin, die we moeten rekenen tot één van de grote martelaren in de reclame.

Een goed apotheker verkoopt geen kruidenmengsels, die worden aangeprezen als universeel geneesmiddel tegen allerlei kwalen en die voorzien zijn van een *leugenachtig* etiket door een fabrikant, die zich moest schamen voor zijn wanreclame.

Maaglijders, lijders aan nierafwijkingen en leverziekten kunnen uitsluitend door een deskundige, dus een arts, genezen worden en moeten niet bewerkt worden door reclames voor een of ander kruidenmengsel, dat zij vrij kunnen kopen. Iedere vorm van reclame, die de patiënt van de dokter afhoudt achten wij schadelijk. De wijze, waarop voor Herbesan reclame wordt gemaakt is bovendien van alle moraal gespeend omdat niets wordt nagelaten het vertrouwen van de patiënt te wekken. De samenstelling is uitgebeeld als een soort zoekplaatje, die door de apotheker en misschien de goede drogist kan worden ontdekt, doch voor het grote publiek onvindbaar blijft achter Franse plantennamen.

Het zal voor de apotheker een opluchting zijn als de naam van de apotheker niet langer misbruikt wordt in reclames voor *kwakzalversmiddelen*, waarvan Herbesan een *droevig voorbeeld* is.

R.

SANATOGEEEN

De firma N.V. Wulfing en Co's Chemische producten is met een nieuwe reclame-campagne begonnen, huis aan huis worden foldertjes in de bus gestopt voor sanatogeen. Het is ongelooflijk wat daarin te lezen valt, „de doorstane ellende van de oorlogsjaren, de nooit aflatende emoties en sensaties vreten aan onze zenuwen; haasten, jachten, voortdurende inspanning, overspanning, woningnood, samenwoning, hoge levensstandaard en hoge belastingen” geven een zodanige slijtage van onze zenuwen dat er nu sanatogeen nodig is, n.b. „hoognodig!” Zijn we „ongezellig, knorrig of prikkelbaar”, het zijn symptomen van „te snelle slijtage van het zenuwstelsel” en sanatogeen is nodig. Als men „niet dadelijk met sanatogeen” begint dan zal het steeds ernstiger met ons worden en zo gaat de folder maar door. Wel staat er in de brochure dat

ons dagelijks voedsel al die mooie stoffen van 't sanatogeen¹⁾ bevat, maar onmiddellijk komt er achter aan, dat alleen bij een rustig leventje er voldoende van in ons voedsel voorkomt en daar we nu eenmaal dit rustig leventje niet hebben volgens het voorgaande, komen we er niet zonder sanatogeen uit. Stel U voor daar staat: „De verdroogde aarde neemt niet gretiger de milde regen op „dan de ondervoede cellen van het lichaam het krachtvoedsel Sanatogeen”. „Tobben uw kinderen met gebrek aan eetlust en hongerigheid”, dan alweer sanatogeen. En bent U nog niet voldoende overtuigd, dat iedereen in deze tijd sanatogeen moet slikken, vraag dan nog de uitvoerige brochure aan.

Wat er niet in de brochure staat, is de abominabel hoge prijs en evenmin de veel lagere prijs van een goed vervangmiddel, zoals onze apothekers dit op dokters advies kunnen afleveren in die enkele gevallen waarin deze in sanatogeen voorkomende stoffen inderdaad

voor herstel van gezondheid nodig zijn.

Welk een *angstpsychose* moet deze brochure weer bij velen geven, welk een *onnodige uitgaven* zullen weer velen onder invloed van deze brochure doen, sommige zullen zeggen baat het niet het schaadt ook niet, zij zullen het proberen, korter of langer tijd, zij zullen zich *onnodig hoge onkosten* getroosten, een belangrijk bedrag van het volksinkomen zal door deze reclame uit de zakken van onze landgenoten worden getroggeld en overgaan in die van de fabrikant. Het verwekken van de angstpsychose noemen wij ondermijning van de volksgezondheid, het onnodig geld uit de zak der goedgelovigen troggelen heeft veel van oplichting. Waarom is het niet strafbaar dat deze en dergelijke reclames maar rustig onder het volk verspreid worden??

Dr H. H. FUNKE

¹⁾ Pulvis Caseini cum glycerophosphatibus.

BLOEDWIJN

Zoetelijke taal in pamfletten, die onder het volk worden verspreid, moet er toe dienen om de mensen diets te maken, hoeveel heilzame werking uitgaat van „bloedwijn”, zoete wijn met IJzercitraat en Calcium glycero phosphaat.

Het is volgens de reclame, voor „Ouden van dagen” het opkikkertje van iedere dag, voor bleekneusjes een middel, dat het tekort aan buitenlucht compenseert en voor de gejaagde nerveuze man *het* kalmeringsmiddel.

Leest U maar eens wat er also staat in dat pamflet:

„Uw man is gejaagd

„hij is opvliegend zelfs. In alle geval „is hij de oude niet meer. Hoe komt „dat? HET leven heeft zich gewijzigd. Het heeft een ander tempo, „andere schakeringen gekregen. Zij „zijn ons opgedrongen of wij wilden „of niet. Kan Uw man het nog aan? „Heeft hij nog de energie van wel„eer? „Zingt hij nog? Lacht hij nog „tegen het leven en dus tegen U? Of „hebt U, stilaan, het gevoel gekregen, „alleen nog maar, — geef het „nu maar eerlijk toe — zijn huishoudster te zijn? En dat, terwijl U beiden „nog zo jong zijt.....”

„U IS DUIZELIG!

„Nooit, als U op straat liep plotse„ling dat vreemde gevoel van duizeligheid gekregen? Was het soms „niet zó erg, dat U aan een tuinhokje „even steun moest zoeken? Of een „ogenblik voor een etalage bleef „staan, al interesseerden U de artikelen achter het glas hoegenaamd „niet? U hebt zich opgewonden over „de zorg, om de eindjes aan elkaar te „houden. Uw kinderen moeten studeren. Er zijn enkele rekeningen op „komst en U tobt er over, hoe U dit „zult kunnen betalen. U merkt niet „hoe erg U wel tobt! Ineens kreeg „U die duizeligheid. Heus, het kon „U nog wel eens overkomen. Probeer het te verhinderen. Alle dagen „10 minuten voor het eten één likeurglas Bloedwijn.”

„HARTKLOPPINGEN!

„De jonge vrouw zegt tot zich zelf: „Ik heb zeker te veel gerookt”, wanneer zij voor het eerst voelt wat „werkkelijk hartkloppingen zijn. En „ze beperkt zich in het aantal pakjes „sigaretten. Ondanks dat komen die „hartkloppingen terug. Zij schrikt er „soms 's nachts bij wakker en kan „dan bijna niet meer in slaap komen. „Als zij tegen haar dokter zegt, dat „zij tot Bloedwijn haar toevlucht „nam, wanneer zij zich veiligheids„halve eens laat onderzoeken, zal zij „bij een normaal geval een goedkeurend knikje van haar geneesheer „ontvangen.”

„INDERDAAD, OOK U.

„Want U moet toch tientallen „keren gedacht hebben: „vond ik nu „maar die verkwikking, die mij op dit „ogenblik kon helpen, de dingen anders te zien”.

„Kwalen, neen, kwalen hebt U „niet. U voelt zich alleen moe, teneergedrukt. Er zijn zelfs ogenblikken, „dat geen vrouw ter wereld zich on„gelukkiger kan voelen dan U.

„Luister Mevrouw; U is heus de „enige niet. Uw gevoel van neerslachtigheid is een tijdsverschijnsel. „De mens van thans voelt nog altijd „de naweën van een oorlog, waar„van men beweert, dat ook wij tot de „overwinnaars behoorden . . .

„Overwinnaars? U weet het zelf „toch beter. U voelt het aan Uw „weerstandsvermogen, Uw mismoe„dige stemming. Dat overvalt U niet „iedere dag. Maar soms, plotseling „meent U, dat U alles wat U toeval„lig overkomt, of wat men U aan„doet, niet meer dragen kunt. Een „gevoel dat verdrietig maakt.

„Maar spreekt met Uw arts. Hij „zal U zeggen, dat U zich niet on„rust moet maken. U is gezond, maar „dit hindert U: Uw energiebron „heeft verfrissing nodig.”

De gebruiksaanwijzing luidt:

„Volwassenen: driemaal daags een „likeurglas voor het eten;

„Kinderen van 8—12 jaar een pap„lepel, driemaal daags voor het eten;

„Kinderen van 6—8 jaar een thee„lepel, driemaal daags voor het eten.

„(Voor kinderen mag water ter ver„dunning bijgevoegd worden evenals „voor zeer zwakke personen).”

Dit pamflet, geschreven ter aanbeveling van zoete wijn met staal, maakt de mens *nodeloos* ongerust, hoe zoetelijk de taal soms ook is, die er in wordt gebezigd.

Menigeen zal, nadat hij de reclame voor „Bloedwijn” heeft gelezen, overgaan tot het kopen van het aangeprezen middel, terwijl hij voor die tijd niet aan ziekte of kwaal dacht. Met andere woorden: „de reclame suggereert de lezer, dat hij aan een of andere ziekte of kwaal lijdende is.”

Velen zullen, „voor de zekerheid” toch maar zo'n fles bloedwijn in huis halen om op alle ongemakken voorbereid te zijn. Ook deze zijn slachtoffers van suggestie door de reclame!

Wat zijn o.a. de gevolgen van dergelijke reclame?

Ten eerste dat velen, die zich nooit ziek voelden, zich wel ziek gaan voelen. Suggestie speelt nu eenmaal een voorname rol.

Ten tweede: mensen, die werkelijk ziek zijn, zullen het middel gaan gebruiken zonder deskundig advies in te winnen.

Ten derde: de massa komt in de ver-

onderstelling, dat dat middel (wijn met staal) een *onschuldig* geneesmiddel is voor jong en oud tegen ziekten als hartkloppingen, oorsuizen, lusteloosheid en bloedarmoede e.d., waardoor het zelfdokteren in de hand gewerkt wordt.

Ten vierde: de economische schade, die aangericht wordt door het nodeloos gebruiken van medicamenten.

Wij willen dit keer niets zeggen over de economische schade, doch ons beperken tot de eerste drie punten.

Het suggereren van ziekten of kwalen raakt de geestelijke volksgezondheid. De gevolgen van angstaanjagerij, van het ziek praten zijn niet te overzien.

Niemand, die er moraal op na houdt, zal het op zijn geweten willen hebben, dat hij een medemens, die zelden of nooit klaagt, die practisch nooit ziek is, de suggestie heeft bijgebracht, dat hij toch niet zo gezond is als hij altijd heeft gemeend.

Gaat men op bezoek bij een zieke, dan zal ieder welmenend mens trachten de patiënt op te beuren.

Iedereen voelt zijn hart wel eens bonzen, iedereen is wel eens wat lusteloos of gejaagd, maar dat houdt niet in, dat men ziek is en een geneesmiddel moet gebruiken.

Dergelijke reclame echter doet het voorkomen, alsof elke vorm van lusteloosheid of gejaagdheid kwaadaardige voorboden kunnen zijn van een ernstige afwijking en iedere hartbonzing duiden kan op een hartafwijking. Is men werkelijk ziek, dan moet de dokter geraadpleegd worden en deze alleen kan de patiënt eventueel het juiste middel voorschrijven. Gaat de patiënt zelf dokteren, dan loopt hij een vlotte kans een geheel verkeerd middel te kiezen met alle gevolgen daaraan verbonden. Menigeen is van zo'n onverstandige handelwijze het slachtoffer geworden.

De reclame-makende fabrikant speculeert op de angst voor ziekten, die in ieder mens leeft, doch hij geeft nergens *rechtstreeks* de raad naar de dokter te gaan, integendeel, hij doet het voorkomen alsof de arts zijn goedkeuring zal hechten aan het slikken van staalwijn op eigen gezag. De reden waarom is duidelijk: stimulering van de verkoop.

Wat dunkt U: zou het verstandig zijn, wijn in een of andere vorm op geregelde tijden toe te dienen aan kinderen?

Geeft U Uw jonge kroost geregeld een glaasje wijn? Om hen sterk en gezond te maken?

Deze reclame doet toch maar net alsof dat aan te bevelen is! Blijf nuchter, houd Uw hoofd koel en laat U geen angst aanjagen door een reclame-pamflet, dat met zoetelijke woorden U influenceert, dat bloedwijn zo versterkend is voor jong en oud, doch dat verzwijgt, dat alcohol de menselijke geest vergiftigt en gevaarlijk is voor kinderen!

R.

TEGEN DE KWAKZALVERIJ

REDACTIE-ADRES: Peperstraat 26, Purmerend.

Oggericht 1 Januari 1881

Bestuur van de Vereniging tegen Kwakzalverij: Dr H. H. Funke, *Arts* te Amsterdam, *voorzitter*; Mr M. D. K. S. van Lier, *Oud-Vice-President van de Rechtbank* te Amsterdam, *Vice-voorzitter*; Mevr. A. Burbach-v. d. Woord, *Westlandgr. 129, Amsterdam*, *secretaresse*; Mr G. van Itallie, *Rechter* te Dordrecht, *penningmeester*; F. C. Reijers, *Apotheker* te Purmerend, *redacteur*; mej. E. H. Hengeveld, *Arts* te Zwolle; Mr P. Frima, *Directeur Rijksschool voor Politie-ambtenaren* te Hilversum; Mr J. Moolenburgh, *Kantonrechter* te Middelburg; E. Mijnaerends, *Tandarts* te Amsterdam; H. J. A. Ter Wee, *Apotheker* te Amsterdam; Dr H. C. Helleman, *Apotheker* te Dordrecht

Lidmaatschap van de Vereniging ... f 5,—,
voor studenten en verpleegsters f 2,50
Adres voor het opgeven van leden en
abonné's: Mevr. A. Burbach-v. d. Woord,
Westlandgr. 129 te Amsterdam.
Postgiro van de Ver. 32237 te Amsterdam —
Gem. Giro K 1672

KONINKLIJKE DRUKKERIJEN
LANKHOUT-IMMIG N.V.
Den Haag — Uitgeefster

Abonnement per jaar franco per post bij
vooruitbetaling f 5.—, voor studenten en
verpleegsters f 2,50
Administratie Maandblad:
Mevr. A. Burbach-v. d. Woord,
Westlandgracht 129 — Amsterdam-W.

Doel: bestrijding der Kwakzalverij in al zijn uitingen op geneeskundig,
pharmaceutisch en aanverwant gebied!

Het nieuwsblad

in de strijd tegen de Kwakzalverij

OFFICIËEL

Nieuwe leden

In het Maandblad van De Nederlandse Nieuwsblad Pers van Maart 1951 staat een belangrijk artikel onder bovenvermelde titel, dat wij hier voor onze lezers laten volgen:

*Donderdomdeyne kwam van Brugge
met zijn kastje op de rugge
met zijn stokje in de hand
zo kwam Donderdomdeyne in 't land...*

Dit versje is al eeuwenoud en zo is de kwakzalver. Zijn oorsprong voert tot in de grijze oudheid terug en hij heeft zich gehandhaafd, tot op de huidige dag toe.

Hij loopt wel niet meer met zijn kastje op z'n rug, maar hij adverteert, hij houdt zittagen, hij verschaft zich „medische bijstand”, hij schrijft brochures en boeken vol potjeslatijn en hij trommelt het geld uit de zakken der goedgelovige lijdende mensheid.

Dat de kwakzalver alle eeuwen door met zoveel materieel succes z'n werk heeft kunnen voortzetten, vindt groten-deels zijn oorzaak in de voorliefde van vele mensen om „over 't ijs te gaan” en de kortste weg te nemen naar wat zij als welslagen en zekerheid beschouwen.

De wetenschap kent die zekerheid niet. Men zal een wetenschappelijk gevormd mens zelden een uitspraak ontlokken waarop men torenhoog bouwen kan. Er blijft altijd twijfel, er blijft altijd een „mogelijk” want hoe meer men

weet, hoe beter men weet hoe weinig men weet. En dat is maar geen bestudeerde houding, aangenomen om indruk te maken op het onwetende volk. Dat spruit voort uit een, vaak bittere, ervaring..... de ervaring dat men niets met volkomen zekerheid kan weten, dat niets voor de volle honderd procent opgaat, dat er op iedere regel uitzonderingen zijn. Daarom constateert men bij de wetenschap vaak aarzeling, terughoudendheid, stilzwijgen inplaats van onwrikbare stellingen, mededeelzaamheid en reclame. Misschien gaat men in die houding wel eens iets te ver en vervalt men in het andere uiterste door te weinig voorlichting te geven, maar de oorzaak van deze houding ligt toch in het grote verantwoordelijkheidsbesef van de wetenschapsmensen.

Hiervoor nu ontbreekt meermalen bij wat men „de massa” noemt alle begrip. Men houdt niet van de veelkleurigheid en de in elkaar vervloeiende tinten van de wetenschappelijke regenboog, maar rekt alleen met zwart en wit.

Men beschouwt met name de arts meermalen als een automaat, waarin men een klacht gooit en de genezing komt er uit. En gaat dit niet op, dan ligt de fout bij de dokter.

En dan komen de verhalen. Verhalen van dokters, die de neef van de vrouw van de zustersman hebben „verknoeid” en als vervolg op het verhaal, het getuigenis omtrent wonderbare genezingen

Dr J. Obbink, Den Haag
L. Ph. Petit, arts, Amsterdam
B. L. Ongkiehong, apoth., Amsterdam
Mr J. E. Goudsmit, kantonrechter,
Gorinchem
Th. A. J. M. Smits, tandarts, Rotterdam
Mej. A. M. Vis, apoth., Zaandam
P. Staverman, arts, Heinkenszand

verkregen langs een weg die niet door de dokterswachtkamer voerde. Dan komen de kruiden en de pillen, de waterkijkers en de kankervrouwtjes, de magnetiseurs en de gebedgenezers op de proppen.

Onder deze mensen zijn er ongetwijfeld te goeder trouw... al zijn ze daardoor niet minder gevaarlijk. Maar er zijn er ook, en zeer velen zelfs, die alleen azen op de portemonnaie van hun slachtoffers. Die slachtoffers zijn niet allen welgestelde mensen, integendeel. Het geld voor het „consult” moet vaak bij elkaar worden geschaapt.

Het gevaar zit meestal niet in hetgeen er wèl, maar in hetgeen er niet gebeurt.

De mensen worden niet ziek en gaan niet dood (tenminste in de meeste gevallen niet) door de behandeling, door de kruiden en pillen, de watertjes, zelfjes en aftreksels van de kwakzalver. Want meermalen wijzen scheikundige onderzoeken uit, dat die wondermiddelen bestaan uit de meest simpele bestanddelen, en is het alleen de rijke

fantasie van de kwakzalver die ze van hun exotische aanduidingen voorziet.

Het gevaar schuilt hierin, dat mensen met een kwaal, die zeer beslist geneeskundige behandeling eist, de dokter voorbijlopen en zich tot de kwakzalver wenden. Soms wordt door het middel dat deze voorschrijft, de kwaal verergerd. Maar meestal is het zo dat de toestand van de patiënt er op achteruitgaat, omdat het middel niets tot verbetering van de kwaal doet en de geneeskundige behandeling die met de dag noodzakelijker wordt, uitblijft. En wanneer dan eindelijk en te langen leste de vermade dokter er bij geroepen wordt, is het soms al te laat.

(Cursivering van ons. Red.)

Suggestie verricht hierbij schijnbaar wonderen. Het toeval speelt een grote rol. Vaak verbeeldt men zich dat het middel of de behandeling geholpen heeft, terwijl dat in werkelijkheid niet het geval was.

Een aardige illustratie vormt het voorbeeld van een lijder aan rugpijnen, het dusgenaamde spit. Door drukke werkzaamheden kon hij de behandeling, die de dokter voorschreef, niet serieus toepassen en de pijn bleef duren. Tenslotte besloot hij, op aanraden van kennissen, naar een magnetiseur te gaan. De dag die daarvoor door hem was vastgesteld, was hij plotseling verhinderd. Maar diezelfde dag verdween de pijn. Was hij naar de magnetiseur gegaan, dan zou hij zonder twijfel het verdwijnen van de pijn aan 's mans ingrijpen hebben geweten en z'n leven lang een overtuigd propagandist gebleven zijn.....

Soms brengen de kwakzalversmiddelen tijdelijk verlichting maar omdat ze de kwaal niet wegnemen, blijft de patiënt te lang lopen, zeer tot schade van zijn gezondheid.

Honderdduizenden Nederlanders vallen, op de een of andere wijze, ten offer aan de kwakzalverij. Niet alleen die van de boertjes en vrouwtjes hierboven gesignaleerd, maar ook aan de geïndustrialiseerde kwakzalverij. Talloze huismiddeltjes worden gebruikt om pijnen en klachten te doen verdwijnen, die in werkelijkheid helemaal niet verdwenen zijn, maar soms een ernstige kwaal aankondigen of begeleiden. Vele van die middeltjes zijn op zichzelf volkomen ongevaarlijk en hebben alleen maar het nadeel dat men z'n geld voor waarde-loze rommel uitgeeft, andere zijn op de duur zeer gevaarlijk doordat ze verdovende middelen bevatten en vrij bij apotheker of drogist te krijgen zijn. De kwaal van deze tijd, slapeloosheid, tracht men vaak op deze wijze te verdrijven..... het begin van het einde.

(Cursivering van ons. Red.)

Nu kan de Nieuwsbladman zich op het standpunt stellen, dat hij zich in dat

Keuringoraad

In het verslag wordt gesproken van een *bindend besluit*, uitgevaardigd door de Pharmaceutische Handelsconventie voor al haar leden, waarbij het *verboden is* advertenties betreffende de pharmaceutische artikelen, welke nog niet het stempel „geen bezwaar” van de keuringsraad dragen, te doen plaatsen in bladen, welke niet zijn aangesloten bij de Nederlandse Dagbladers, de Nederlandse organisatie van Tijdschrift-Uitgevers of bij de Nederlandse Nieuwsbladers.

Voorts gewaagt hetzelfde jaarverslag van een beslissing van bovengenoemde Pharmaceutische Handelsconventie om voortaan *vermageringsmiddelen* welke *phenolphtaleïne* bevatten op de zogenaamde U-A*-lijst te plaatsen, door welke beslissing de *verkoop uitsluitend via de apotheken* kan plaats hebben.

Wij spreken de hoop uit, dat deze laatste maatregel inderdaad zal leiden tot verbetering en dat deze beslissing van de Handelsconventie door de apotheker op de juiste waarde zal worden geschat!

Met genoegen lezen wij, dat de keuringsraad een controle heeft ingevoerd op advertenties van „Tandheelkundige Instituten”, wier werkwijze een groot gevaar oplevert voor de volksgezondheid.

In overleg met de Geneeskundige Hoofdinspectie werd bepaald, dat *antihistaminica* niet in advertenties mogen worden aangeprezen, indien er sprake is van een *voortgezet gebruik*.

Een uitzondering maken enkele preparaten, welke uitsluitend bij zee-, lucht- en wagenziekte worden aanbevolen.

Het is te betreuren, dat de keuringsraad zich in deze liet verleiden tot een soort compromis en niet alle antihistaminica-bevattende geneesmiddelen uit advertenties heeft kunnen weren.

Het lijkt ons onmogelijk om dusdanig te adverteren, dat lezers van een advertentie het aangeprezen middel tijdelijk

alles niet kan verdiepen. Dat men van hem niet kan vergen dat hij een onderzoek instelt voor elk geval, waarin van het intermediair van zijn nieuwsblad gebruikt wordt gemaakt om dergelijke praktijken te bevorderen.

En er zijn er nog maar al te veel zo tuk op een advertentie, dat ze een zuur gezicht trekken wanneer blijkt dat die annonce wordt geclassificeerd onder de advertenties waarvan opneming in strijd wordt geacht met de volksgezondheid en derhalve verboden is.

Er zijn echter ook advertenties die precies tussen de mazen van het net doorkruipen.

Openlijke aanprijzing van geneesmiddelen en geneeswijzen - Jaarverslag 1950

of zeer tijdelijk zullen gaan gebruiken. Eerder achten wij het waarschijnlijk, dat mensen, die veel last hebben van wagenziekte tot de *geregelde afnemers* van anti-histaminica gaan behoren, zeker als zij veel moeten reizen.

Ons inziens mag nu eenmaal in het geheel *niet* geadverteerd worden met middelen, die anti-histaminica bevatten. Wie het volk wil beschermen moet *doeltreffende maatregelen* nemen en doeltreffend is hier een verbodsbepaling zonder uitzonderingen.

Vermeldenswaard is, dat *acetanilide* (een verlaten antipyreticum) *niet meer mag worden gebruikt* in de samenstelling van voor de vrije verkoop bestemde pijnstillende middelen (een maatregel, die wij van harte toejuichen) en dat de Directie van de Nederlandse Spoorwegen het advies van de Keuringsraad voortaan zal opvolgen.

Wanneer we de jaarverslagen vergelijken van de jaren 1949 en 1950, dan moet worden erkend, dat de Keuringsraad belangrijk werk heeft verricht en aanspraak kan maken op waardering van onze zijde.

Dit wil niet zeggen, dat de toestand wat betreft de geneesmiddelenaanprijzing, ideaal genoemd kan worden en geen verbetering meer behoeft.

De uitstalkasten van drogisten en sommige apothekers bevatten nog zeer vaak reclames voor geneesmiddelen, tegen welke aanprijzing bezwaar gemaakt dient te worden, terwijl de advertentie-kolommen van de dagbladen wat betreft geneesmiddelen-annonces nog verre van brandschoon zijn.

Wij zijn nog steeds van mening, dat een herziening van de samenstelling van de Keuringsraad een gebiedende eis is en wij zullen niet rusten voordat alle reclame voor geneesmiddelen beoordeeld wordt door een *meer onafhankelijk* lichaam, dat zijn besluiten desnoods onder dwang kan doorvoeren.

R.

„U-A” wil zeggen: uitsluitend apotheken.

De houding van het Nieuwsblad in kwestie wordt dan beslissend: hoe stelt men zich in principe tegenover publiciteit in dienst der kwakzalverij?

Het zou goed zijn, wanneer wij allen eens een kijkje konden nemen bij de mensen, die door de kwakzalverij zich het lijden op de hals gehaald hebben, wanneer we konden horen de droeve en altijd eendere verhalen van hen die beterschap zochten op duistere zijwegen en teleurgesteld terugkeerden, in vele gevallen te laat.

De krant is er, zei de bekende journalist Peereboom eens, om de mensen

te helpen. Dat is een goed devies, dat iedere Nieuwsbladman in zijn vaandel moest schrijven.

En door de kwakzalverij te helpen en zo onze eigen portemonnaie te spekken, doen we de mensen geen dienst, integendeel. Dan maken we ons meeschuldig aan dit niet genoeg te veroorzaken bedrijf.

Wie zich werkelijk bewust is van de verantwoordelijke taak die hij aanvaardt met de uitgifte van een blad, dat de mensen inlicht en voorlicht (waarbij het grote publiek vaak weinig onderscheidt maakt tussen tekst en advertenties) zal er zich ook niet met een Jantje-van-Leiden afmaken, wanneer hij zich gesteld ziet tegenover de kwakzalverij. Ook hier hebben wij een taak, waarvan het volbrengen ons misschien eens op het verlies van een advertentie komt te staan. Maar de winst is voor de krantenman oneindig groter: een zuiver geweten!

Lk.

Naschrift.

Kwakzalverij uit zich in vele vormen. De meest ernstige is de kwakzalversadvertentie, onverschillig of deze geplaatst wordt door een magnetiseur dan wel door een geneesmiddelenfabrikant.

Het is dan ook een verheugend teken, dat van de zijde van de Pers aandacht wordt besteed aan de strijd tegen kwakzalverij en dat men gaat inzien, dat het geven van voorlichting aan het volk een zeer verantwoordelijke taak is.

De Keuringsraad schrijft in haar verslag van 1950, dat vele bladen en advertentie-bureaux, door het niet meer plaatsen van advertenties voor geneesmiddelen, genoodzaakt waren tot het brengen van zware financiële offers en deze verliezen zonder protest hebben geaccepteerd. Deze houding verdient grote waardering en bewijst, dat organen van de Pers het inderdaad op prijs stellen, dat het Nederlandse Volk op juiste en verantwoorde wijze wordt voorgelicht en dat men tot het brengen van offers bereid is om dit te bereiken.

Uit het artikel in De Nederlandsche Nieuwsbladpers blijkt duidelijk, dat de volksgezondheid een zaak is, die de Nieuwsbladman ter harte gaat en dat hij wil breken met de methodes uit het verleden, waarbij dikwijls door het toelaten van advertenties voor geneesmiddelen in de dagbladen de kwakzalverij in de kaart werd gespeeld.

Wij constateren met genoegen, dat de dagbladen een belangrijk aandeel willen hebben in de strijd tegen de kwakzalverij, niet alleen door te waarachuwen tegen kwakzalversmethodes maar tevens door het weren van advertenties voor geneesmiddelen en geneesmethoden, zelfs als dit financiële gevolgen met zich brengt.

De Ned. Nieuwsbladpers kan rekenen op onze sympathie en waardering en op onze steun in haar strijd tegen de kwakzalverij.

Red.

dat zij bij de wetenschap geen baat hadden gevonden. „Ik weet”, zei zij, „dat ik een zekere geneeskraft bij me heb”.

Kantonrechter: „Hoe weet u dat zo?”

Verdachte: „Uit een ervaring van twintig jaar. En nog nooit met de kantonrechter in aanraking geweest.”

O.M.: „Dat is erg jammer.”

De vrouw vertelde vervolgens, dat zij niet bewijzen kan dat zij krachten bezit. Maar zij voelt het aan. En zij heeft altijd de mensen met veel plezier geholpen.

„En met resultaten,” voegde haar man er aan toe. Overigens zeiden man en vrouw zoveel teleurstellingen van de mensen te hebben ondervonden, dat zij nu de praktijk gestaakt hebben. Vooral bleken zij gebeten op de Woerdense geldschietster, die naar hun mening uit rancune gehandeld heeft.

Beiden bekenden ook geld te hebben aangenomen. Zij hadden geen tarief, maar accepteerden wat de mensen missen konden. Dat geld aannemen vonden zij logisch, want, zei de vrouw, een broek lappen en het goed er bij geven, konden wij niet doen, omdat wij onze onkosten hadden.

Anderer pijn zelf gevoeld.

„Hoe wist u nu aan welke kwaal de mensen leden,” vroeg de kantonrechter mr J. A. van Bronkhorst.

„Zo gauw”, aldus de vrouw, „een patiënt voor me staat, voel ik dat. Ik ben erg gevoelig en krijg direct pijn op de plaats, waar de mensen veel pijn hebben. Daardoor kan ik direct vaststellen waar de pijnlijke plek zit.”

„Maar dan moet u toch weten, welke ziekte de patiënt heeft en welke therapie u moet toepassen,” aldus de kantonrechter, die voorts ter sprake bracht, dat de vrouw boven het hoofd van een patiënt met haar armen had gezwaaid.

„Dat was,” aldus de vrouw, „een zogenaamde windbeweging, als de behandeling klaar was. Het meest masseerde ik, practisch maakte ik geen strijkbewegingen”.

Kantonrechter: „De mensen noemen het anders strijken.”

Verdachte: „Er is wel eens iemand bij me aan de deur geweest, die vroeg: Woont hier die strijker?”

Kantonrechter: „Dan had u neen moeten zeggen.”

Verdachte: „Dat deed ik ook.”

De rechter vond het maar een onverantwoordelijk gedoe zieken te behandelen zonder in staat te zijn een diagnose te stellen en de therapie te bepalen. „Het is best mogelijk,” zei hij, „dat u bepaalde krachten hebt, maar dan mogen deze alleen bij wijze van medicijn worden aangewend door en onder controle van een bevoegde medicus, die in staat is te beoordelen, wat er gebeurt.”

Als getuige was een inwoner van

RECHTSZAKEN

(Uit: Goudse Courant)

Onbevoegd uitoefenen geneeskunst

Door een doekje blazen en dit vervolgens langs de nek van de patiënt zwaaien en aan een andere zieke voorschrijven melk te drinken, waarin vier en twintig uur staalkrullen hadden gelegen, dat zijn een paar geneesmethoden, toegepast door een echtpaar uit Den Haag — een 56-jarige organisator en zijn 42-jarige echtgenote — dat gisteren voor de Goudse kantonrechter terecht stond wegens het onbevoegd uitoefenen van de geneeskunst.

Zes overtredingen waren aan de vrouw en één aan de man tenlaste gelegd. De vrouw had door het doekje geblazen en het staalkrullenrecept voorgeschreven, in drie gevallen pijnlijke lichaamsdelen met olie of vaseline ingewreven en gemasseerd en in het zesde geval met haar hand langs de kleren van de patiënt gestreken en haar hand zogenaamd afgeslagen. Het ene aan haar man tenlastegelegd geval betrof het maken van strijkende bewegingen. Beiden bekenden volmondig het hun tenlastegelegde.

Het echtpaar had in Woerden een aantal patiënten, dat door recomman-datie was verkregen. Geregeld kwam het in Woerden en het eerste wat het blijkbaar aan de zieken vertelde, was dat deze niet in levensgevaar verkeerden. Het had als vergoeding aangenomen, hetgeen de mensen gaven. Geneesmiddelen waren niet voorgeschreven.

Op een dag had de vrouw aan een harer patiënten f 25 te leen gevraagd, omdat haar dochttertje naar het ziekenhuis moest en zij slecht bij kas was. Dit bedrag was gegeven, maar niet terugbetaald. Intussen kwam het echtpaar niet meer in Woerden, daar dit de kosten niet meer loonde. Toen terugbetaling van de vijf en twintig gulden uitbleef, had de geldschietster aangifte bij de politie gedaan, waarop proces-verbaal wegens oplichting was opgemaakt. Hierdoor kwam tevens de zaak van het onbevoegd uitoefenen van de geneeskunst aan het rollen.

De vrouw vertelde, dat zij haar hulp altijd gegeven heeft uit sympathie en medelijden met de zieken. Zij deed het niet om er beter van te worden en nam alleen wat geld aan om haar reiskosten te bestrijden. Zelf ging zij niet op patiënten uit, deze kwamen bij haar, na-

Woerden opgeroepen, die verklaarde, dat de vrouw hem in drie behandelingen van zijn reumatische pijnen had genezen. „Ik ben,” zei hij, „de pijn helemaal kwijt en ik ben haar nog dankbaar.”

„Dat was het geval,” aldus de kantonrechter, „waarin door een doekje is geblazen. Waarom deed u dat?”

Verdachte: „Op deze manier bracht ik bepaalde krachten van mezelf op de patiënt over.”

Een tweede getuige was niet verschenen. De rechter las de tegenover de politie afgelegde verklaring voor, waarin de man mededeelt, dat bij hem tweemaal strijkbewegingen waren gemaakt, die niet hadden geholpen en dat hij het zo'n belachelijke vertoning vond, dat hij niet meer is teruggegaan.

„Belachelijk”.

„Een Amerikaanse reclamekoning heeft eens gezegd,” zo ving de ambtenaar van het Openbaar Ministerie, mr H. van Buuren, zijn requisitoir aan, „dat er elke minuut wel iemand geboren wordt, die bij de neus genomen wil worden.” Dat is een waar woord, aldus de ambtenaar, want er zijn telkens opnieuw mensen, die geloven, dat zij beter zullen worden als er in zakdoekjes wordt geblazen of als er over hun arm gestreken wordt of als er boven hun hoofd in de handen wordt geklapt of als ze melk drinken, waarin staalkrullen zijn gedaan. Doordat er mensen zijn, die geloven aan poespas en hocus-pocus, zijn er ook kwakzalvers, gelijk deze verdachten, die van de goedgelovigheid gebruik maken. Wat deze mensen gedaan hebben is zo belachelijk, dat je er inderdaad om zou moeten lachen als het niet zo droevig was.

De ambtenaar zei dankbaar te zijn, dat van het niet terugontvangen van de geleende f 25 aangifte is gedaan, wat er toe heeft geleid, dat deze mensen nu eindelijk eens terechtstaan. „Het is mij een genoegen,” aldus mr van Buuren, „tegen de vrouw te eisen zes geldboeten, elk van f 300 en tegen de man een boete van f 300 subs. voor elke boete een maand hechtenis.”

De mannelijke verdachte zei in zijn verweer, dat hij zich niet wenst gelijk te stellen met een kwakzalver. Hij heeft ruim contact gehad met medici, parapsychologen en specialisten en meermalen is zijn medewerking ingeroepen. In principe hebben wij dit werk gedaan om de mensen te helpen en niet uit exploitatie-overwegingen, daar wij anders wel schatrijk geweest zouden zijn. Hij deelde mede zo veel ondankbaarheid van de mensen te hebben ondervonden, dat het echtpaar zijn praktijk volkomen heeft losgelaten en hij verzekerde, dat het deze ook niet meer zal uitoefenen, in verband waarmee hij clementie verzocht.

LEUGEMORS

In mijn bescheiden brievenbusje vind ik een circulaire van de heer Leugemors, specialist voor huidziekten. Nomen est omen.....

Hij geneest alles. Hij heeft medicijnen voor galsteen, hij cureert de zonderlingste jeukverschijnselen. Wat doet deze man niet? Alles! Hij krijgt stapels dankbrieven van genezen patiënten. Komt u daar maar eens om bij die gewone dokters, mijnentwege professoren. Hij zegt, zo schrijft hij in zijn opwekkende foldertje, dat hij een nieuwe behandeling gevonden heeft voor huidziekten, hoe oud, hoe hardnekkig deze ook zijn. De geleerde wordt daarbij natuurlijk sterk ondersteund door de algemene behoefte van het rund zich niet te wenden tot de academisch gevormde geneeskundige, doch dat, gedreven door het stupide bijgeloof van degenen die in zulke charlatans geloven, (hoe oud en hoe hardnekkig zij ook zijn mogen) zich wendt tot leugemorsers.

U wilt toch ook graag van Uw vreselijke plaag verlost worden? Denk U eens in, wat heerlijk het zal zijn, als U geen zalfjes meer hoeft te gebruiken, als U geen jeuk meer heeft, als uw huid weer gaaf is. En dat kan nu!”

De heer Leugemors die als ondeugdelijk middel zijn foldertje in mijn brievenbus stopt, is natuurlijk niet op de hoogte van het feit dat mij niets jeukt, behalve dan de deplorabele toestand van ons vaderland en het zeldzame misbruik dat door charlatans gemaakt wordt van onze arme mensen, die meer vertrouwen hebben in kwakzalvers dan in de medische faculteit. Die kan geen wonderen doen, doch maakt ten minste geen brokken.

De heer Leugemors — ik geef hem alle publiciteit — weet raad op alles. Het is voor hem een klein kunstje galsteen te verwijderen. Hij heeft attesten van mensen die niet anders aanraden dan, hoe eerder hoe beter, met een behandeling te beginnen.....

Gij moet niet denken dat de naam „Leugemors” gefingeerd is. De man héét zo. Ik vrees dat hij een kwakzalver is en nodig hem bij dezen uit mij in rechte te vervolgen. Ik vrees dat hij erger en schadelijker werk verricht dan het aangeven van dames die de romans van haar dochters corrigeren en aanvullen, en wanneer ik de Justitie aanbeveel de heer Leugemors zeer bijzonderlijk in de gaten te houden, dan doe ik dit op de overweging dat de gezondheid van mijn mede-vaderlanders mij liever is dan b.v. de reputatie van onze letterkundigen.

Wanneer ik de museum-dichter-overste op de stoep zag staan van meneer Leugemors, zou ik al mijn répugnance overwinnen en zeggen: Maître, ga niet binnen..... je kunt beter jeuk hebben!

PASQUINO.

De Courant - Nieuws van de dag, 12 Mrt 1951.

Op de zware eis van de ambtenaar van totaal f 2100 boete was de vrouw gaan huilen en toen de rechter haar naar de reden hiervan vroeg, zei zij, deze hoge eis vreselijk te vinden, omdat zij naar haar mening dit niet verdiend heeft na alles wat zij voor de mensen heeft gedaan.

f 300 Boete opgelegd.

Het bleek, dat het echtpaar in het leven veel tegenslagen heeft ondervonden en in financiële moeilijkheden verkeert. De vrouw is, vertelde haar echtgenoot, in de oorlog bij een bombardement getroffen en kreeg een zogenaamde wandelende scherf in het lichaam, waardoor zij veelvuldig onder medische behandeling is geweest, wat veel geld heeft gekost. Zelf heeft de man nu een agentuur in textiel, maar door de slechte tijd verdient hij niet meer dan f 15 in de week. Teneinde in het onderhoud van het gezin — er zijn vier kinderen

van wie er twee verdienen — te helpen voorzien, werkt de vrouw thans als verkoopster in een cafétaria. De f 25 had men willen terugbetalen en daarom was voorgesteld aan de geldschietster om een seance-avond in Woerden te beleggen om zo de f 25 te verdienen en deze dan terug te geven. De geldschietster was met de brief, waarin de namen stonden van de patiënten, die voor deze overigens niet doorgedane avond moesten worden uitgenodigd, naar de politie gegaan en zo was deze in het bezit gekomen van de lijst met de namen van behandelde zieken. Dit gebaar van de betrokkene achtte het echtpaar een rancune-maatregel.

Rekening houdende met de financiële draagkracht van het echtpaar veroordeelde de rechter de vrouw tot zes geldboeten van f 40 subs. zesmaal twintig dagen hechtenis en de man tot f 60 of dertig dagen hechtenis, tezamen dus f 300 boete.

TEGEN DE KWAKZALVERIJ

REDACTIE-ADRES: Peperstraat 26, Purmerend.

Opricht 1 Januari 1881

Bestuur van de Vereniging tegen Kwakzalverij: Dr H. H. Funke, *Arts* te Amsterdam, *voorzitter*; Mr M. D. K. S. van Lier, *Oud-Vice-President van de Rechtbank* te Amsterdam, *Vice-voorzitter*; Mevr. A. Burbach-v. d. Woord, Amsterdam, *secretaresse*; Mr G. van Itallie, *Rechter* te Dordrecht, *penningmeester*; F. C. Reijers, *Apotheker* te Purmerend, *redacteur*; mej. E. H. Hengeveld, *Arts* te Zwolle; Mr P. Frima, *Directeur Rijksschool voor Politie-ambtenaren* te Hilversum; Mr J. Moolenburgh, *Kantonrechter* te Middelburg; E. Mijnaerends, *Tandarts* te Amsterdam; H. J. A. Ter Wee, *Apotheker* te Amsterdam; Dr H. C. Helleman, *Apotheker* te Dordrecht

Lidmaatschap van de Vereniging ... f 5,—,
voor studenten en verpleegsters f 2,50
Adres voor het opgeven van leden en
abonné's: Mevr. A. Burbach-v. d. Woord,
Westlandgr. 129 te Amsterdam.
Postgiro van de Ver. 32237 te Amsterdam —
Gem. Giro K 1672

KONINKLIJKE DRUKKERIJEN
LANKHOUT-IMMIG N.V.
Den Haag — Uitgeefster

Abonnement per jaar franco per post bij
vooruitbetaling f 5.—, voor studenten en
verpleegsters f 2,50
Administratie Maandblad:
Mevr. A. Burbach-v. d. Woord,
Westlandgracht 129 — Amsterdam-W.

Doel: bestrijding der Kwakzalverij op geneeskundig, pharmaceutisch
en aanverwant gebied!

VEEL GESCHREEUW

MAAR

WEINIG WOL

De kwakende kwakzalver van vroeger, die op de markten zijn „geneesmiddelen” aanpreeft met luider stem en die de gave bezat met veel woorden waardelooze middeljes tot wondermiddelen te fantaseren, is een zeldzame verschijning geworden. Maar daarmee is allerminst gezegd, dat ook de kwakzalverij tot het verleden behoort of bijna uitgeroeid is. Integendeel, als een of andere vorm van kwakzalverij aan het uitsterven is dan zijn al nieuwe vormen geboren, die onze aandacht vragen en die aan onze waakzaamheid niet mogen ontsnappen.

Daar ook de kwakzalver met zijn tijd meegaat en zich tracht aan te passen aan de denkwijze van het tijdsbestek waarin hij zijn wanpraktijken uitoefent, omdat hij hiertoe wel genoodzaakt wordt, komt het herhaaldelijk voor, dat een oude vorm niet uitsterft doch eenvoudigweg van kleed verandert! Doch het doel van de kwakzalver verandert hierbij niet, hij tracht winst te maken door zieken en ingeebeelde zieken genezing voor te spiegelen. Dit doel is altijd centraal en altijd het uitgangspunt.

De middelen om dat doel te bereiken variëren, worden aangepast aan de mode. Nu eens zien we, dat de kwakzalver overgaat op een ander genees-

middel (soms alleen de vorm ervan wijzigt), dan weer, dat het geneesmiddel blijft zoals het is doch de reclamepapieren een „moderne” inhoud krijgen.

Dit laatste treffen we nogal eens aan bij de reclames van de ons wel bekende kruidenhuizen, zeer oude instituten die vanuit een of andere plaats, ergens in Nederland, circulaires rondsturen waarin kruidenmengsels tegen allerlei kwalen worden aangeprezen. **Geen kwaal zo erg, of er is in dat kruidenhuis wel wat voor te vinden!**

De wetenschappelijke artsen blijven steeds zoekende naar betere geneesmiddelen en methodes ter genezing van ziekten. De kwakzalver beweert, dat hij de methode of het middel al lang gevonden heeft en is de wetenschap te vlug af (of te glad af!).

Elke vinding kan of dienen ter genezing van zieken, dus een zegen zijn of zij kan dienen als reclame-object voor de kwakzalver en daardoor ontwaarden in een vloek!

Ditzelfde geldt voor de zogenaamde stromingen of richtingen, die iedere wetenschap kent.

Eén der „richtingen” van de geneeskunde is de zgn. natuurgeneeskunde. Haar aanhangers leggen een stuk accent op de stelling: *natura sanat, medicus curat.*

Op reclames voor kruidenhuizen staat dan ook vaak „natuurgeneeskunde” want dat klinkt vertrouwenwekkend. Ook de arts kan de natuur niet dwingen en staat uiteindelijk in haar dienst. De medicus weet, dat hij de dienaar is van de natuur en niet omgekeerd.

Maar hoe redeneert de kwakzalver? Deze stelt zichzelf of zijn zucht naar winst centraal en tracht de natuur (of wat zij oplevert) in zijn dienst te stellen.

Lezen we eens in de brochure van de **Kruidenkwekerij Eldersveld** te Wassenaar (verkoophuis Daalhuizerweg 2 te Velp) dan staat er o.a.:

„De natuurgeneeswijze stelt de „geneeskracht in de natuur op de (Vervolg op pag. 2 onderaan)

OFFICIËEL

Lezers van ons Maandblad worden attent gemaakt op het volgende:

Gedurende de maand Augustus is ons Maandblad niet verschenen. Het Juli-nummer is bedoeld voor de maanden Juli en Augustus. Abusievelijk is boven de kop van het blad afgedrukt: No. 7-Juli 1951. Dit had moeten zijn: No. 7 Juli-Augustus 1951.

De secretaresse, Mr Burbach-v. d. Woord vertoef gedurende de maand September in het buitenland.

Correspondentie, die geen uitstel kan lijden moet in deze periode gezonden worden aan de Voorzitter, Dr H. H. Funke, Gerrit v. d. Veenstraat 20, Amsterdam-Zuid.

„Geneesmiddelen“ TEGEN SUIKERZIEKTE?

Ik verloor
mijn
suikerzieke
zoon

Myrtle Aspinwall

WEEST

VOORZICHTIG!

Tijdschrift Ned. Ver. v. Suikerzieken
Mei/Juni 1951.

„Ik ga vanavond eens met Ray naar de dokter”, zei ik op een zekere Vrijdag tot mijn echtgenoot, toen ik bezig was het avondmaal klaar te maken. „Die ongewone dorst, die we de laatste dagen bij hem hebben gemerkt wordt steeds erger en hij loopt steeds maar weer naar de badkamer”.

Ja, lezers, op 12 ½ jarige leeftijd was Ray al suikerziek. Wij wisten, dat dit de verschijnselen waren; maar toen de dokter, nadat hij Ray de spreekkamer had uitgestuurd, het vonnis: „suikerziekte” uitsprak, had ik het gevoel, alsof de gehele wereld om mij heen ineens stortte. Hoe was dat nu mogelijk!

Voor zover wij ons konden herinneren kwam suikerziekte niet in mijn familie voor, noch in die van mijn echtgenoot.

De dokter sprak verder: „We moeten hem meteen in het ziekenhuis opnemen om zijn dieet en Insuline te laten regelen”. „Nee, toch, dokter!” zo hoorde ik mijzelf uitroepen, „moet hij werkelijk Insuline gebruiken? Zou dieet houden niet voldoende zijn?”

De dokter leek wreed — maar hij was het niet! — toen hij botweg zei: „Zonder Insuline zou Uw jongen binnen 3 weken dood zijn”.

Hij maakte het voor ons in orde, dat Ray de volgende morgen in het ziekenhuis kon worden opgenomen: „Geef hem een normaal ontbijt, echter zonder

suiker, en zorg ervoor, dat U morgenochtend om 10 uur aan het ziekenhuis bent”.

Toen ik Ray dit had verteld, zei hij: „U zoudt voor het ontbijt nog best eens die chocolade-koekjes kunnen maken, dan zou ik die nog één keer kunnen eten!”

Ray's vader en ik baden de gehele nacht, dat de dokter een onjuiste diagnose mocht hebben gesteld, maar Zaterdagochtend hoorden wij de bevestiging in het ziekenhuis. De specialist prees onze dokter en ons, dat wij het bijna onmiddellijk hadden gemerkt.

Het verblijf in het ziekenhuis was niet naar. Er werd gecontroleerd, proeven genomen; insuline-behoefte en dieet werden vastgesteld.

Ray was een goede patiënt, gaf alle medewerking en wilde alles weten van die nieuwe wereld, waarin hij gedoemd was de rest van zijn leven door te brengen.

Hij had geen pijn en maar weinig ongemak, behalve wanneer de dokter een Insuline-reactie liet ontstaan, opdat Ray leerde, deze te herkennen en hij wist, wat hij moest doen, wanneer dit thuis zou gebeuren.

Toen kwam hij weer naar huis, waar hij moest wennen aan het dieet en de insuline-injecties, iedere morgen.

Wat was hij zich bewust van zijn verantwoordelijkheid! Hij controleerde tweemaal daags zijn urine, en spoot zichzelf Insuline in en spoedig was hij zo aan het dieet gewend geraakt, dat alles vlot verliep. Hij mocht toch nog veel lekkere dingen gebruiken, zelfs zuurtjes zonder suiker! Maar wij haatten de suikerziekte om zijnentwil!

Dit ging zo 5 ½ jaar goed, waarin Ray altijd trouw en sportief volhield. Misschien was hij een beetje teveel in zichzelf gekeerd, maar zou dat niet zijn, omdat zijn kameraden altijd aan het eten waren en meestal snoepgoed?

In deze 5 ½ jaar ondervond Ray zowel vreugde als verdriet. Toen hij 15 jaar oud was, maakten we een schitterende autotocht naar de Westkust, om de familie van zijn vader te bezoeken. We gingen met z'n vijven, waaronder ook zijn jongere zusje en broertje. Zijn vader en hij waren dikke vrienden, de mannen van het gezelschap!

Ray had een houten kistje gemaakt, waarin hij zijn diabetes-uitrusting meenam, zijn benodigdheden voor het urine-onderzoek, alcohol, watten en Insuline.

Hij beheerste de situatie zo volkomen, dat hij het nooit aanvoelde als een „kruis”, hij sprak er nooit over en maakte zelfs geen enkele toespeling.

Maar wij haatten in zijn plaats de suikerziekte, als een weezinwekkend monster, dat zijn vangarmen om Ray's leven gestrengeld had.

Drie weken na onze terugkeer uit Oregon stierf zijn vader, pas 39 jaar oud, plotseling aan een hart-aanval.

„voorgond en maakt daarbij ruim „gebruik van kruiden.”

Dit klopt, daarop is niets te zeggen. Maar de volgende zin kan al verwarving stichten:

„Door onwetendheid wordt dit „aangezien als kwakzalverij, omdat „men niet bekend is met het feit, dat „ervaren artsen steeds meer de na- „tuurgeneeswijze gaan toepassen.” Het is zo, dat de arts de natuur boven zijn kunde stelt en zichzelf ondergeschikt weet. Maar hij zwijgt daarover omdat het zo vanzelfsprekend is.

De exploitant van het kruidenhuis, de kwakzalver, vindt het nodig om over deze vanzelfsprekendheid hard te schreeuwen. Want zijn kruiden hebben volle geneeskracht! Het zijn bijzondere kruiden, die Eldersveld U kan verschaffen, dat zien we even verder in zijn brochure, waar staat:

„Als men kruiden op gewone „grond kweekt, hebben ze daarom „slechts geringe geneeskracht. Al- „leen op goed toebede bodem kan „men biologisch dynamische kruiden „(hè, wat een geleerd woord, redac- „tie) met genezende kracht kweken.

„Zulke biologisch-dynamische ge- „neeskrachtige kruiden worden in „de bekende, onvolprezen kruiden- „tuin Eldersveld te Wassenaar ge- „kweekt.”

Deze hele alinea kan men gevoeglijk vervangen door één enkele zin: „Eldersveld kweekt bijzondere kruiden, stelt zichzelf boven alle andere kruidenkwekers”, want hij heeft de natuur wat men noemt „in zijn zak”!

De gewone kruidenkweker wacht af wat de natuur hem, nadat hij zijn best deed een goed product te kweken, geven wil. Maar Eldersveld doet, alsof hij de natuur „biologisch-dynamisch” kan dwingen. Hij lijkt wel 'n tovenaars!

En dan gaat hij schreeuwende reclames rondsturen en de kwalen opnoemen, die met deze kruiden en kruiden-tabletten bestreden, neen weggetoverd, moeten worden: zenuwen, slapeloosheid, verstopping, galstenen en zo- waar, maar met enig voorbehoud (sic!) kanker, bronchitis en vele andere. Ja, U kunt er zelfs mee bereiken dat U slank wordt en voor de goedgelovigen is er nog iets bijzonders, een zeer bijzonder kruidenmengsel, dat, dagelijks, zonder onderbreking, gebruikt, hen zal bewaren tegen ouderdomskwalen. „Het zal U dankbaar stemmen tegenover de natuur, die U zulke kruiden biedt”, zo staat het er in de brochure.

Biologisch-dynamische geneeskrachtige kruidenkwekerij, zo noemt Eldersveld zijn kruidenhuis.

Woorden als: natuurgeneeskunde, kruidengeneeskunde, dertig-jarige ervaring, levensvreugde en vele andere komen we tegen in een brochure van een kruidenhuis waarvan toch te betwijfelen valt of het doeltreffend medewerkt aan de verhoging van onze volkskracht.

Geleerde woorden, hoogdravende termen voor iets, dat al minstens dertig jaar bestaat (zie de „ervaring” van dit instituut) en dus niets nieuws meer kan bieden. Wat voor waarde moeten wij daaraan hechten? R.

Wij waren verdoofd door de slag, maar Ray was ons houvast. Wij konden op hem steunen, want hij was onze toe-verlaat. Hij werd toen echt volwassen; op iedere mogelijke manier nam hij zijn vader's plaats in.

Tijdens zijn laatste jaren op de H.B.S kwam Ray een beetje los. Hij had de leiding van hte basket-ball team en nam aan verschillende dingen deel. Hij groeide lichamelijk en geestelijk en ook innerlijk — met een steeds toene-mend Godsvertrouwen.

Toen kwam die dag, dat we van het „geneesmiddel” hoorden. O ja, we had-den voordien wel van andere middelen gehoord, maar dit leek redelijker.

Iemand met wie we erover spraken, was in staat geweest zijn Insuline-injec-ties achterwege te laten, door deze be-handeling te volgen. Hoezeer haatte ik de injectienaald voor Ray! Deze behan-deling zou toch zeker geen kwaad kun-nen, zelfs als zij niet die uitwerking had, waarop wij hoopten! Er behoeften geen medicijnen te worden ingenomen!

„Voel je er wat voor, Ray?”

„Och, ik zou er niet aan willen be-ginnen, zonder er eerst mijn licht over opgestoken te hebben”, zei hij.

„Natuurlijk niet”, antwoordde ik, „en we behoeven nu ook nog niet te beslis-sen. We zullen eens naar die „dokter” (zoals die man zichzelf noemde) gaan en met hem praten, nadat je naar de specialist bent geweest voor je contrôle. Dan kun je zelf beslissen, of je die nieuwe behandeling wilt volgen of niet”.

Ray's onderzoek in het ziekenhuis vond op de gebruikelijke manier plaats: hij groeide normaal, zijn diabetes werd in bedwang gehouden en zijn dieet was toereikend.

We babbelden wat over zijn verdere studie. Ray had zich laten inschrijven bij een Universiteit in Zuid-Carolina. Ik was toch zo trots op hem! Toen we zijn spreekkamer verlieten, zei de dokter: „Hij zal nu gauw uit huis gaan. Zult U hem missen?”

„Hem missen? Ik weet gewoonweg niet waar ik het zonder hem zoeken moet. Maar ik ben toch zó blij, dat hij verder kan gaan studeren!”

Niemand van ons besepte eigenlijk, hoe spoedig reeds en op welke manier, hij mij zou verlaten.

Diezelfde dag reden we naar die andere „dokter”.

Deze sprak met ons over de behan-deling. Hij zette haar uitvoerig uiteen en verzekerde bij hoog en bij laag, dat zij doeltreffend was. Toen zei hij: „Je moet het zelf weten, jong, voel je er iets voor?” Ray, die altijd een rustige jongen was, zei kalm: „Ja”. De „dokter” schreef de aanwijzingen op, herlas ze en overhandigde ze aan Ray — zijn doodvonnis. Ik zat erbij als Saulus van Tarsen, toen hij de klederen van Stephanus' stenigers bewaakte!

„Kom over een week maar eens te-

rug”, waren de laatste woorden, die we de „dokter” hoorden zeggen.

Nadat de „behandeling” 5 dagen ge-duurd had, kon ik al zien, dat het met Ray niet goed ging; al gauw was hij in coma.

Onze eigen huisarts, de dokter, die Ray's suikerziekte had ontdekt, kwam direct nadat wij hem riepen. Hij bracht Ray onmiddellijk over naar het zieken-huis, waar hij om ongeveer 8 uur des avonds aankwam.

Na een paar uur kwam Ray bij uit zijn coma en was hij de gehele nacht bij kennis.

Wat deden die dokters hun best voor hem — om het verschrikkelijke, dat ik hem had aangedaan, weer ongedaan te maken. Speciaal één van hen — een vrouwelijke arts — zal ik nooit verge-ten. Zij deed werkelijk alles, wat ze kon, om Ray's leven te redden. Het was helaas alles tevergeefs, want hij stierf 's morgens om 10 uur.

U, die allen suikerziek bent, zult U kunnen indenken, hoe ik me voel! Dit gevoel moet ik de rest van mijn leven in mij omdragen.

Hier is de boodschap, die ik U allen — suikerzieken — of verzorgers van suikerzieken — wil overbrengen: „Pro-beer geen enkel zogenaamd „genees-middel” tegen suikerziekte — onver-schillig wat het is — zonder eerst Uw arts geraadpleegd te hebben!”

*Toverspiegel van Schoonhoven
Drogist zag door oogkijker wat iemand
mankeerde
„'t Zit erg diep, aan de darmen”*

„Zo, gaat U maar zitten. We zullen eens even kijken”. De spreker nam een kijker, zette die op het oog van een vrouw, keek een ogenblik en conclu-deerde: „'t Zit erg diep, achter de maag, aan de darmen”.

Volgende klant. Hup, de kijker op het oog en daar kwam de conclusie: „Ik zou niet graag schelen wat U mankeert”. De betrokkene sprak het vermoeden uit, dat zij een maagkwaal had, hetgeen een dokter had tegengespro-ken. Waarop de kijker repliceerde: „Zeg maar tegen de dokter, dat hij het ligt, U hebt het wel aan de maag”.

Dit alles gebeurde in een kamer achter de zaak van een 48-jarige drogist in Schoonhoven en deze drogist was gisteren voor de Goudse kantonrechter gedagvaard wegens het onbevoegd uit-oefenen van de geneeskunst. Vier feiten waren hem ten laste gelegd en zij kwamen alle op hetzelfde neer: kijken in de ogen en het voorschrijven van kruiden of druppels of tabletten, die de drogist dan aan de betrokkenen ver-kocht.

Ik was gewaarschuwd, ja, maar ik had de waarschuwing in de wind ge-slagen. Ik dacht dat ik het beter wist dan de medici.

Wanneer — en God geve, dat dit spoedig moge zijn — een geneesmiddel tegen suikerziekte ontdekt wordt, zullen onze medici dit zeker weten. Weest U echter, zolang het nog niet zeker is, dankbaar voor de Insuline en voor de medici, die weten, welke aanwijzingen zij U moeten geven voor het gebruik ervan.

Volg de aanwijzingen van Uw dokter op en besef, dat hij Uw vriend is, die altijd en op alle manieren voor U klaar staat, en die U de best mogelijke raad geeft.

Ray heeft er veel toe bijgedragen om voor anderen het leven te veraangena-men, zelfs in de 18 korte jaren, dat hij bij ons was. Alleen God weet, hoeveel meer hij nog had kunnen doen als hem er de tijd toe gelaten was. Een vriend bracht het zo mooi onder woorden: „Ray is opgeroepen tot een hogere dienst”.

Indien U, of Uw diabetespatient, door mijn tragische fout langer kan leven, dan is Ray misschien toch niet helemaal tevergeefs gestorven!

Overgenomen uit de A.D.A. „Fore-cast” dd. Juli 1950, vertaling H. T.

RECHTSZAKEN

GOUDSE COURANT 19 JULI 1951

De drogist was niet verschenen. Als zijn gemachtigde trad op mr B. F. J. Simon te Utrecht, die van mening was, dat twee der vier feiten verjaard waren. De dagvaarding stelde ze op Septem-ber 1949, maar de gemachtigde deelde mede, dat uit door de drogist bijgehouden kaarten is gebleken, dat de betrok-kenen in 1947 waren geweest. Overi-gens nam de gemachtigde het stand-punt in, dat verdachte de geneesmid-delen had verkocht als drogist en niet als medicus.

Kantonrechter: Schrijft verdachte dan op wat hij in zijn zaak verkoopt?

Gemachtigde: Dat heeft hij alleen in 1947 gedaan.

't Is toch absurd, vond de kanton-rechter, mr J. A. van Bronkhorst, dat een handverkoop over de toonbank werd opgeschreven. Stel, dat ik voor aspirine kwam en dat de drogist aan me vroeg wie ik ben. Dat is toch erg vreemd. Overigens zullen we er akte van nemen, dat hij de dingen, waar-voor hij terecht staat, al in 1947 deed.

De kantonrechter ging vervolgens uit de stukken de ervaringen van de ge-

Wat

anderen

schrijven

HANDELSBELANGEN Do 28-6-1951

Van een drogist in het Noorden des lands arriveerde de vraag, naar aanleiding van een schriftelijk verzoek ener Gelderse dame (die omstandig schriftelijk aan vraagsteller haar klachten had beschreven), of hij juridisch kwaad zou kunnen door, naar eigen goeddunken, in zijn zaak voorhanden kruiden, of een mengsel daarvan, patiënte in te zenden. De Noorderling bevroedde kennelijk enige rechtskundige „nattigheid”.

In ons antwoord hebben wij doen uitkomen, dat hij liever „op het droge” moest blijven, zich ver houdende van bedoelde nattigheid. Door namelijk zelfstandig kruiden uit te zoeken, of een mixtum daarvan te vervaardigen, en aan de dame door te geven, zou onze vriend in onzachte aanraking kunnen komen met artikel 436, alinea 1, Wetboek van Strafrecht, luidende aldus:

tuigen na. Allen waren met een kijker in de ogen gekeken. De rechter haalde de uitlatingen van de drogist: „’t Zit erg diep, achter de maag, aan de darmen” en „Ik zou niet graag schelen wat U mankeert” aan en concludeerde: voor deze verdachte ken ik maar één kwalificatie, bedrieger. ’t Is allemaal grote nonsens.

Het dossier vermeldde voorts, dat de drogist de 19-jarige vriendin van zijn dochter ook eens door de kijker in het oog had gezien. Hij had toen als conclusie iets over de gezondheidstoestand van het meisje gezegd en daarvan was zij zeer overstuur geraakt. Later had de drogist verklaard, dat er allemaal niets van waar was en dat hij het alleen uit een grap had gedaan.

Kantonrechter: En dat noemt hij een grapje. Zo iemand noem je een sadist.

Er was in de zitting een vrouw als getuige en zij vertelde hoe het bij de drogist in het kamertje achter de winkel was toegegaan. Last van gal was de conclusie geweest.

Kantonrechter: Duurde het lang, dat kijken in Uw oog?

Getuige: ’t Was zo gebeurd.

’t Is toch wat, aldus de rechter, medici doen er jaren over om iets te ontdekken en met zo’n iriskijker zie je het direct. ’t Heeft zeker niet geholpen?

Getuige: Niets.

Kantonrechter: Dat spijt me voor U, maar overigens had ik het U wel kunnen voorspellen. Wat hebt U voor de kruiden moeten betalen?

Getuige: Ik geloof van twee gulden.

„Hij, die niet toegelaten tot de uitoefening van een beroep waartoe de wet eene toelating vordert, buiten noodzaak dat beroep uitoefent, wordt gestraft met geldboete van ten hoogste driehonderd gulden”.

Onbevoegde uitoefening der geneeskunde, buiten noodzaak..... wij zouden er hële edities van „Handelsbelangen” mede kunnen vullen. Zó veelzijdig is de materie; zó rijk aan schakeringen de jurisprudentie; zó vernuftig de „praktijk”-uitoefening van dezulken, die van de kwakzalverij hun beroep hebben gemaakt. Daarbij niet zelden, nog een aantal persoonlijke wonderbaarlijke eigenschappen minzaam publiekelijk afficherende. Sommigen hunner vinden aldus een meer of minder „gouden” bestaan”.

Wij stellen ons voor, dat „Osservatore” te zijner tijd wel aanleiding zal vinden de psychologische zijde van de kwakzalverij in al haar verschijnings-

Tegen de politie heb ik het niet willen zeggen, maar U mag het wel weten.

Kantonrechter: Dat is een grote eer voor me.

De rechter haalde verder uit het dossier aan, dat de drogist zich had uitgelaten, dat volgens een beslissing van de Hoge Raad het stellen van een diagnose door middel van een iriskijker niet onder het onbevoegd uitoefenen van de geneeskunst valt. Dat is, aldus de Kantonrechter, natuurlijk niet zo.

Gemachtigde: Met die uitlating van verdachte ben ik het niet eens. Zo’n uitspraak bestaat niet.

De gemachtigde zeide, dat hij evenzeer een afschuw heeft van kwakzalvers als de kantonrechter. Naar zijn mening zal de drogist echter moeten worden vrijgesproken, daar de vaststelling van elk der feiten slechts steunt op de verklaring van één getuige. Overigens achtte de gemachtigde twee feiten verjaard. En in de derde plaats ontkende hij, dat de verdachte aan de betrokkenen medische raad heeft gegeven. Het kijken in iemands oog is nog geen medisch bedrijf. Dit wordt het pas als er een raad aan wordt verbonden. Door te zeggen: „ik zou dit of dat kopen” heeft de verdachte naar de opvatting van zijn gemachtigde een persoonlijke mening uitgesproken, maar geen medische raad gegeven.

Enige getuigen waren niet verschenen, die de rechter alsnog wenst te horen. Bovendien wil hij de persoonlijke verschijning van de verdachte. Daarom werd de zaak aangehouden tot 5 September.

vormen nader te belichten, in de „Sociologische Hoek”. Hier volgen daarom alleen enige opmerkingen van rechtskundige aard.

De lijn der rechtsontwikkeling op dit stuk van zaken kan aldus worden gezien, dat de jurisprudentie, onder aanvoering van de Hoge Raad der Nederlanden, steeds strikter is geworden. Vele „kunstgrepen” om zich aan de justitiële arm te onttrekken hebben reeds gefaald en andere zullen ook nog wel falen. Daarmede heeft de rechterlijke macht in deze lage landen, naar ons voorkomt, uitstekend werk verricht en de exclusieve taak van de academisch langdurig gevormde medicus nog verder afgegrensd. Voor elke handeling op dat terrein, elk advies aldaar, berust bij hem, en bij niemand anders, óók volgens de wil des wetgevers, de volledige verantwoordelijkheid. Komt onze dokter niet gereed met zijn diagnose of wil hij zijn responsabiliteit met één of meer anderen delen, welnu, hij zal niet aarzelen die collegae in een consult te betrekken. Daarenboven heeft hij zijn studieboeken en tijdschriften, zelf een boek, handelende over diagnoses, waar hij een stuk of duizend vindt beschreven. Naar wij hopen, is dat voor den wijze alleszins voldoende: „sapienti sat”.

Noorderling-drogist hebben wij op het hart gebonden de dame naar haar arts te verwijzen. Als die kruiden wil voorschrijven, bij de drogist in voorraad, kan hij die natuurlijk leveren. Wij weten inmiddels drommels goed, dat niet altijd zo „strik” wordt gehandeld. Komen wij bij de apotheker om een hoestdrankje, dan krijgen wij dat. Hij is tenminste nog pharmaceutisch volmaakt bevoegd. Vragen wij zoiets bij de drogist, dan wordt de zaak al veel pijnlijker en evenzeer pijnlijk, wanneer wij op een vlugschrift of prijscourant bestellen. Het hangt er dan maar van af a) om welke middelen het gaat, en b) of gewerkt wordt met een kennelijk, mondeling of schriftelijk, advies. Vele voetangels en klemmen.....

De justitie en politie zouden dag- en nachtwerk hebben om hier op alle slakken zout te deponeren. Slechts het flagrante, de samenleving ietwat in haar sociaal-medische grondvesten aantastende, pleegt te worden vervolgd, de kop te worden ingedrukt. Die taak is al uiterst veelomvattend op zich zelve. Een vereniging tegen de kwakzalverij, annex maandblad, doet het zijne. En, naar ons gevoelen, kan, uit hoofde van permanente volksgezondheid in Nederland (zie ook de voorspoedig verlopen „kleine” pokken-epidemie in Tilburg c.a.!) nimmer te veel worden gedaan. Het menselijk leven is daarbij steêvast sociaal, soms zelfs letterlijk-juridisch: „in het beding”.

Wat hebt U ons deze week te vragen?

fondsraad staat duidelijk, dat alle geneesmiddelen van de Pharmacopee Editie V, uitgezonderd insuline en leverpreparaten (voor welke laatste overleg met de controlerend geneesheer van het ziekenfonds moet worden gepleegd!) en alle geneesmiddelen van de Codex Medicamentorum Neerlandicus voorgeschreven mogen worden. Hieronder valt dus ook het **ovariumpoeder**. Is nu een medicus van mening, dat het officiële in de apotheek gebruikelijke ovariumpoeder niet aan de verwachtingen zal voldoen en dat een ander ovariumpreparaat noodzakelijk is voor zijn patiënte, dan staat nog altijd de weg open, hieromtrent te overleggen met de controlerend geneesheer.

De ziekenfondsen staan op het standpunt, dat alle noodzakelijke medicamenten verstrekt mogen worden, doch dat **deze preparaten, die door geneesmiddelen van dezelfde samenstelling kunnen worden vervangen, niet onnodig worden verstrekt voor haar rekening.**

Dit is voor een ieder die nadenkt, heel begrijpelijk.

In die rubriek, waar de huisdokter aan het woord is, krijgt men de indruk, dat de ziekenfondsen er op uit zijn de aangesloten leden op een koopje te willen genezen en bezwaar hebben tegen dure geneesmiddelen, in casu ovariumpreparaten.

Deze bewering, waarbij de ziekenfondsen in een scheef daglicht worden geplaatst, willen wij in dit maandblad brandmerken als een **aperte onjuistheid**, die schade toebrengt aan de geestelijke volksgezondheid.

Dit blaadje, dat niets anders is dan reclame voor een groep ondeskundige geneesmiddelenverkopers, dat de schijn aanneemt, een gedegen en verantwoordelijk geschrift te zijn, behoort tot de ongezonde lectuur.

*Negenhonderd gulden boete geëist
Drogist uit Schoonhoven zag
kwalen door een kijker
„Schurkenmanieren” zei kantonrechter*

RECHTSZAKEN

GOUDSE COURANT 13 SEPT. 1951

Aarzelend en kennelijk er op bedacht zo weinig mogelijk te zeggen, beantwoordde de 48-jarige drogist uit Schoonhoven de vragen van de kantonrechter over zijn manipulaties met een iriskijker, waarmede hij de mensen in de ogen keek, die bij hem kwamen om hulp voor hun kwalen. De drogist was gedagvaard wegens het onbevoegd uitoefenen van de geneeskunst. Vier feiten waren hem ten laste gelegd en zij kwamen alle op hetzelfde neer: kijken in de ogen en het voorschrijven van kruiden of druppels of tabletten, die hij dan aan de betrokkenen verkocht. Trad bij de vorige behandeling van de

zaak een gemachtigde voor hem op, gisteren was de drogist, wiens persoonlijke verschijning de rechter had verlangd, er zelf.

Van twee feiten verklaarde hij zich niets te kunnen herinneren.

Kantonrechter: En u had volgens uw gemachtigde zo'n mooi kaartsysteem, waaruit zou blijken, dat de feiten niet, zoals de dagvaarding stelt, van September 1949, maar van 1947 dateerden, waardoor ze volgens uw gemachtigde verjaard zouden zijn. Waar zijn die kaarten nu, ik had toch gevraagd ze mede te brengen?

Verdachte: Ik heb ze aan mijn ge-

machtigde laten zien.

Kantonrechter: Ik begrijp best, dat ik die kaarten niet te zien krijg. Maar erkent u de feiten?

Verdachte: Ik ontken dat het in 1949 is gebeurd. Dat is absoluut uitgesloten.

Kantonrechter: Waarom?

Verdachte: Omdat 't niet gebeurd is.

Kantonrechter: En de andere feiten?

Verdachte: Eén kan ik me niet herinneren, het andere erken ik.

Kantoorrechter: Dacht u nu werkelijk, dat er iemand is, die gelooft, dat u met een iriskijker zoudt kunnen zien wat de mensen aan hun maag hadden? Meent u dat in ernst? Kom toch.

Op deze vraag gaf de drogist geen antwoord.

De kantonrechter, mr J. A. van Bronkhorst, las uit de stukken een door een inwoner van Schoonhoven aan de politie afgelegde verklaring voor, waarin zij mededeelde, dat de verdachte, nadat hij haar door een glaasje in de ogen had gekeken, had gezegd: 't zit erg diep, achter de maag, aan de darmen. Kan ik beter worden, had de vrouw gevraagd. We zullen het proberen, aldus het antwoord. Zij had wat voorgeschreven gekregen, maar had er geen baat bij gevonden en was daarom niet meer teruggegaan.

Anti-histaminica

In ons blad werd meermalen gewaarschuwd tegen het onoordeelkundig gebruik van stoffen met zogenaamde anti-histamine-werking.

Voor deze preparaten, die onder andere aangewend worden tegen zee-, lucht- en wagenziekte, werd weer reclame gemaakt gedurende de vakantie-tijd.

De Keuringsraad Openlijke Aanprijzing Geneesmiddelen en Geneeswijzen heeft tot op heden de middelen, die uitsluitend bij zee-, lucht- en wagenziekte worden aanbevolen en die een anti-histaminicum bevatten, niet uit de reclames kunnen weren.

Vandaar, dat wij wederom een waarschuwend woord plaatsen in ons Orgaan.

In het boek „Schadelijke nevenwerkingen van geneesmiddelen” van Dr L. Meijler staat onder het hoofdstuk **Anti-histamine stoffen** oa.:

„Alle anti-histamines hebben in meerdere of mindere mate met elkaar „gemeen, dat zij **slaapverwekkend** zijn terwijl zij bovendien de oorzaak „zijn van een **vertraagd reactie-vermogen**, een verminderd vermogen tot „coördineren, enige **duizeligheid** en ataxie.”

„Het is dan ook een **gebiedende eis**, dat patiënten, die **autorijden** of op „andere wijze hun medemens in gevaar kunnen brengen **overdag** geen „**anti-histamines gebruiken**. **Auto-ongelukken** die aan het gebruik daar- „van moesten worden toegeschreven **zijn reeds beschreven.**”

In deze tijd is het aantal verkeers-ongelukken schrikbarend! Dit aantal behoeft waarlijk niet nog groter te worden door het onoordeelkundig gebruik van slaapverwekkende preparaten, die in de vrije verkoop verkrijgbaar zijn en die juist gevraagd worden door reizigers-automobilisten.

Doordat zij zonder dokters-recept worden afgegeven komt het publiek in de waan, dat zij onschadelijk zijn. Bovengenoemde neven-verschijnselen duiden er op, dat de anti-histamine bevattende middelen tegen wagenziekte niet voor de vrije verkoop geschikt zijn. Alle reclame er voor, buiten de literatuur voor medici en apothekers, dient dus te worden verboden!

R.

„De dokter liegt”

Ter zitting werd een 55-jarige mevrouw uit Schoonhoven gehoord, die vertelde in de nazomer van 1949 bij de drogist te zijn geweest.

Verdachte: Dat is absoluut uitgesloten.

De getuige vertelde, dat de drogist haar in de ogen had gekeken en tegen haar had gezegd: ik zou niet graag mankeren, wat u mankeert. Zij vertelde, dat zij volgens de dokter geen maagkwaal had. Waarop verdachte repliceerde: zeg maar tegen uw dokter, dat hij het liegt, u hebt het wel aan uw maag. De drogist had haar druppels meegegeven.

Maar ik heb ze niet ingenomen, aldus getuige. Ik was door het gezegde van de drogist zo overstuur, dat ik er niet toe kon komen de druppels te gebruiken.

Kantonrechter: Hoe is het nu met u?

Getuige: Best, ik ben weer helemaal beter en ik had het niet aan mijn maag.

Kantonrechter tot verdachte: Als het niet in de nazomer van 1949 is gebeurd, wanneer was het dan wel?

Verdachte: Daarop wens ik het antwoord schuldig te blijven.

Kantonrechter: Dat antwoord spreekt boekdelen. Ik weet precies wat dat betekent, daarvoor behoef ik niet eens door een irisglaasje te zien.

Er was nog een getuige, een 44-jarige inwoner van Schoonhoven. Hij vertelde dat hij reumatische pijnen in de benen had en daarom naar verdachte was gegaan.

De drogist had getuige met de kijker in de ogen gekeken en gezegd, dat de pijn ontstond door iets wat aan of bij de maag zit, dat tegen een inwendig orgaan drukte.

Kantonrechter: Ja, ja, vandaar dat u pijn in de benen had. 't Is 'n erg logisch verband. 't Liep bij iedereen over de maag. Er was zeker een maag op het glas van het kijkertje geschilderd.

Getuige zei druppels gehad te hebben. Hij had er f 4,25 voor betaald.

Kantonrechter: U hebt er natuurlijk geen baat bij gevonden?

Getuige: Neen.

Kantonrechter tot verdachte: U hebt het niet erg getroffen met uw patiënten. Degene, die we hier gehoord hebben, zijn geen van allen beter geworden.

Een „grapje”

De rechter bracht vervolgens ter sprake het in de stukken vermelde geval, dat de drogist de 19-jarige vriendin van zijn dochter ook eens door de kijker in het oog had gezien. Wat hebt u toen gezegd, vroeg hij.

Verdachte: Dat ze niet zo vlug kinderen zou kunnen krijgen.

Kantonrechter: U hebt gezegd, dat ze wellicht nooit kinderen zou kunnen krijgen. Het meisje is er helemaal van overstuur geweest. Ik noem dat schurkenmanieren en het was ook sadistisch. Volgens de stukken zou u dat bij wijze van grap hebben verteld.

Verdachte: Zeker.

Kantonrechter: Aardige grapjes zijn dat. Als dat uw grapjes zijn, dan weet ik hierdoor al een heleboel van u.

„Dit is een zaak, die naar mijn gevoel eigenlijk meer bij de rechtbank zou thuishoren. **Er zijn zo van die overtredingen, die in de sfeer van misdrijf liggen en dit is er een van**”, aldus de ambtenaar van het Openbaar Ministerie, mr J. M. van Leeuwen, in zijn requisitoir. Er zijn mensen, die geheel te goeder trouw menen, dat zij bijzondere be-

gaafdheden bezitten. Tot deze categorie behoort, zeide de ambtenaar, deze verdachte niet, zijn hele manier van doen is diletantachtig, valt onder het gezegde „men wil bedrogen worden”. Het O.M. noemde verdachtes optreden schandelijk en schurkachtig en hij vond het een schande, wat verdachte tegen het meisje heeft durven zeggen. Niemand vond baat bij de drogist. Desondanks verkocht deze zijn middelen voor twee en vier gulden. Van mening zijnde dat mensen als verdachte het zwaarst in hun portemonnaie getroffen worden, wilde het O.M. volstaan met een geldboete te vragen. Daar een getuige wegens ziekte niet kan komen, liet de ambtenaar een feit buiten beschouwing. Hij eiste driemaal f 300,— boete subsidiair driemaal vijftig dagen hechtenis.

Kantonrechter tot verdachte: Wat hebt u hierop te zeggen?

Verdachte: Of u schriftelijk vonnis wilt wijzen.

Kantonrechter: Dat heeft uw gemachtigde u zeker ingefluisterd? Wat hebt u over de eis op te merken?

Verdachte: Niets.

Kantonrechter: U durft niets te zeggen, dat begrijp ik wel. Welnu, ik zal over veertien dagen schriftelijk vonnis wijzen. Maar u dient bij de uitspraak aanwezig te zijn.

Verdachte: Ik zal het bespreken.

Kantonrechter: Dan gelast ik uw voorgeleiding. De politie zal u dan hier brengen.

De uitspraak, welke wij lazen in de Goudsche Courant van 26 Sept. j.l. laten wij hier volgen:

Schoonhovense ogenkijker

KRIJGT F 750,- BOETE

GOUDSE COURANT 26 SEPT. 1951

De Goudse kantonrechter heeft hedenmorgen een 48-jarige drogist uit Schoonhoven, die personen, die ziek waren of pijn hadden en hem raadpleegden, met een iriskijker in de ogen keek, hun kruiden, druppels of tabletten voorschreef en hun deze artikelen verkocht, wegens het onbevoegd uitoefenen van de geneeskunst veroordeeld tot drie geldboeten elk van f 250 subsidiair driemaal vijftig dagen hechtenis. De ambtenaar van het Openbaar Ministerie had drie boeten van elk f 300 subsidiair driemaal vijftig dagen hechtenis geëist.

Exponent der knoeiers, aldus kantonrechter

De rechter verwierp het verweer van de gemachtigde, dat de handelingen van verdachte geen uitoefening van de ge-

neeskunst zouden opleveren en dat hiervan eerst sprake zou zijn, indien aan het in de ogen kijken tevens een raad zou zijn verbonden. Verdachte heeft al datgene gedaan, aldus het vonnis, wat degenen, die zich tot hem wendden, van hem verwachtten, n.l. het stellen van een diagnose en het op grond daarvan aanraden bepaalde middelen ter genezing van hun ziekte of pijn in te nemen, derhalve de verhouding arts-patiënt simulerende. Iedere raad of bijstand, welke wordt gegeven met de werkelijke of voorgewende strekking om een mens te genezen van lijden, levert uitoefening der geneeskunst op en dit geven van raad en bijstand is niet toegestaan aan hen, die de daarbij bij de wet vereiste bevoegdheid niet hebben verkregen.

Ook het verweer, dat verdachte niet anders zou hebben gedaan, wat alle

apothekers en drogisten doen door artikelen, welke zij van de fabriek ontvingen en waarop vermeld staat voor welke kwaal zij dienen, te verkopen, verwierp de rechter. Hij overwoog, dat het — nog afgezien van het feit, dat het in deze zaken geen verpakte geneesmiddelen betrof — nu juist uitoefening van de geneeskunst is, wanneer iemand anderen aanraadt, tegen een bepaalde ziekte of pijn bepaalde geneesmiddelen te gebruiken.

Ongehoorde misleiding

Wat de strafmaat betreft, overwoog de kantonrechter, mr J. A. van Bronkhorst, dat iedere inbreuk op het verbod tot onbevoegde uitoefening van de geneeskunst een ernstig gevaar oplevert voor de volksgezondheid, welke in ons land, in het bijzonder juist mede dank zij de artsen, een niveau heeft bereikt, waarom het zich gelukkig mag prijzen. Daarom dient ook iedere bemoeienis van onbevoegden, om het even of zij nu fatsoenlijke lieden zijn dan wel tot de knoeiers behoren, alleen al omdat de gevolgen van hun optreden in beide ge-

vallen even ernstig kunnen zijn, met kracht te worden tegengegaan.

Voorzover, aldus de rechter, niettemin bij de eerste categorie — aan wie mogelijk in de toekomst in de geneeskunde een plaats zal worden toebedeeld — op grond van hun, overigens moeilijk te beoordelen, goede trouw, aanleiding tot een iets lichtere straf kan bestaan, is dit geenszins het geval ten aanzien van de tweede categorie, waarvan verdachte, blijkens het onderzoek ter terechtzitting tot een exponent behoort te worden gerekend. Immers verdachte heeft op een schandelijke wijze het vertrouwen zijner slachtoffers misbruikt, door het te doen voorkomen, dat hij in staat zou zijn met behulp van een in dit opzicht waardeloze iriskijker de aard van hun ziekte vast te stellen en hen vervolgens te doen geloven in de heilzame werking van even waardeloze kruiden of druppels, bij het gebruik waarvan uiteraard geen baat is gevonden.

Deze ongehoorde vorm van misleiding heeft geculmineerd in een mededeling aan een jong meisje, op grond van wat verdachte door de kijker bij haar beweert te hebben gezien, dat zij kinderloos zal blijven. Wel heeft verdachte aangevoerd, dat dit slechts bij wijze van „grap” zou zijn geschied, maar, overwoog de kantonrechter, vooreerst is het meisje ten gevolge van die mededeling zeer van streek geraakt, terwijl ten tweede vele mensen aan hun zogenaamde „grappen” het best worden gekend en verdachte ook in dit opzicht ten aanzien van zijn mentaliteit geen enkele twijfel heeft laten bestaan.

Strijd tegen de

KWAKZALVERIJ

*Tijdschrift Ned. Ver. v. Suikerzieken
Mei Juni 1951.*

Nog steeds laten onze leden zich voorspiegelen, dat zij door het innemen van kruiden, van de insuline-injecties af kunnen komen. Niet dagelijks, doch zeker wekelijks, bereiken ons brieven, waarin wordt gevraagd, of door het innemen van plantaardige middelen dit resultaat zou zijn te bereiken, omdat een of ander „Kruidenhuis” dit zou hebben beweerd. Wij gaan de herkomst en de aard van deze kwakzalversmiddelen zo veel mogelijk na, en het is ongelooflijk wat hierbij voor de dag komt. Gedroogd gras, wortels, bladeren, boombast, een bont allerlei wordt aanbevolen, en men schenkt hieraan nog zoveel vertrouwen, dat men bij ons gaat informeren!

Wanneer er een middel zou bestaan, zou dit door de doktoren met beide handen word enaangegrepen, doch het is

goed, dat nog eens uitdrukkelijk wordt gezegd, dat insuline het enige tot nog toe bekende middel is, dat een gunstige invloed op de diabetes heeft. Zolang dit zo is, doet men zeer *onverstandig* zich door kruidenverkopers te laten beïnvloeden en zeker door, wanneer men insuline inspuit, deze weg te laten en daarvoor een *waardeloos gras* in de plaats te nemen.

Dan kunnen er grote ongelukken gebeuren.

Mocht er een middel tegen diabetes orden gevonden, dat beter is dan insuline, of een middel, dat niet zou behoeven te worden ingespoten, dan kunt U erop rekenen, dat dit spoedig bekend zal worden gemaakt.

Er is wel eens verondersteld, dat de doktoren niets zouden willen weten van kwakzalversmiddelen, omdat ze deze niet zelf zouden hebben kunnen vinden en afwijzend staan, omdat ze niet zouden kunnen verdragen, dat iemand anders het beter wist dan zij.

Deze veronderstelling is dom en onjuist. Veel medicamenten uit de officiële apotheek zijn van plantaardige oorsprong en worden veel voorgeschreven — digitalis, opium, belladonna, enz., te veel om op te noemen. Het is niet in te zien, waarom de artsen wel bereid zouden zijn om hun patiënten met medicamenten van plantaardige oorsprong te behandelen, doch nu plotseling bezwaar zouden hebben tegen de behandeling van suikerziekte met een plantaardig middel.

Zouden zij niet doordrongen zijn van de bezwaren van een injectie-behandeling? En waarom zijn er dan zo talloze pogingen gedaan om insuline zó toe te dienen, dat injectie niet meer nodig was. Deze pogingen hebben gefaald en de in-

jectie is de enig mogelijke wijze gebleken om insuline aan patiënten te geven.

Er bestaat een uitgebreide kennis van alle bestaande planten en gewassen, waarvan het overgrote deel is onderzocht op hun geneeskrachtige werking. Het is onwaarschijnlijk, dat een of ander kruidenhuis een geneeskrachtige plant zou vinden, waarvan de eigenschappen niet reeds lang bekend waren. Het is echter denkbaar en ook inderdaad gebeurd, dat een kwakzalversmiddel een waardevol bestanddeel blijkt te bevatten. Dan zijn echter juist de doktoren de eersten, die zich daarvan willen overtuigen en de waarde door onderzoek willen vaststellen. Een dergelijk onderzoek mist men echter in alle gevallen, waarbij een kwakzalversmiddel wordt aanbevolen. Men zegt maar wat, op zeer losse en onvoldoende gronden, en nu komt de patiënt ons vragen, of het waar is, wat beweerd wordt. Dit is een onmogelijke taak. Wanneer iemand beweert, dat het gras uit de wei een uitstekend middel is om diabetes te genezen, dan wordt een uitgebreid onderzoek vereist om aan te tonen, dat dit *niet* juist is. En zo kan iedereen wel wat zeggen, zonder dat het altijd mogelijk is te bewijzen dat het niet waar is.

Deze kruidenverkopers bewijzen niets, en speculeren op het goede vertrouwen van het grote publiek. Op het ogenblik zijn er 3 mogelijkheden om de diabetes gunstig te beïnvloeden: dieet, insuline en lichaamsbeweging.

Mocht er echter een middel gevonden worden, waarnaar wij allen verlangend uitzien, en dat de injecties overbodig zou maken, dan kunt U er van overtuigd zijn, dat U zeer spoedig op de hoogte zult worden gebracht.

Dr F. GERRITZEN

LEUGEMORS

Het is maar eigenaardig gesteld met die arme mijnheer Leugemors. Vroeger, trouwens heden ten dage nog, beweerde of beweert hij, dat huidziekten niet genezen kunnen worden met zalven of bestralen, maar veeleer met tabletten en druppels.

Leugemors heeft een afkeer van smeren met zalven, dat wordt ons wel verteld in zijn boekje: „Uw huid is te genezen”. En hij heeft zo’n compassie met jongelui, die door een of andere huidziekte geen levensgezel of levensgezellin kunnen vinden en die, zich zelvende, hun lakens en ondergoed besmeuren en daarmee Amor op de loop jagen.

Oh ... die vreselijke zalven, die toch niet baten en die zo vreselijk smeren. Maar Leugemors richt zich niet alleen tot de huidlijders, nee, hij heeft ook iets tegen maagzweer. Geen poeders, geen tabletten of drank, geen injecties of bloedtransfusies, geen gorgeldrank of mondwater. Wat dan wel, zult U zeggen? Wel, zalf. Ja, ja, z a l f. Ik zeg U z a l f!

Zalf voor de zieke maag! Hij houdt het geneesmiddel liefst zover mogelijk van het zieke orgaan af. De huid geneest hij door iets in de maag te laten brengen en de maag wil hij beter maken door iets op de huid te laten smeren.

Dus toch geen principiële bezwaar tegen zalf, mijnheer Leugemors? Zalf op de huid tegen maagziekten. Wij geloven er niet in.

R.

TEGEN DE KWAKZALVERIJ

REDACTIE-ADRES: Peperstraat 26, Purmerend.

Opgericht 1 Januari 1881

Bestuur van de Vereniging tegen Kwakzalverij: Dr H. H. Funke, *Arts* te Amsterdam, *voorzitter*; Mr M. D. K. S. van Lier, *Oud-Vice-President van de Rechtbank* te Amsterdam, *Vice-voorzitter*; Mevr. A. Burbach-v. d. Woord, *Westlandgr. 129, Amsterdam*, *secretaresse*; Mr G. van Itallie, *Rechter* te Dordrecht, *penningmeester*; F. C. Reijers, *Apotheker* te Purmerend, *redacteur*; mej. E. H. Hengeveld, *Arts* te Zwolle; Mr P. Frima, *Directeur-Rijkschool voor Politie-ambtenaren* te Hilversum; Mr J. Moolenburgh, *Kantonrechter* te Middelburg; E. Mijnaerends, *Tandarts* te Amsterdam; H. J. A. Ter Wee, *Apotheker* te Amsterdam; Dr H. C. Helleman, *Apotheker* te Dordrecht

Lidmaatschap van de Vereniging ... f 5,—,
voor studenten en verpleegsters f 2,50
Adres voor het opgeven van leden en
abonné's: Mevr. A. Burbach-v. d. Woord,
Westlandgr. 129 te Amsterdam.
Postgiro van de Ver. 32237 te Amsterdam —
Gem. Giro K 1672

KONINKLIJKE DRUKKERIJEN
LANKHOUT-IMMIG N.V.
Den Haag — Uitgeefster

Abonnement per jaar franco per post bij
vooruitbetaling f 5.—, voor studenten en
verpleegsters f 2,50
Administratie Maandblad:
Mevr. A. Burbach-v. d. Woord,
Westlandgracht 129 — Amsterdam-W.

Doel: bestrijding der Kwakzalverij op geneeskundig, pharmaceutisch
en aanverwant gebied!

BELANGRIJKE mededeling

In verband met het 70-jarig bestaan van de Vereniging tegen de Kwakzalverij zal een

OPENBARE VERGADERING

worden belegd op **14 December a.s. om 2 uur n.m.** in de **Aula van de Gemeentelijke-Universiteit te Amsterdam.**

De volgende heren hebben toegezegd dan een korte voordracht over de kwakzalverij te zullen houden:

Prof. R. Hornstra, *Directeur van het Instituut voor Sociale Geneeskunde der Rijks-Universiteit te Utrecht;*

Dr P. A. F. van der Spek, *Inspecteur in Algemene Dienst bij de Geneeskundige Hoofdinspectie van de Volksgezondheid, Afd. Geestelijke Volksgezondheid te 's-Gravenhage;*

Prof. Dr E. H. Vogelenzang, *Directeur van het Pharmaceutisch Laboratorium van de Rijks-Universiteit te Leiden;*

Mr M. D. K. S. van Lier, *Oud-vice-president van de Rechtbank te Amsterdam, te Haarlem.*

Het bestuur verwacht dat een groot aantal leden en belangstellenden aanwezig zullen zijn. Introductie is toegestaan en wordt op prijs gesteld.

Na afloop van deze Openbare Vergadering zal omstreeks 4 uur de **JAARVERGADERING** worden gehouden, uitsluitend voor de leden.

Behandeld zullen worden:

1. Verslag van de laatste Algemene Ledenvergadering.
2. Jaarverslag over 1950.
3. Benoeming van een commissie van drie leden tot het nazien van de rekening over 1951.
4. Beslissen over het rapport van de Commissie tot het nazien van de rekening over 1950.
5. Bestuursverkiezing.
6. Bespreken van de middelen, die tot het bereiken van het doel van de Vereniging kunnen bijdragen.
7. Rondvraag.

De secretaresse
A. BURBACH-VAN DER WOORD

OFFICIËEL*Nieuwe leden*

H. A. J. Verhagen, *arts*
E. Gerritsen, *arts*
H. H. W. Hogerzeil, *arts*
E. J. Hueting, *arts*
L. Lettinga, *arts*
H. Klinkert, *arts*
P. J. Lieftrinck, *arts*
A. E. Marcus, *arts*
W. J. Meursing, *arts*
R. W. Roukema, *arts*
P. J. Veenbos, *arts*
H. J. van Wiechen, *arts*
W. de Bruyn, *arts*;
allen woonachtig te Zwolle.

Ledenvergadering

De Algemene Ledenvergadering zal gehouden worden op **14 December a.s. om 4 uur.**

Voor agenda zie hiernaast onder **Belangrijke mededeling.**

Faillissement

N.V. Fabriek van Oprechte Haarlemmerolie v.h. Claes Tilly, voorheen Kloveniersburgwal 131, Amsterdam, thans Tuinlaantje 4 te Haarlem; arr.-rechtbank Amsterdam, 18 Juli 1951; rechter-comm. Mr J. Heintz; cur. Mr J. van der Hoeven, Gedempte Oude Gracht 65, Haarlem.

Bij het 70-jarig bestaan van onze Vereniging

Onze Vereniging bestaat zeventig jaren, dat wil zeggen zeventig jaren heeft zij de strijd aangebonden tegen een zeer groot kwaad in onze samenleving: bedrog tegenover zieken, gepleegd door speculatieve elementen, die de domheid van de mens misbruiken.

Uit de aard der zaak is er dus geen reden, dit jubileum, als dit zo genoemd mag worden, te beschouwen als een gelegenheid tot feestvieren.

Voor jubelen is helaas weinig of geen reden. De na-oorlogse toestand, waarbij de kwakzalverij weliger tiert dan ooit, is zorgelijk genoeg om ons duidelijk te maken, dat wij ons ernstig moeten bezinnen op middelen, die de kwakzalverij beteugelen. Tegen de steeds brutaler wordende reclames van kwakzalvers of kwakzalversinstituten konden wij pas medio 1948 van leer trekken in ons Maandblad, dat jarenlang niet verscheen wegens papierschaarste en het is te danken aan de grote ijver en inspanning van wijlen onze Voorzitter, Dr C. J. Brenkman, dat het met het verschijnen van ons Orgaan, 't Maandblad tegen de kwakzalverij, niet nóg later geworden is. Maar de kwakzalvers daarentegen schenen weinig of geen tegenstand te moeten overwinnen als zij hun geschriften onder het volk verspreidden. Die hadden geen last van de papierschaarste als men let op de stroom van blaadjes, folders, krantjes, biljetten van kruidenhuizen, tandheelkundige instituten, wondergenezers, magnetiseurs, natuurgenezers enz.

Gelukkig kunnen wij ook optimistische geluiden laten horen. Onze Vereniging mag zich verheugen in een grote belangstelling, waarvan dikwijls blijk werd gegeven, niet alleen door artsen, apothekers, tandartsen, dierenartsen en organen der Overheid, doch ook vele anderen. Het is in hoge mate verheugend dat bijvoorbeeld heren Rechters, Kantonrechters, Officieren van Justitie en Ambtenaren van het Openbaar Ministerie zich steeds meer interesseren voor het doel van onze Vereniging.

Niet minder verheugt het ons, dat een nieuw ontwerp van de geneesmiddelenwet binnenkort bij de Tweede Kamer der Staten-Generaal zal worden ingediend.

Moge de oude wet van 1865, die sterk verouderd is en het volk onvoldoende beschermen kan tegen kwakzalverspraktijken, spoedig vervangen worden door een betere wet. Hiervoor heeft de Vereniging vele jaren herhaalde malen gestreden.

De Statuten en het Huishoudelijk Reglement werden na de oorlog herzien en we mogen verwachten dat bin-

nen korte tijd de Koninklijke Goedkeuring aan de nieuwe Statuten en het nieuwe Huishoudelijk Reglement zal worden verleend.

Onvermoeid en onversaagd gaan wij door met te strijden tegen de kwak-

zalverij met de ons ter beschikking staande middelen.

Wij mogen niet verslappen of ons laten ontmoedigen, want het gaat hier om een belang van het gehele volk, de **Volksgezondheid!**

Een nieuwe aanval met oude wapens

Telkenmale proberen de raadslieden van strafrechtelijk vervolgd kwakzalvers voor de Hoge Raad de straffeloosheid hunner cliënten op twee wijzen aan te tonen. Zij betwisten, dat de aard der behandeling die de patiënten ondergingen, een geneeskundige was, en zij stellen, dat het gevallen van noodzaak betrof, immers de afwezigheid van noodzaak moet volgens de omschrijving van het delict in art. 436 Wetboek van Strafrecht blijken. Zo ook werden onlangs (3 en 17 Apr. jl.) door de Hoge Raad twee arresten gewezen, waarbij bovenstaande verweren, als cassatiemiddelen door de verdediging voorgedragen, ter sprake kwamen.

In het eerste arrest was van de zijde der verdediging het geneeskundig karakter (strijkages van een magnetiseur) ontkend, o.m. omdat de gehele behandeling, behalve uit deze manipulaties, uit bidden zou hebben bestaan. Het ging dus om de vraag of de handbewegingen als een losstaand accompagnement van het bidden moesten worden beschouwd, dan wel omgekeerd, of het bidden de aard van de gedraging bepaalde. Overeenkomstig het op dit terrein geldend beginsel, dat voor de bepaling van het karakter van een behandeling niet alleen gelet moet worden op uiteraard niet waarneembare bedoelingen van de dader, maar vooral op de indruk die het geheel op de patiënten maakt, besliste de Hoge Raad, dat, ook al bestond de behandeling tevens uit bidden het geneeskundig karakter van de bijstand behouden bleef, nu de bewegingen gepaard gingen met een te kennen geven, althans de indruk vestigen, dat (mede) door die handelingen de kwalen zouden worden genezen. Dat dit soort manipulaties **zonder** bidden in elk geval als geneeskundig zijn aan te merken, besliste de Hoge Raad ditmaal in afwijking van de gebruikelijke termen in het eerste arrest o.m. met de woorden: dat voor bijstand in de zin der Wet op de Geneeskunst niet bijstand door een geneeskundige, noch bijstand overeenkomstig de geneeskunst, doch slechts bijstand op het gebied der geneeskunde vereist is, en in het tweede arrest met de woorden: dat met „de geneeskunst” en „geneeskundig” niet beperkend werd bedoeld op een handelen door hen, die ter zake kundig of de

kunst machtig zijn, noch een handelen, dat beoogt of te verstaan geeft te beoogen, te genezen op een bepaald gebied of naar een bepaalde leer.

Ook het beroep op noodzaak werd door de Hoge Raad in beide arresten verworpen. In het eerste arrest kwam volgens de verdediging zelfs een noodzaak in dubbele zin voor, gemakshalve met de in de wetenschap klassieke termen objectief en subjectief onderscheiden. Objectieve noodzaak (waarvan ook in het tweede arrest, zij het niet als zodanig aangeduid, sprake was) zou dan situaties omvatten, vallend onder de formulering, waarmee de Minister in de Kamer destijds het begrip heeft toegelicht: — Er is plotseling geneeskundige hulp dringend nodig en deze is van een bevoegde niet dadelijk te krijgen. (Gij voelt, dat de omstandigheden, die hier het ingrijpen moeten rechtvaardigen, meer buiten de dader, het subject, gelegen zijn, vandaar de aanduiding objectief, in tegenstelling tot de hieronder meer in het subject zelf werkende factoren). Nu in de onderhavige zaken de patiënten zich eerst tevergeefs tot een arts hadden gewend, was er volgens de verdediging sprake van een soortgelijk geval van noodzaak. De Hoge Raad verwierp dit, overigens al meermalen gevoerde, betoog, waarbij hij in het tweede arrest nog eens vrij uitvoerig 'n beschrijving van de hier bedoelde noodzaak gaf. Zij slaat, aldus de Hoge Raad, alleen op gevallen, waarin tot verlening van geneeskundige bijstand aan een in acuut gevaar verkerende patiënt noodzaak bestaat, omdat dan beter door een onbevoegde hulp kan worden verleend, dan dat in afwachting van de komst van een arts afbreuk aan zijn gezondheid zou geschieden. Dit mag echter niet worden uitgebreid tot situaties als de hierboven genoemde, omdat anders iedereen allen, die zich tot deze categorie van hope-loze gevallen zouden rekenen, althans gerekend zouden worden, voortaan geneeskundige raad of bijstand zou mogen verlenen.

Subjectieve noodzaak (door verdediging en ook door de Hoge Raad als overmacht gequalificeerd hetgeen juridisch uiteraard van belang is, maar ons in dit verband minder interesseert) zou bestaan, waar de magnetiseur zo zeer door het lijden der patiënten is be-

wogen, dat hij het verzoek om hulp niet kon afwijzen, althans dat er in zo'n geval voor hem een zedelijke verplichting zou bestaan om in te grijpen, waaraan hij naar zijn gevoel geen weerstand mocht bieden. Ook dit verweer verwierp de Hoge Raad, omdat hetgeen hiervan in het onderhavige geval door de magnetiseur en diens raadvrouw was gesteld (en dat was het bovenstaande) in elk geval niet opleverde een drang, die de magnetiseur zo krachtig of overrompelend overmande, dat hij daartegen geen voldoende psychische weerstand vermocht op te brengen.

Daarmee is een hernieuwde aanval, zij het met oude wapens, op het „arsen-monopolie" met behulp van een juiste toepassing der wettelijke bepalingen afgeslagen. Men bedenke, dat dit slechts mogelijk was, omdat de wetgever tot dusverre aan het beginsel van de geneeskundige wet van 1865 niet heeft getornd. In bovengenoemde arresten wordt herhaaldelijk gesuggereerd, dat de wetgever in het huidig probleem van de onbevoegde magnetiseurs een oplossing zou kunnen brengen. Men mag evenwel terecht betwijfelen of ook de wetgever in deze moeilijkheden, waarin zich de magnetiseurs verward hebben, op bevredigende wijze zou kunnen ingrijpen, ja, of eigenlijk wel naar een oplossing in deze geest gezocht moet worden. Want, hoe men het ook wendt of keert, het zal toch altijd neerkomen op een vèrgaande inschakeling van leken op medisch terrein, en daarmee zou het beginsel van de wet van 1865, dat door Thorbecke met zoveel vuur werd verdedigd en dat voor de verbetering van de volksgezondheid in Nederland van zo grote betekenis is gebleken, over boord worden gegooid. Dordrecht. Mr J. REMMELINK.

LEUGEMORS

(Uit: Telegraaf 17.3.'51)

De heer Leugemors, kwakzalver te Apeldoorn, die ik uitnodigde mij wegens belediging te vervolgen, schrijft mij een hartelijke brief.

Ik moet u zeggen, dat ik mijn lezeressen en lezers nog niet voldoende heb ingelicht omtrent de gaven van deze man, die zichzelf naast zijn briefhoofd laat afbeelden, twee telefoonnummers heeft, een bankrelatie en géén spreekuur. Hij heeft medicijnen tegen vijf verschrikkelijke ziekten.

Rheumedia tegen reumatiek. Helpt ongelooflijk snel. Binnen twee weken kunt u het al duidelijk merken.

Maagzweerzalf. Na een week geen pijn meer. Na vier maanden volkomen genezen. Geen dieet, geen rustkuur.

Galostop. Een eenvoudige behandeling, die in korte tijd uw galsteen oplost en verwijdert.

Wechis tegen ischias. Helpt in 90 van de 100 gevallen in een paar dagen.

Van de huidziekten weet u al — hoe verouderd die ook zijn, spreek met Leugemors.

Wat er na afloop Wech-is, weet ik niet. Misschien gij zelf, in ieder geval uw duiten.

De heer Leugemors dan betreurt in een schrijven van 12 Maart, dat ik mijn kroniek over hem geschreven heb.

„Zeker, ik weet wel, dat u uw brood moet verdienen met het schrijven van artikelen. Daarbij kunt u niet altijd volledig georiënteerd zijn. Misschien heeft u ook geen tijd om eerst eens goed ingelicht te worden. Het nare er van is, dat u nu geschreven hebt over iets,

waar u niets van weet. En dan nog wel afbrekend.

Dat is mogelijk, maar aan mijn kronieken sterven geen mensen en ik verkoop als leek ook geen geneesmiddelen.

De heer Leugemors: Als u eerst wél geïnformeerd had, bij een Bank of bij de politie of bij de Justitie (Wat een lèf! — P.), dan zou u gehoord hebben: 1. Op 17 November van dit jaar bestaat mijn zaak 25 jaar. Financieel en moreel prima gefundeerd. 2. Leugemors heeft niet voor alles geneesmiddelen. Het zijn er slechts 5. Maar die zijn dan ook zó buitengewoon goed, dat ze naar alle delen der wereld verzonden worden. 3. Op elk dezer middelen geeft Leugemors volle garantie. D.w.z. Mocht de werking niet in overeenstemming zijn met wat ik er van verteld heb, dus geen genezing geven, dan geldt: no cure — no pay.

In rechte vervolgen? 'k Zal het maar niet doen. Daar ben ik te oud voor. Nee, ik weet iets veel beters. Ik nodig u hiermee uit, om eens voor een weekend bij me te komen logeren. Het zal voor u als journalist heel interessant zijn, om eens kennis te maken met mijn bedrijf. Ik kan u dingen laten zien, waarvan u versted zult staan. En..... om het nuttige aan het aangename te verbinden, Apeldoorn heeft een pracht omgeving. Als u tevoren even bericht stuurt, zal ik een daverend weekend in elkaar zetten. Ik hoop, dat u komt.

Ik hoop van niet. De andere wang toekeren, vind ik prachtig, maar het „daverend week-end" betaald met de duiten van ongelukkige bedrogenen, zou ik toch niet door mijn keel kunnen wurgen. Ik heb overigens naar de heer Leugemors geïnformeerd — niet bij de Justitie, die hem voorlopig niet grijpen kan, doch bij de bestrijders van de kwakzalverij. En nu lopen de brieven binnen van mensen, die door de heer Leugemors „behandeld" zijn.

Binnenkort hoop ik daar een kleine bloemlezing van te maken, ook uit de brieven, die de heer Leugemors zijn „patiënten" schrijft. Misschien is daar toch wel een klein elementje uit te construeren: oplichting bijvoorbeeld, als het met „onbevoegd uitoefenen van de geneeskunde" niet gaat.

„Thans heb ik aan mijn voeten een soort verlamming, welke ik toeschrijf aan de vele pillen, die ik geslikt heb..."

Aldus een slachtoffer, dat drie jaren lang iedere dag 5 tabletten slikte. Kosten: vierhonderd gulden.

Ik ga dus niet naar Apeldoorn, doch publiceer dit op Zaterdag. Dan hebben wij tóch nog ons „daverend week-end", de „fiere" heer Leugemors en.....

PASQUINO.

Penicilline

Op dagen, dat in Purmerend veemarkt gehouden wordt ziet men, dat **onbevoegden** reclame maken met „Penicilline voor het veel!"

Meerdere malen werd gedurende de laatste weken in mijn apotheek gevraagd om een tube Penicilline-zalf. Blijkbaar bestaat bij sommigen de veronderstelling, dat Penicilline een geneesmiddel is, dat zonder dokter's voorschrift toegepast mag worden.

Alle anti-biotica, waaronder zijn te verstaan onder meer: Penicilline, Streptomycine, Aureomycine en Terramycine, mogen **uitsluitend** worden toegepast op gezag en onder contróle van een Arts of Dierenarts, ongeacht of het in injecties, zalf, strooipoeders of in andere vormen wordt toegediend.

Elk gebruik buiten deskundige leiding om is ten sterkste af te raden en het zonder recept afgeven ervan duidt op een ontstellend gebrek aan kennis of verantwoordelijkheidsgevoel aan de kant van de verkoper.

Men zij gewaarschuwd!

R.

Rechtszaken

Wij mochten de volgende brief ontvangen:

Naar aanleiding van een zaak, die onlangs voor het kantongerecht te Roermond diende inzake het onbevoegd uitoefenen van de geneeskunst, heb ik, Uw belangstelling hiervoor vermoedende, de eer U enige bijzonderheden omtrent deze zaak mede te delen.

In Roermond en omgeving was sinds enige tijd werkzaam als homoeopaath J. C. M. Thier, geboren te Rotterdam, 11 Oct. 1890, homoeopaath wonende te Apeldoorn, Hoog Soeren 125.

De werkmethode van deze man bestond in het bij de patiënten in de ogen en mond kijken ter vaststelling van de diagnose waarna hij een dieet voorschreef en enige homoeopathische medicijnen deed toekomen. De vergoeding, welke hij voor zo een behandeling vroeg was niet gering. De getuigen noemden bedragen van f 18,75, f 12,50 en dergelijken. Groot gevaar voor de volksgezondheid schuilde in de omstandigheid dat de **verdachte zich** bij verschillende patiënten **als dokter voordeed**. Dit werd nog geaccentueerd door een voorval, dat bij het onderzoek aan het licht kwam: Dit betrof de bijzonder onverantwoordelijke houding, die hij aannam toen hij de ouders van een kindje, dat hij had „onderzocht” doch dat bovendien in behandeling was bij een kinderarts, had gezegd de door deze arts voorgeschreven medicijnen achterwege te kunnen laten.

Thier, die reeds meerdere malen wegens zijn ongeoorloofde praktijken werd veroordeeld, stond 20 Juni j.l. terecht voor de Kantonrechter te Roermond. Het vonnis luidde 20 dagen hechtenis.

De ambtenaar van het O.M. bij de Kantongerechten te Roermond,

MOONS.

Kolderik's dagboek

(Uit: Alg. Hbl. 17.7.'51)

Vanochtend kreeg ik een heilzaam foldertje in de bus met een coupon er aan voor gratis Gezondheidsgeschriften, 8 dagen geldig. Met de vermelding: Voor slechts één postzegel zal u een systeem worden geopenbaard, dat van tienduizenden zwakkelingen krachtige persoonlijkheden heeft gemaakt. En dan lees ik, dat Nederlandse Ministers, leden van Kamer en Staten, Geestelijken, Rechters en Advocaten schitterende getuigenissen gaven over dit systeem. Op eens besef ik ten volle, dat ik het nog niet zo ver heb geschopt omdat ik te zwak ben er een postzegel van een dubbelte voor over te hebben.

Gedepimeerd lees ik verder: Voelt u zich zenuwzwak, nerveus, vermoeid of uitgeput? Volgens de Nieuwe Atoomleer zijn dan de moleculen en atomen van uw organisme in wanorde geraakt en hun werkzaamheden gestoord. In de speelruimte der atomen hebben zich giftige stoffen en geuren gedrongen, waardoor de harmonie is verbroken.

Op deze twee laatste zinnen heb ik de hele dag zitten studeren, en nu kan ik me voor m'n hoofd slaan van ellende. Ik ben nogal eens slordig. En als nu mijn moleculen en atomen in de war raken en er giftige geuren tussen dringen — verschrikkelijk denkbeeld — dan is het mijn eigen schuld als ik een slordige greep uit de 40 kwalen krijg die het foldertje genadeloos vermeldt. Kwalen als Rheumatiek, Griep, Vermagering, Vet- en Bleekzucht, Zenuw- en Geheugenzwakte.....

Het Nederl. Instituut voor Diaetiek en Biologie te Haarlem belooft ons de weg te zullen wijzen „om in korte tijd de symptomen van al deze kwalen met succes te bestrijden”. Dus niet de kwalen, maar de symptomen, wat natuurlijk veel doeltreffender is dan het gepruts van al die artsen, die het zónder de Nieuwe Atoomleer proberen en die hoogstens kans zien de kwalen te bestrijden, waar niemand wat aan heeft als de symptomen blijven.

Maar het treft mij dat er één kwaal is die het Instituut niet noemt en waarvan het Instituut de symptomen niet kan of wil bestrijden. Domheid.

KOLDERIK.

G

EEST
DIT BLAD,
NADAT GE HET HEBT
GELEZEN, DOOR
AAN EEN ANDER

*

U STEUNT HIERMEDE ONZE STRIJD

De nieuwe

Geneesmiddelenwet

Een wetsontwerp op de geneesmiddelenvoorziening zal, naar de minister verwacht, binnenkort bij de Tweede Kamer worden ingediend. Het is gebleken, dat de vervanging van de wet op de uitoefening der artseneijbereidkunst, die hiermede gepaard zal gaan, in vele kringen als een dringende behoefte wordt gevoeld.

(Uit: de Memorie van Toelichting bij de begroting van Sociale Zaken.)

Kwakzalverij in de

Tandheelkunde

Onze strijd tegen de kwakzalverij is een lange en zware. Ook de kwakzalverij in de Tandheelkunde werd in ons maandblad reeds vele malen op de korrel genomen. En hoewel in de loop der laatste jaren onze vereniging verschillende grotere en kleinere successen mocht boeken, zoals het weren van advertenties van allerlei tandheelkundige instituten uit de dagbladpers, het activeren van allerlei overheidsinstanties in hun strijd tegen de kwakzalverij in de tandheelkunde, blijft het resultaat toch nog erg onbevredigend. Reeds in 1948 werd in ons blad vele malen gewaarschuwd tegen het onverantwoord toepassen van narcose bij het trekken van tanden en kiezen en werd voorspeld, dat eerst een dodelijk ongeluk zou moeten gebeuren, voordat de overheid het gevaar hiervan zou inzien en strenger zou optreden.

De angst van het publiek voor de injectiespuit werd in steeds toenemende mate misbruikt door allerlei tandheelkundige instituten om de patiënten te suggereren, dat zij hun tanden moeten laten trekken onder allerlei soorten van narcose. Dit alles culmineerde in het U allen bekende drama van Zevenhoven, waarbij het eerste sterfgeval plaats had. In de kranten hebt U kunnen lezen, hoe lichtvaardig hier met een mensenleven werd omgesprongen.

Zou men nu menen, dat de tandheelkundige kwakzalvers voorzichtiger zouden worden, dan vergist men zich wel zeer.

In Augustus j.l. vloog over het Scheveningse strand een reclame-vliegtuig met een groot doek, waarop stond: „Evipan-narcose?”.

Tegelijkertijd werden strooibiljetten uitgeworpen, waarop het antwoord gedrukt was: „Evipan-narcose maakt het mogelijk in één dag Uw tanden te trekken en dezelfde dag een muurvast zittend kunstgebit te plaatsen, geheel pijnloos.”

Deze reclame was afkomstig van de „Evipan-vereniging”, gevestigd in Den Haag en Rotterdam.

Wij vragen ons af, of er werkelijk nog veel mensen zullen zijn, die behoefte gevoelen om lid van deze vereniging te worden, na alles wat zich heeft afgespeeld.

Tevens vragen wij ons af, of de overheid nu nog langer lijdelijk zal blijven toezien op wat voor een onverantwoordelijke wijze hier met mensenlevens gespeeld wordt.

Ook hier geldt het gezegde: „Zachte heelmesters maken stinkende won- den”. M.

TEGEN DE KWAKZALVERIJ

REDACTIE-ADRES: Peperstraat 26, Purmerend.

Opgericht 1 Januari 1881

Bestuur van de Vereniging tegen Kwakzalverij: Dr H. H. Funke, *Arts* te Amsterdam, *voorzitter*; Mr M. D. K. S. van Lier, *Oud-Vice-President van de Rechtbank* te Amsterdam, *Vice-voorzitter*; Mevr. A. Burbach-v. d. Woord, *Westlandgr. 129, Amsterdam*, *secretaresse*; Mr G. van Itallie, *Rechter* te Dordrecht, *penningmeester*; F. C. Reijers, *Apotheker* te Purmerend, *redacteur*; mej. E. H. Hengeveld, *Arts* te Zwolle; Mr P. Frima, *Directeur Rijkschool voor Politie-ambtenaren* te Hilversum; Mr J. Moolenburgh, *Kantonrechter* te Middelburg; E. Mijnaerends, *Tandarts* te Amsterdam; H. J. A. Ter Wee, *Apotheker* te Amsterdam; Dr H. C. Helleman, *Apotheker* te Dordrecht

Lidmaatschap van de Vereniging ... f 5,—,
voor studenten en verpleegsters f 2,50
Adres voor het opgeven van leden en
abonné's: Mevr. A. Burbach-v. d. Woord,
Westlandgr. 129 te Amsterdam.
Postgiro van de Ver. 32237 te Amsterdam —
Gem. Giro K 1672

KONINKLIJKE DRUKKERIJEN
LANKHOUT-IMMIG N.V.
Den Haag — Uitgeefster

Abonnement per jaar franco per post bij
vooruitbetaling f 5.—, voor studenten en
verpleegsters f 2,50
Administratie Maandblad:
Mevr. A. Burbach-v. d. Woord,
Westlandgracht 129 — Amsterdam-W.

Doel: bestrijding der Kwakzalverij op geneeskundig, pharmaceutisch
en aanverwant gebied!

BELANGRIJKE mededeling

In verband met het 70-jarig bestaan van de Vereniging tegen de Kwakzalverij zal een

OPENBARE VERGADERING

worden belegd op **14 December a.s. om 2 uur n.m.** in de **Aula van de Gemeentelijke-Universiteit te Amsterdam.**

De volgende heren hebben toegezegd dan een korte voordracht over de kwakzalverij te zullen houden:

Prof. R. Hornstra, Directeur van het Instituut voor Sociale Geneeskunde der Rijks-Universiteit te Utrecht;

Dr P. A. F. van der Spek, Inspecteur in Algemene Dienst bij de Geneeskundige Hoofdinspectie van de Volksgezondheid, Afd. Geestelijke Volksgezondheid te 's-Gravenhage;

Prof. Dr E. H. Vogelenzang, Directeur van het Pharmaceutisch Laboratorium van de Rijks-Universiteit te Leiden;

Mr M. D. K. S. van Lier, Oud-vice-president van de Rechtbank te Amsterdam, te Haarlem.

Het bestuur verwacht dat een groot aantal leden en belangstellenden aanwezig zullen zijn. Introductie is toegestaan en wordt op prijs gesteld.

Na afloop van deze Openbare Vergadering zal omstreeks 4 uur de **JAARVERGADERING** worden gehouden, uitsluitend voor de leden.

Behandeld zullen worden:

1. Verslag van de laatste Algemene Ledenvergadering.
2. Jaarverslag over 1950.
3. Benoeming van een commissie van drie leden tot het nazien van de rekening over 1951.
4. Beslissen over het rapport van de Commissie tot het nazien van de rekening over 1950.
5. Bestuursverkiezing.
6. Bespreken van de middelen, die tot het bereiken van het doel van de Vereniging kunnen bijdragen.
7. Rondvraag.

De secretaresse
A. BURBACH-VAN DER WOORD

OFFICIËEL**Ledenvergadering**

De Algemene Ledenvergadering zal gehouden worden op **14 December a.s. om 4 uur.**

Voor agenda zie hiernaast onder Belangrijke mededeling.

De Penningmeester verzoekt opname van het volgende:

Binnenkort zal worden overgegaan tot inning per postkwitantie van de thans nog niet betaalde contributies en abonnementsgelden over het jaar 1951. Leden en abonné's worden verzocht hieraan hun medewerking te willen verlenen, zodat een en ander een vlot verloop kan hebben.

In herinnering wordt gebracht, dat contributie en abonnementsgeld f 5.— bedragen, behalve voor studenten en verpleegsters, die f 2,50 betalen.

Leden ontvangen het Maandblad gratis.

Het bestuur ziet zich verplicht het volgende ter kennis van de leden der vereniging te brengen:

Naar aanleiding van een in het Augustusnummer van 1948 van ons Maandblad verschenen artikel, waarin de zenuwhoofdpijnpoeders van Dr J. B. Meenk onder de loupe werden genomen, heeft de N.V. Pharmaceutische Chemische Fabriek Braskamp, gevestigd te Rijswijk (Z.H.), welke N.V. bedoelde poeders in de handel brengt, de schrijver, zijnde onze redacteur F. C. Reijers, gedagvaard voor de Arrond.-

Rechtbank te Haarlem met een actie uit onrechtmatige daad, waarbij o.m. gevorderd werd een schadevergoeding van 2 x f 5000.— (het bewuste artikel was ook met medeweten van de heer Reijers nog in een ander tijdschrift overgenomen).

Het bestuur heeft zich in deze terstond achter de redacteur van het Maandblad geplaatst en heeft de heer Reijers in de gelegenheid gesteld tegen de vordering verweer te voeren. Hieruit is een procedure voor bedoelde rechtbank voortgesproten, welke zeer tot leedwezen van het bestuur in het nadeel van de heer Reijers is uitgelopen.

De rechtbank heeft de publicatie van het artikel onrechtmatig verklaard en heeft de heer Reijers veroordeeld tot een schadevergoeding van f 1000.— (in hoofdsom) benevens in de kosten der procedure.

Het bestuur heeft zich, gelijk gezegd, in deze geheel achter de redacteur van het Maandblad, de heer Reijers, gesteld en heeft dan ook als consequentie het vonnis als tegen de vereniging uitgesproken beschouwd met daaraan verbonden financiële gevolgen.

Het past ons niet in een beoordeling

van het vonnis te treden; de mogelijkheid van hoger beroep is ernstig onderzocht, doch na ampele besprekingen is hiervan afgezien.

Met deze betreuwenswaardige affaire voor ogen zal het bestuur de strijd tegen de kwakzalverij op zo hoog mogelijk peil blijven voortzetten ter verhoging van onze volksgezondheid in al haar onderdelen.

Naschrift.

De door ons telkenmale te geven critiek in ons orgaan, het Maandblad tegen de Kwakzalverij, doet, zoals reeds eerder is gebleken, ons het risico lopen processen te moeten voeren. Dergelijke processen zijn altijd zeer kostbaar. Wij doen dan ook een beroep op onze leden en begunstigers, vrijwillig een bijdrage te storten evenals dat in het verleden werd gedaan, op postgiro 32237 van de Penningmeester der Vereniging te Dordrecht. Door krachtige steun van de leden zal de Vereniging kunnen doorgaan met strijd te voeren tegen de, in deze tijd in vele vormen bestaande, kwakzalverij op medisch, pharmaceutisch en aanverwant gebied.

HET BESTUUR.

De argumenten

van een Magnetiseur

In dit blad van Februari 1951 werd door de redactie een artikel van mijn hand, dat in het Nederlands Juristenblad van 28 October 1950 was afgedrukt, overgenomen. De lezer zal zich herinneren, dat dit artikel de strekking had om aan te tonen dat er geen enkele reden bestond, gelijk door Mr O. W. Sipkes in het Ned. Juristenblad van 19 September 1950 was bepleit, om de Wet van 1865 regelend de uitoefening der geneeskunst (St. 1865, no. 60) in dier voege te wijzigen, dat de magnetiseurs in staat worden gesteld hun z.g. kracht ter genezing te gebruiken zonder daardoor in strijd met de strafwet te komen.

Mijn artikel was aanleiding dat in het „N.W.P.-Orgaan” van Juli 1951, een uitgave van de „Nederlandse Werkgroep voor praktische toepassing van paranormale begaafdheid”, een ongenoemde een tamelijk felle aanval op mij heeft gedaan. De ongenoemde (onder zijn artikel staat geen naam; wel is daarin ergens sprake van de „redactie”, maar wie de redactie van het N.W.P.-orgaan voert blijkt nergens) veronderstelt blijkbaar dat óók ik over paranormale gaven beschik, zodat hij heeft aangenomen dat ik reeds langs extra-sensorische weg zijn naam te

weten ben gekomen. Dergelijke gaven ontbreken mij ten enenmale, zodat ik gedwongen ben de betrokkene als de schrijver (afgekort: S.) aan te duiden.

Ik zou het echter meer op prijs hebben gesteld indien hij volgens het goede gebruik der ridders met open vizier het strijdpark had betreden.

De aanval van S. komt er in het kort op neer dat mijn bewering, dat het bestaan van het z.g. dierlijk magnetisme (mesmerisme, magnetisch fluïde) nimmer bewezen is, er falikant naast is. Mijn foutieve opvatting verbaast hem in het geheel niet, want ik heb duidelijk doen blijken dat ik op het desbetreffend terrein volkomen onwetend ben en ik heb bovendien op mijn eigen studierein mij aan enige blunders schuldig gemaakt. Laten we thans onderzoeken wat van dat alles waar is.

Ik had ter staving van mijn stelling dat het bestaan van het dierlijk magnetisme nimmer gebleken is twee auteurs aangehaald, de zenuwarts Zeehandelaar en de parapsycholoog Tenhaeff. Volgens S. had ik dit beter achterwege kunnen laten. Want Dr Zeehandelaar schreef zijn boek in 1928 en daardoor is volgens S. dit nu verouderd. Beweren is goedkoop. S. blijkt echter niet te beseffen dat het in een wetenschappelijk

debat noodzakelijk is, wil men althans als *serieus* beschouwd worden, dat men zijn bewering bewijst of minstens aannemelijk maakt. Hij had dus in dit geval de auteur moeten noemen, die na 1928 aannemelijk gemaakt heeft dat de theorie van Dr Zeehandelaar dat het mesmerisme een dwaalleer was zelf ook een dwaalleer is.

S. heeft niet alleen geen inzicht in de techniek van het wetenschappelijk debat, maar de lezer zal uit het volgende gemakkelijk kunnen opmaken dat S. ook niet het flauwste benul van de eenvoudigste wet der logica heeft.

Ik had aan Dr Tenhaeff (die in een strafprocedure contra een magnetiseur als deskundige optrad) de bewering ontleend, dat hij (in 1942) het bestaan van het z.g. dierlijk-magnetische fluïde problematisch achtte. Ik citeer S. thans letterlijk:

„We willen de schrijver (lees: Van Nijnatten) wel zeggen, dat Dr Tenhaeff het bestaan van dit fluïde *nog steeds problematisch acht* en deze opmerking allermint de conclusie toelaat „...dat hij steeds niet zo zeker van zijn zaak geweest is”. Insiders in de materie weten, dat Dr Tenhaeff hiermede *allermint het bestaan van het magnetisme ontkent*; hij acht alleen de *aard*, de hoedanigheid hiervan nog een open vraag”. (cursivering van mij, v. N.).

Aangezien ik niet paranormaal begaafd ben begint het mij te duizelen! Immers, uit het citaat moet ik de volgende stellingen halen:

1. Dr T. acht het bestaan van het dierlijk magnetisme problematisch (een probleem hebben wil zeggen dat men het antwoord op een vraag nog niet kent);
2. Dr T. twijfelt niet aan het bestaan van het d.-magnetisme;
3. Hij twijfelt nog slechts aan de aard van dit verschijnsel (hoe kan men aan de aard van iets twijfelen indien het bestaan daarvan problematisch is?)

Indien S. gelijk heeft zijn we derhalve verplicht voortaan van de volgende wet der logica uit te gaan:

X is X is *niet* X! Van één ding ben ik gelukkig nog wel zeker, nl. dat Dr Tenhaeff de mening die „insiders” van hem hebben wel niet zal willen delen.

S. stelt zich niet tevreden door het hopeloze van mijn theoretische opvattingen aan te tonen. Voor het geval dat ik nog niet overtuigd mocht zijn zal de *ervaring* mij het nodige leren. U weet wel, „hard and stubborn facts” noemt men dat. Hij haalt het geval aan van een baby welks verlamde ledematen onder invloed van een van de Heer Croizet uitgaande kracht zijn gaan bewegen. „Tal van hoogleraren en medici zijn hiervan getuige geweest”. Wederom verlangt S. dat men dit op zijn gezag

(De Ziekenfondsgids Oct. '51)

Bedenkelijke medicijnfeestjes

In de jaarvergadering van de British Medical Association is de wenselijkheid bepleit om patiënten de hun voorgeschreven medicijnen gedeeltelijk in rekening te brengen.

Een der leden verhaalde, dat in sommige landelijke districten voor de lange winteravonden „medicijn-fles-proef-partijtjes” worden georganiseerd. Alle genodigden brengen de hun voorgeschreven drankjes mee en ieder mag van alles proeven. Wie iets naar zijn smaak vindt, informeert belangstellend welke kwaal hij moet voorwenden om van zijn dokter óók zo iets te krijgen voorgeschreven.

Ondanks dit frappante relaas is de motie verworpen, schrijft het Medical Journal.

Naschrift:

Hoe onwaarschijnlijk dit ook moge klinken, er zijn mensen die een geneesmiddel beschouwen als een soort „lekkernij”.

Wie om die „lekkernij” te bemachtigen zijn dokter voor de gek gaat houden door een ziekte of kwaal voor te wenden, pleegt bedrog tegenover zichzelf! Dat dit ernstige gevolgen kan hebben is voor een ieder, die nadenkt, begrijpelijk.

accepteert. Door de ongelovige Thomas mag terecht de vraag gesteld worden wie die medici en hoogleraren waren (hoogleraren in welke tak van wetenschap?). Bovendien besefte S. niet dat hij door op die ervaring een beroep te doen in een vicieuze cirkel ronddraait. Prof. Dr G. van Rijnberk (Inleiding tot de studie der geneeskunde, pg. 27) zegt het zó duidelijk: „Wat het magnetisch fluidum betreft, dit is nooit objectief aangetoond. Het bestaan ervan dat men objectief zou willen aantonen om een grondslag der erdoor bewerkte wondergenezingen te kunnen aannemen, kan alleen worden afgeleid uit de te bewijzen genezingen. Men verklaart dus de genezingen uit de magnetische kracht en deze uit de genezingen. Dit is een vicieuze bewijs-cyclus”.

De indertijd door de Heer Croizet bij de behandeling van een strafzaak vertoonde film brengt S. niet als een stuk ervaring ter sprake. Anders zou er zeer zeker aanleiding bestaan om zich

te verdiepen in het probleem welke controle-maatregelen er dienen te worden genomen wil een film bij het wetenschappelijk onderzoek als bewijsmateriaal kunnen dienen.

Tot mijn spijt moet thans nog een persoonlijke noot ter tafel komen. S. heeft — op typografisch bijzondere wijze — doen uitkomen, dat ik op eigen terrein óók enige blunders gemaakt heb. Ik zou nl. het verschil tussen geneeskunde en geneeskunst (dus tussen theorie en de toepassing daarvan) niet kennen en evenmin weten welke wettelijke bepalingen op de uitoefening der geneeskunst toepasselijk zijn. Ik hou er niet van mij in het openbaar op de borst te kloppen. Maar de aangevallene heeft het goede recht zich te verdedigen. Welnu, het zal misschien S. iets zeggen, dat in de loop van dit jaar de Heer Mr J. R Emmelink voor de faculteit der Rechtsgeleerdheid van de Universiteit te Utrecht een proefschrift heeft verdedigd, getiteld: „Onbevoegde uitoefening van beroepen in het Nederlands strafrecht”. De eerste aanhaling in dit proefschrift is een artikel van mijn hand. In de literatuurlijst van het proefschrift wordt vervolgens mijn artikel in het Ned. Juristenblad genoemd, dat de ergernis van S. heeft opgewekt. Zou S. denken dat de Heer R Emmelink zo dom was mij aan te halen indien ik als een blunderaar op juridisch terrein bekend stond?

S. eindigt zijn betoog door mij uit te nodigen een tweede maal met een betere schaats op voor mij glad ijs te komen. Ik hoop er thans in geslaagd te zijn aan die uitnodiging op efficiënte wijze gevolg te hebben gegeven.

Ik wil deze gelegenheid te baat nemen om S. de lezing van een boek aan te bevelen. Het heet „The personality of Man” en is van de hand van G. N. M. Tyrrell (verschenen in 1946; soms ook al verouderd?). De auteur is niet de eerste de beste. Hij is nl. sedert 1945 voorzitter van de Society for Psychical Research. Het zal S. wel bekend zijn dat deze vereniging het Mekka der parapsychologen is. Wat zegt de heer Tyrrell nu over het mesmerisme? Zijn

antwoord luidt, dat in de vorige eeuw het hypnotisme met het woord „Mesmerisme” werd aangeduid en dat het verschijnsel der hypnose geen paranormaal aspect bezit (l.c. pagina 229). Inderdaad, de huidige wetenschappelijke opvatting is dat de hypnose een gesuggereerde slaap is, die door de arts die de techniek er van kent bij een patiënt, die daartoe een bepaalde „instelling” heeft, gemakkelijk kan worden opgewekt (zie A. J. Westerman Holsteijn: Medische psychologie voor de praktijk). De heren magnetiseurs, die zich zo gaarne op hun paranormale krachten beroepen, moeten dus ervaren dat een van de grootmeesters der parapsychologie het bestaan van het dierlijk-magnetisme *niet kent*, noch als paranormale noch als normale kracht! Hij kent slechts het woord „mesmerisme” waarmee vroeger een verschijnsel werd aangeduid, dat gebleken is in het geheel niet van supra-normale aard te zijn. De Heer Tyrrell behandelt in zijn boek het *gehele* gebied der z.g. occulte verschijnselen en hij blijkt eerder geneigd te zijn het bestaan dier verschijnselen aan te nemen dan te loochenen. Dan is het toch wel zeer tekenend dat hij van een verschijnsel als het dierlijk-magnetisme niets wil weten.

Ik maak me geen illusie dat het bovenstaande S. van zijn dwaling zal kunnen afhelfen. Immers het is een oud verschijnsel dat opvattingen die de toets der wetenschappelijkheid niet hebben kunnen doorstaan onder leken nog een taai leven kunnen hebben. (Men denke in dit verband aan de dwaalleer der astrologen.) Dit is te verklaren door de omstandigheid dat er steeds mensen zullen bestaan die in hun gevoelens gekwetst worden door de nuchtere logica van het verstand en die daarom liever in de romantiek van het irrationalisme vluchten. Het eigenaardige is dat juist op het gebied der geneeskunst steeds leken gevonden worden die zich als be-gaafden opwerpen en de medici min of meer als domkoppen beschouwen. Maar ook die eigenaardigheid zal wel door de psychologie verklaard kunnen worden.

Mr G. C. M. VAN NIJNATTEN.

Helpt allen mee

de kwakzalverij te bestrijden. Werft leden en abonné's op ons Maandblad en geeft het door aan anderen. U steunt hiermede onze strijd, die gevoerd wordt in het belang van de gehele bevolking!

ter verfraaiing van de *Buste*

Dezer dagen kwam een lezeres in een brief tot ons waarin zij vroeg of de door reclame aanbevolen plasto-sein-behandeling ter verfraaiing van de vorm van de buste wel of niet tot de kwakzalverij gerekend diende te worden. Alvorens zelf een behandeling te ondergaan wilde zij gaarne eerst ons advies. Op mijn verzoek zond zij mij daarop de in haar bezit zijnde prospectus toe. Deze heb ik thans bestudeerd en hieronder moge mijn oordeel volgen. (Waar schrijfster mij op haar tweede brief niet haar adres schreef hoop ik, dat mijn advies langs deze weg toch tot haar mag komen).

Het blijkt, dat de behandeling in hoofdzaak bestaat uit een behandeling met hormonen, die blijkbaar in zalfvorm worden verstrekt, en waarvan de opname door een of andere vloeistof ondersteund dient te worden. In de brochure wordt onderscheid gemaakt tussen de te kleine borst, de te slappe borst en de te zware borst en voor ieder dezer afwijkingen is een combinatie van zalf met hormonen en een vloeistof te verstrekken. De vloeistof zou de bloedsomloop versterken en daardoor de indringing van de hormonen in de hand werken.

Wat kan hier nu bedoeld worden? Waar uitdrukkelijk wordt vermeld, dat de samenstelling wordt geheim gehouden, sommige lichtgelovigen zijn verzot op geheimmiddelen, *kunnen wij slechts raden naar de samenstelling* in verband met onze huidige kennis van de stoffen, afgescheiden door klieren met interne secretie in casu geslachtshormonen.

Het is bekend, dat door het insmeren van de borst, m.n. van tepel en tepelhof, met vrouwelijke geslachtshor-

monen, inderdaad een krachtiger tot ontwikkeling komen van de te kleine borst mogelijk is, het is ook begrijpelijk, dat de wat slappe borst door dit zelfde hormoon zwaarder wordend ook een wat groter stevigheid zal kunnen krijgen en dus een wat beter vorm. Evenzo is denkbaar, dat mannelijk hormoon in de zalf aanwezig is voor zover het doel beoogd wordt de te zware borst te verkleinen. Het is dus stellig niet uitgesloten, dat meer of minder duidelijk succes optreedt, zij het ook, dat dit succes als regel niet blijvend zal zijn.

Nu allereerst de vraag of wij hier met een vorm van kwakzalverij te maken hebben? Deze moet beslist met ja beantwoord worden, immers het niet normale figuur is evenzo een afwijking van de norm als ieder ander aangeboren of verworven gebrek, men zou van een ziekelijke afwijking kunnen spreken en hier gaat het dus om *aanprijzing van een geneesmiddel door een onbevoegde*.

In de tweede plaats is de methode van reclame maken, de inhoud van de brochure typisch die van de kwakzalver, die gaarne een flinke omzet heeft zonder zich werkelijk te bekommeren om het te verwachten resultaat noch om de eventuele nadelen aan de behandeling verbonden.

De vraag doet zich nu voor of er aan de behandeling nadelen verbonden kunnen zijn. Ook deze vraag moet beslist met ja beantwoord worden. Waarom? Wel, hormonen zijn stoffen, die door bepaalde klieren naar de bloedbaan van de individu worden afgescheiden, stoffen, die onderling met elkaar in evenwicht moeten zijn. Het gebruik van hormonen door de arts komt veelvuldig voor, de arts is zich daarbij bewust van de gevaren, die er dreigen t.a.v. het voorschrijven van hormonen, in verband met het verstoren van het bestaande evenwicht. Hij zal dan ook hormonen slechts een bepaalde tijd *en onder zijn voortdurend toezicht verstrekken*. Thans is bekend, dat geslachtshormonen van de vrouw zeer gunstig kunnen werken op kanker van een geslachtsklier van de man en omgekeerd, dat geslachtshormoon van de man zeer gunstig kan werken op kanker van de borstklier van de vrouw, maar ook is bekend, dat het geslachtshormoon van de man kanker in een geslachtsklier (bedoeld wordt de voorstandersklier) in de hand kan werken of de groei kan versnellen. Op grond van deze kennis is het m.i. noodzakelijk, dat een behandeling als door Plasto-sein wordt gepropageerd, onder contrôle komt van

de arts, ook al schijnt het hier slechts een cosmetisch middel en geen geneesmiddel te zijn, dat naar voren wordt gebracht. Zo blijkt ook overduidelijk, dat hormonen bevattende middelen, of het nu cosmetische- of geneesmiddelen zijn, niet vrij in de handel behoren te zijn en dat het noodzakelijk is een **beperkende bepaling voor alle hormoonbevattende middelen in het leven te roepen** waardoor zij uitsluitend door de apotheker en uitsluitend op voorschrift van de arts kunnen worden verstrekt. F.

Tijdschrift Ned. Ver. v. Suikerzieken, 5 jg. no. 5

Strijd tegen de Kwakzalverij

Van een onzer leden ontvingen wij ten onderzoek een flesje „Arsobromin für Zuckerkrankte“, afkomstig van de Apotheker Carl Röhrle & Co., Bretel, Post Wittorf, Bez. Bremen, met het verzoek, te willen vaststellen of van het gebruik hiervan inderdaad enig gunstig resultaat te verwachten was.

Hoewel wij zelf reeds weinig vertrouwen in dit praeparaat hadden, zonden wij het ter analyse-ring aan het Rijks-Instituut voor Pharmaco-Therapeutisch Onderzoek, te Leiden.

De Directeur, Prof. Dr E. H. Vogelenzang, schrijft ons thans dat van Arsobromin geen enkel resultaat te verwachten is bij de behandeling van suikerziekte. Noch het broom, noch het arsenik, die in deze druppels werden aangetroffen, kunnen daarbij een rol spelen. Bovendien is het bij het flesje verstrekte prospectus misleidend, omdat daarin de combinatie met arsobromin en insuline wordt besproken, waardoor het gebruik van het laatste zou kunnen worden verminderd. Z.i. moet tegen een dergelijk praeparat gewaarschuwd worden.

Dr F. GERRITZEN.

Kinderpostzegels

De Nederlandse Bond voor Moederschapszorg en Kinderhygiëne roept onze medewerking in voor het maken van propaganda voor de kinderpostzegel-actie.

Deze actie heeft onze volle sympathie en door genoemde Bond te steunen in haar werk voor het misdeelde kind dragen de leden van onze Vereniging er toe bij de volksgezondheid op hoger peil te brengen. Wij dringen er bij onze leden en abonné's op aan ook dit jaar weer zoveel mogelijk gebruik te maken bij hun brieven en drukwerken van de kinderpostzegels, waarvan de extra toeslag ten bate komt van het misdeelde kind.

Inhoud van de zeven en zestigste jaargang (1952)

De aandacht wordt gevestigd op ons Jubileum-nummer, No. 2, Februari 1952. In de in dat nummer opgenomen redevoeringen wordt het probleem „Kwakzalverij” uitvoerig besproken. Daarom raden wij een ieder, die deze jaargang in handen krijgt aan, deze *uiterst belangrijke artikelen* in dit blad te lezen.

	nrs
A	
Aardstralen en kwakzalverij	10
Afleveren (en research) van Geneesmiddelen Dr L. A. Wesly	11
Agranulocytose (zie Pyramidon)	9
Anti-biotica, zie „afleveren van geneesmiddelen”	11
Apotheker en geneesmiddelenwet	9, 11
B	
Bekwaamheid der drogisten 7, 8,	9
Bendijk's kwekerijen	9
Benedrine (Gevaar van „doping”)	3
Beroering, De gemoederen in	7
Beschermkastjes tegen aardstralen	10
Bevoegdheid der drogisten	7
Boer (Hannus Boer)	6
C	
Concept geneesmiddelenwet (zie request)	8
D	
Deskundigheid	7
Diergeneeskunde (zie „Leemte”)	8
Doping, Het gevaar van	3
Drogist vertelt	8
Drogist 7, 8, 9,	11
Drogist contra medicus (zie „Wonderlijk Vakmanschap”)	8, 9
E	
Essentia aurea branca, zie Haarlemmer Gouddruppels	8
Evipan-narcose	9
F	
Faillissement „Haarlemmer olie”	10
Fistelpot, zie „Kwakzalverij en Tuberculose”	5
G	
Gemoederen in beroering	7
Geneesmiddelen, Afleveren van 6, 9,	11
Geneesmiddelen (research)	11
Genezing met muziek (Sequah)	5
Gestoorde spierfunctie	5
Gevaar van Doping	3
Gevaar van Pyramidon	8, 9
Gezondheid is de grootste schat	1
H	
Haarlemmer Gouddruppels van Terra Branca	8
Haarlemmer Olie (Faillissement)	10
Hannus Boer en de „kankerbeestjes”	6
Handopleggen Dr H. H. Funke	5
Historisch overzicht	3
Hoefsmid (Rechtszaken)	7
Hoofdpijnpoeders (Specialité-bereiding)	7
Hornstra, Prof. R., Rede jubileum	2

	nrs
I	
Itallie, Prof. Dr L. v. †, (In memoriam)	6
Instituten, Tandheelkundige	8, 10
J	
Jubileum-nummer	2
K	
Kankerbeestjes van Hannus Boer	6
Kwakzalverij en Tuberculose	5
Kwakzalverij in de tandheelkunde 5, 6, 8, en	10
Kwakzalversreclames	1, 3
L	
Leemte	8
Lier, Mr M. D. K. S. van, Rede	2
M	
Maagzweertabletten (Ultox)	3
Magnetiseurs	3, 6
Magnetiseur tegen wil en dank (Rechtszaken)	3
Markt-kwakzalver	9
Maximum-straf	1
Medical Council	11
Memoriam, In (Prof. Dr L. van Itallie)	6
Mensendieck-methode (zie „Vraag en Antwoord”)	5
Mentholum	9
N	
Narcose met Evipan, Waarschuwing tegen	9
Noblino-olie	3
O	
Onbevoegd uitoefenen der artseneijbereidkunst	6
Onbegrijpelijk	7
Onbekwaamheid der drogisten 6, 7, 8,	9
Ongepaste ongerustheid	11
Ongerustheid, Ongepaste	11
Ongeoorloofde verkoop	6
Onschuld der drogisten	9
Onschuldig?	9
Ontwerp geneesmiddelenwet 6,	7
Onwaardige reclame	6
Oprechte Haarlemmer Olie (Faillissement)	10
P	
Pep-pills	3
Pervitine	3
Plastic-gebit „vederlicht”	9
Plasto-sein Dr H. H. Funke	5
Pijnloos trekken	9
Pyramidon	9
R	
Rechtszaken 3, 6, 7,	8
Redevoeringen, zie Jubileum	2
Roedelopers	10
S	
Sequah (genezing met muziek)	5
Sirop Famel, Samenstelling 9,	10
Specialité's	1
Spek, Dr P. A. F. van der, Rede	2

	nrs
Spierfunctie, Gestoorde	5
Statuten	10
Suikerziekte	3
Sulfa-preparaten, zie Afleveren van geneesmiddelen	11

T

Tandheelkundige Instituten 8,	10
Tandtechnicus (Rechtszaken)	6
Tuberculose, Kwakzalverij en	5

U

Ultox-maagzweertabletten	3
------------------------------------	---

V

Vakmanschap, Wonderlijk 8,	9
Vederlicht plasticgebit	9
Verkoop van geneesmiddelen	6

Vermogen van Wichelroedelopers	10
Vogelenzang, Prof. Dr E. H., Rede	2
Voorbeelden van Kwakzalversreclames	3
Vraag en antwoord Dr H. H. Funke	5

w

Waarschuwing tegen Evipan-narcose	9
Waarschuwing tegen Pyramidon-gebruik	9
Waarschuwing tegen tandheelkundige Instituten	10
Wek-aminen	3
Wetsontwerp geneesmiddelenvoorziening . 7, 8, 9,	11
Wat anderen schreven	6
Wereld wil bedrogen zijn, De	1
Wichelroedelopers	10
Wonderlijk vakmanschap	9
Wormflikjes	3
Wijk, van der	7